

GOBIERNO DEL
ESTADO DE MÉXICO

Periódico Oficial

Gaceta del Gobierno

Gobierno del Estado Libre y Soberano de México

REGISTRO DGC NÚM. 0011021 CARACTERÍSTICAS 113282801

Director: Lic. Aarón Navas Alvarez
legislacion.edomex.gob.mx

Mariano Matamoros Sur núm. 308 C.P. 50130

A: 202/3/001/02

Fecha: Toluca de Lerdo, Méx., lunes 3 de octubre de 2016

“2016. Año del Centenario de la Instalación del Congreso Constituyente”

Sumario

SECRETARÍA DE DESARROLLO SOCIAL

TRADUCCIÓN A LENGUA INDÍGENA OTOMÍ
DE LAS REGLAS DE OPERACIÓN DEL
PROGRAMA DE DESARROLLO SOCIAL
“SEGURIDAD ALIMENTARIA DEL ESTADO
DE MÉXICO”.

TRADUCCIÓN A LENGUA INDÍGENA OTOMÍ
DE LAS REGLAS DE OPERACIÓN DEL
PROGRAMA DE DESARROLLO SOCIAL
“POR UNA INFANCIA EN GRANDE”.

TRADUCCIÓN A LENGUA INDÍGENA
MAZAHUA DE LAS REGLAS DE OPERACIÓN
DEL PROGRAMA DE DESARROLLO SOCIAL
“SEGURIDAD ALIMENTARIA DEL ESTADO
DE MÉXICO”.

TRADUCCIÓN A LENGUA INDÍGENA
MAZAHUA DE LAS REGLAS DE OPERACIÓN
DEL PROGRAMA DE DESARROLLO SOCIAL
“POR UNA INFANCIA EN GRANDE”.

Tomo CCII
Número

66

SECCIÓN TERCERA

Número de ejemplares impresos:

200

PODER EJECUTIVO DEL ESTADO

SECRETARÍA DE DESARROLLO SOCIAL

ARTURO OSORNIO SANCHEZ NDÄ NZAYA, RA MFATSI NTE GATHO JÄI RA NZAYA HA RA XENI HNINI MONDA, NE NUÄ HA THUTSI HA RA XENI TOT'I HÑU 3 NE XENI XI, 5, 6, 10, 11, 17 NXENI IV NE 18 HA RA HMÄNDA NTE MUI NGATHO YA JÄI HA RA XENI HNINI MONDA; 6 XENI XI, 8 XENI III, 19, 20, NE 26 HA YA NTHUTSI RA HMÄNDA HA RA HMUNTSI NTE GATHO JÄI HA RA XENI HNINI MONDA NE 6 XENI VII RA THUTSI MBO RA HMUNTSI NTE GATHO JÄI, NE

KONGEHIA

Ge konge ra nuä ra mēfi ngatho jäi ra Xeni hnini Monda, ge petsi da jamasu nu ha habu ha ra hnini ä, gatho ya jäi nu u mui mbo u, ne gatho nuu da thoki n'a ra hogä nte nuä ya thändi befi da nte ya hnini hinte pets'i, jage xa un konge ya m'efi pa di mfats'i, di m'ui xanhio, ddi ñuni pa ge di kj'm'i ra thuhu dige r hnini j ara xeni hai M'onda, ne konge di dati ya m'otse nts'i, page di ja masu nguu ya hnini di un rangutho.

Ge konge hangu bi gohi ra Hmunts nts'ui Ngatho M'onda un ha di boni dige di un ha di nte ya hnini (CENEVAL) ra njeya 2014 ja Xeni hai M'onda petsi ya hnini to hinte pets'i te di ñuni dige 3.5 m'o ya m'o ne tengu ya jäi hinte hä ra bojä pa di tai ra m'ots'e nts'i page di un hinte petsi te da zi, ge 3.3 m'o ya m'o ya jäi.

Ge Konge ya nguu m'ui hinte pets'i tsa da nte nuna ra m'ui konge di dati ya mfats'i pa di nte ya hnini, kongena tsa da da un ya hnini, da higi xanhio ne di nte di tähä.

Ge kongee un di uadi ne mä ra thot'i page di un ni di nte ya jäi konge tou hingi pets'i ngatho ya nzaki dige ra Xeni hai Mp'onda n era Thot'i un to tho ya thogi j ara Xeni Hai M'onda, m'u ngu'a xi japar m'edi, pa di un hinda japa n'ngdi ne di t'uni digeu ya mfats'i pa di nte ya hnini hoka ra ndä nzaya ra Xeni Hai M'onda, ya jäi hingi pets'i mgatho ra nzaki neu to te tset'i/ konge di mfadi.

Nu pa yut'i nuna ra m'efi mfatsi da nte ngatho jäi handi ne petsi da mpefi ra za, ne njabu nuä m'a ge da nja masu ra nzaki ya jäi, ne totue n'a ra hogä n'apa ngu n'apa ä. Nehe ge nu to bui ra hioia, ne nuu hingi petsi te zi, otho bi ra befi geu da thumbi ra mfatsi, njabu nuä ra pa ra 30 ra n'a nzänä ra j'eya 2012, bi thoki ne bi njuki ka ra "Gaceta del gobierno" nuna ra ya mfontsi pa da uni nuä mfatsi ne xi di yut'i ra pa 30 ra n'a nzänä 2015

Ngu xa hmä ne xa tsutsi, pa di nfatsi ya jäi, ngu xa hmä pa te di t'opi ya to di nfatsi digenyu.

Ge nuu xa mpadi dige n'a ra hem'i m'ha di thoki, kogeu thädi ra ndä nzaya xeni hai M'onda pa di mfats'i ne da un ha di k'am'i di pets'i te da zi, ngu ha m'ui ra ya jäi me M'onda neu ya mengu, njap'u nehe da un ha di hoki xanhio nuu ya mfeni mfats'i, pa di un di thoki xanhio nda teni ä ra mēfi..

Ge ra hmuntsi nzaya nu ha di thoki j ara m'ede 8.4.2 ra c) ne ha di m'äpu ya thoki, ya m'efi u xi hmä ne xi xa ngohu ka ra CAyS/PSAEM/SE-01/2016-01 ne habu ra hmända ge da tote nuya ya noya, da nte ngatho jäi ra pa ra 21 ra n'a nzänä ra j'eya 2016, ne ha xa hmuntsi pa di mfatsi ne ya ngatho jäi ngu nuä ra hemi ra 21506A000/RO_004/2016, ra pa n'a 25 n'a ra nzänä n'a 2016, ra Ndä nguu Ngatho dige ha t'uni ya Mfats'i dige ra thot'i nupu ha bi hagi bi thutsi ra 23 ka ra nuna ra hmända pa di nte ya mui ya hni ni ka ra xeni hnini M'onda, ne xi hmä bi njuki di gensena.

Ge konge ra m'ede ya hem'i xa thutsi 208F1A000/RESOL-0_019/2016, ra pa 27 di ge ra n'a nzänä 2016, ra ndä nzaya h'u ha di thoki ra nhio ra m'efi di gen'ä, xa juiki ka ra hnini xeni M'onda ne ka ya Ta hnini ngu xa hmä ka hmända, pa xi n'u ne di mpot'i mu jar m'edi pa di m'efi; ngu xa tsutsi m'etho, ge njapu xa boni nuya pa di thändi:

NGU XA M'Ä RA NDÄ NZAYA NU JA DI M'UI RA XA NHIO YA M'EHNÄ, NE XA NGUKI NUNA YA HEM'I RA M'EFI DI NFATSI PA DI NTE YA M'UI YA JÄI KA YA HNINI RA THUHU YA TE DI TSI RA NHIO, GE XI XA NGOHI NJAUA:

**RA M'EFI DI NFATSI PA DI NTE YA M'UI YA JÄI KA YA HNINI
RA THUHU YA TE DI TSI RA NHIO**

1. Ya thāndi gatho**1.1 Te di bōni nun'a ra nigua hmuntsi mfatsi**

Ra Nguu Hmuntsi Mfatsi ngatho jāi ne nuā da su nepu da hñuni n'a ra hogā hñuni ha ra xeni hnini M'ondā ne ge nuna peṭsi da mpefi pa ya hinda nja to xi ja ya hioia, ha ra xeni ā habu ya ya jāi u, ha nuya da thumabi u n'a ra mfatsi ge ra thuhu botase mfatsi da nja ra hñuni ra nhio.

Ra hmuntsi mfatsi hñā pa hñu ya thāndi ā:

- a) Nzāna ngu nzāna:
- b) Di tsu hñu nzānā: ne
- c) Ha di japi pa di thoki::

- c.1) Kon ge ya Hmuntsi u xi jar m'edi;
- c.2) Kon ge ra to xi jar m'edi di g era n'ot'i nzaki; ne
- c.3) Ko nge ha gā nbōni ka ya hnini.

1.2 Nu u ya m'etsi gatho ya mui ka hnini ne di thandi

Ya hñuni ne hindi t'utsa.

2. Nuya ya Hñā te m'ā

Nuya ya hñā xa thoki pa ge ya hem'i nfatsi, ge di fādi pa genyu:

Tou dā t'ūni ra mfats' i, Geu ya jāi tou m'ui ja ya hnini konge ramfats'i t'uni pa di nte ya hnini pa ya nts'i ne ja ra Xeni Hai M'ondā.

Ra m'otse mfatsi thuni hñuni, nu ya thuni botase mfatsi da hñuni da thumabi toho da thāhā nun'a mfatsi, nepu ha ra nigua hmuntsi mfatsi da nte nehe da nja masu nun'a hñuni ntsi ra zo ha ra xeni hnini M'ondā, di ge u di m'utpu.

Nupu ha thuni ra nfatsi, ya nguu nzayo ngatho ya m'efi ha t'ūni ra ya m'otse hñuni pa ge u to thuni ra nfatsi.

CIEPS, ra ntsonte uni ya tsofo ha nuā ja ra nt'ani ha ha ya hmuntsi mbohō mfatsi gatho jāi mui.

Ra Hmuntsi mpoṭe, nuā to un ne tsixa nuan ra mfats'i pa di nte ya hnini da un ya nts'i ja ra hnini Xeni hnini M'ondā.

Ya jāi tsixa ra mefi ja ra hnini, Nuū ya jāi to nu ra m'efi ja ra hnini.

Tou nu ha tsegi, nuū to nu ha tsegi ne ha di hoki ya m'efi dige ya nguu nzaya n'angu n'a ha tsegi ne ha ya heke ra Hai Xeni M'ondā.

Ya hmuntsi to uni ra mfatsi, nuā ra Ta nigengua Hmuntsi Mfatsi da Nte ngatho mui jāi, ne ra Nguu Hmuntsi Ngatho Mui ge ha ra Xeni hnini M'ondā, ne ko ya mfaste toho da mpefi ne da umbabi ra mefi ha ra nigua hmuntsi mui gatho jāi ha nehe da nja masu nuā ra hñuni ha ra Xenini hnini M'ondā.

Ra hmuntsi ha ra nsū mfatsi, Jāi to tsixa ra m'efi ngatho ya mui jāi ne da nja masu pa di nte ya hnini hogā hñuni ha ra Xeni Hnini M'ondā.

Ra hmānda, Nu ra Hmānda da Nte Ngatho Mui Jāi ha ra Xeni hnini M'ondā.

N'ū di teni pa ge di t'uni, Ge ha ngu m'ui ya jāi di tāhā ch'utho pa di j'ut'i tengu ra m'otse pa di nts'i.

Pu ha thutsi ra thuhu r'om'i, hampū m'ui ya thux thuhu pa di huat'i ya jāi u to odi ra thutsi nfotsi nte pa ya ntsi ka ra Xenini Hnini M'ondā.

Ha ga thuni ra nfatsi, ge da thuhu ha te da kuati, u te da thuhu u ya xa thāndi, ge kongehu pa di thuni ra nfotsi ntsi.

Hampu da thutsi ya thuhu, nuū habu xa tutsi ne xa mētsi ya thuhu ge nuū to bui ha da t'uni, page ra mfats'i.

Ha di thutsi ya thuhu, nupu ka ra nguu nzaya ha di thutsi ya thuhu di ge ra nguu Ndā nzaya m'ui ka ya hnini, pa di gāhā ya hem'i ha t'adi ra m'efi pa xi di nte ya m'ui ka jāi ka ya hnini ne pa di t'ūni ra nhio pa tsi ka ra Xeni Hnini M'ondā.

Ra to xi jarm'edi, uä ra nigua hmuntsi mfatsi da nte ngatho ya mui ya jäi, da nja masu ne njabu da nja n'a ra hogä hñuni ha ra Xeni Hñuni M'onda.

Hem'i mä ha di thoki, nuu ya Ntsofo hmända da Nte nu ra Hmuntsi Mfatsi gatho ya mui ya jäi ha ra Xeni Hnini M'onda.

Hem'i pa di nte ya m'ui ya hnini, nu ya m'efi nu ya hmuntsi ge xi xa nhio pa ge ngotho ya jäi pa di thini ra bojä pa te di doi, u te jarm'edi ka ya m'ui xa thoki nuya pa di nfotsi nuya ta thoki.

Ko ha te di thoki, nuna ra ta hmanda ge pa di nte ya m'ui ya jäi ka ra xeni hnini M'onda.

SEDESEM, Ra Ta Nguu Nzaya nu ra Nte ya Jäi ha ra Xeni Hnini M'onda.

Ha ngu di thoki, da un koge te di thoki nt'ot'i di hñutsi ya thuhu u t'adi, pa di thuhu ra mfatsi tsi pa di nte ngatho ya m'ui ya jäi u da t'uni.

To adi, ya jäi u xa uni ya hemi ngu nuä t'adi, ngu nuä xa m'a ha ra thändi nigua hmuntsi ua ge da nte ngatho, ya jäi u to thuni ra nfatsi.

Di gätsi, di nu habu xa tutsi ne xa betsi ya thuhu ge nuu to bui ha ra umbi nun'a befi ra hmuntsi mfatsi.

Ra nguu nzayo ja masu, ra ndä nguu nzayo un ngatho ya m'efi m'ui ka ya hnini.

Ya jäi to xi jar m'edi ya m'ui, mu xi tsur thogi tsutbi, ka ya hnini, hinte hä ra bojä, ne ua hingi nxotho ra jäi, ge ra jäi ä to thihia.

3.- Ya tsotse

3.1 Ha xi di tsotse

Ge xi di tsotse pa ya ntzi nuu ya jäi to xi ya zi hioia, net o di otho b iza zi, ha nehe hinte di petsi ra bojä, ne ge xi otuä bi ra bedi ng nuä de hñepabi u pa da nte ngatho ya mui jäi ha ra Xeni hnini, pa xi di m'ui ra nhio ya nzaki ge di nfatsi ko ya hñuni, ngu ya nfatsi pa ngatho thuni ka ya hnini pu ha m'ui pa genu ya jäi to xi jar m'edi.

3.2 Hanjapi

3.2.1 To da t'uni di tsu n'a nzänä

a) Ge di nfatsi ya mengu nuu hinte pet'i te da zi ne xi japar m'edi ne hinte petsi te da pa di t'uni ra m'otsé nts'i ; ne digep'u hmuntsi mfatsi da nte ngatho ya mui ya jäi, da tsifi ha di japi pa di ñuni xanhio pa di t'uni n'a ra m'otse ya nts'i.

b) Di mfatsi ha njabu, da uni ya ntsi nun'a pe met'o da hmuntsi nuya ya hemi ngu ma da hma mefa, pa di thuni ra hñuni ne ntsi; ne

c) Ge xi di thoni nuya ya nfotsi pa ngotho ya jäi di thuni u to xi jar m'edi.

3.2.2 To da t'uni di tsu hñu nzänä

a) Da mfatsi pa di t'uni te da zi ja ya nguu tou hinte di petsi te da zi konge di t'uni n'a ra m'otse ya nts'i di tsu hñu nzänä ; ne

b) Da hnu tou t'uni ra mfatsi ha di ñuni ha di hoki, pa da zi pa di zini ra nzaki u te di zi.

3.2.3 Ya thändi ha di thoki nuya

3.2.3.1 Ge di ge u to xi jar m'edi.

Da fatsi gatho ya jäi, nuu to da zudi n'a ra tso thogi habu bui u, nuu to da zudi n'a ra tsopa, ne nuu to zudi ra thogi ra ximahi, ha nuya da tsonga, ra nte, ra mui, ne nu pagenyu to xi tzudi ra thogi ne xi jar m'edi.

3.2.3.2 Ge konge xi hioya ne xi xa ntsut'i

Da nfotsi ya jäi, hense n'a ra nfotsitho, numu hinte petsi te da zi xi jar m'edi, VIH/SIDA o gihi p'oti y u j'ani konge n'a botse te di tsi thogi ra ha nuya da tsonga ra mui n'a nzänä.

3.2.3.3 Ge n'apu m'uise ka ra hnini

Da fatsi ya nigua hmuntsi hneki tho, nuu to xa hñuxa ra thuhu ha ra nthutsi mui jäi Xeni Hnini, ne geu di faxä ya jäi to di petsi n'a ra thogi, nigua nuä m'a ra betsi, bojä pageu di nfatsi u ate di thogi dig e ya nzaki ya jäi u to xi jar m'edi te di zi.

4 Ha ngatho da tsoni

4.1 Ngatho jai

Gatho nu u ya jai m'ui ha ra Xeni Hnini M'onda, ne pageu to tsur thogi ua japar m'edi, ne man'a ra Xeni Hai M'onda.

4.2 To ya hioia jai

Ya jai r'a to xi jar m'edi ga m'ui xi xa ntse di ya thogi a ra m'edi.

4.3 Tsotse hnini.

Ya jai to xi jar m'edi ga m'ui xi xa ntse di ya thogi a ra m'edi te zi, ge xi ra ntse di ya thogi di ge ra hñuni te zi.

5. Nxoge

Ra ngu hmuntsi da 'yo ha gatho ya 125 di ge ya ta Hnini m'ui ka ra Xeni Hnini M'onda, pa di ote ko digeu. Pa geu to tho ra thogi ne japar m'edi, tsa da t'uni ra mfats'i nuu ya hnini n'añ'o Xeni hai.

Nu habu t'uni ra ntode ne t'uni ra mfatsi njeya ha ra CIEPS, ha ne nuu geu da m'a ne da hñudi ha njapi de tote pa da t'uni n'a ra mfatsi ngu nuä mangä ra Hmända, da una ndumu nuu pont'i ko ra thuhu.

6. Ra Mfatsi

6.1 Te m'a mfatsi a

6.1.1 Tou da t'uni ra nzänä.

a) Nu a ra mfatsi da t'uni n'a m'otse ntsi pa ge dä thuni n'a ngu n'a ra nzänä di ge ra 12 ya zänä ngu xa m'ää ra hmända xa thuxpu;

b) Dä tüti ko te gotho da zi, ne ha di hoki ngotho u te dä zi u xi di xini ya nzaki; ne

c) U te dä doi di ge ya nzi ne ge xi di j ama zü nuu di dai embi xi jar m'edi.

6.1.2 Di gen'a di n'u ra nhio ya tsi

a) Nuä ra mfatsi t'uni ge n'a botse pa n'a ra hogä hñuni ua hñu nzänä ngu nuä xa hm'a pa xo goho yopi; ne

b) Da tsifi ha di japi tou t'uni ra mfats'i ha di hoki pa di ñiuni xanhio.

6.1.3 Nu ha di thoki

6.1.3.1 Kongenu to xi jar m'edi

Ra nfate ge hense di t'uni n'atho ra m'otse ntsi.

6.1.3.2 U to jar m'edi ra hñuni ne xi xa 'yot'i ra nzaki

Nu ra nfatsi di t'uni ge n'a ra m'otse nt'i ntsi ya ntsi ge di t'uni n'a nzänä ngu n'a nzänä ga thogi ne ta di zudi xo 12 ya yopi di genu xi jar m'edi.

6.1.3.3 Pa genu to xi jar m'edi ya m'ui ka ya hnini

Nu ra nfatsi di t'uni ge n'a ra m'otse nt'i ntsi ya ntsi ge di t'uni n'a nzänä ngu n'a nzänä ga thogi ne ta di zudi xo 12 ya yopi.

6.2 Tengu di t'uni ra nfatsi

Ge hite di gut'i ra bojä, nu to a xi di gut'I ra boja ge ra Ndä Nzaya m'ui ka ra Xeni Hnini M'onda, ra SEDESEM, nu a to nfatsi ge fädi ge hinte da gut'i dige ra njut'i.

7. Da thāndi di ngot'i

7.1 To u di nfatsi

7.1.1 To u hinda thāki

Ya to xi xa nfatsi ge hindā thāki di gen'ā ra nfatsi xa t'ūni, pege xi di dā ngatho u m'e di t'api di gen'ā ra m'efi nfaxte.

7.1.2 Te t'api ne hanja pa to di thāki

7.1.2.1 Tou da t'uni di tsu ra nzānā ne hñu nzānā.

- Di m'ui ka ra ne dar mengu ka ra Xeni Hnini M'onda ne ngu di thāndi ge xi jar m'edi ra thogi ge xi di nfatsi nzānā mu nzānā, ne xi di nfādi ra nhio ge xi jar m'edi ra nzaki.
- Ge xi di dā ngatho ya hem'i di t'api di ge ra nfaxte ā di t'ūni.

Njapu ne di dā ya hem'i m'etho xa t'adi, ne konge ma ra nuya di thuxkua madui:

- Da uni ra hem'i kuat'ā hmi, m'āā hampu m'ui; ne pa di nhekui: ne
- Da uni n'a ra hem'i a ra huxthuhu m'ui di hehui ā ra hem'i poxthuhu (CURP).

7.1.2.2 Thāndi ha di thoki.

7.1.2.2.1 Ge ya hmuntsi jar m'edi

- Dar mengu ka ra Xeni Hnini M'onda nupu ha xi tho ya thogi di ge ra ximha, te ja ra hnini, ua ya jāi, neu ya jā'xi japar m'edi.
- Pa ge ya jāi u to tho ra ya thogi japar m'edi, da adi konge ra nzaya to pets'i da nu (ngu hoki mfats'i, ua Ndā Nzaya), ha di mā te thogi ua te japar m'edi neu to da t'uni ra mfats'i; ne
- Pa da t'uni ya mfats'i mara ya Xeni Hai, pets'i ge da mā ra ndā nzaya tou ni ra mfats'i.

7.1.2.2.2 Genu xi jar m'e ne xi xa ntsut'i ra nzaki

- Di m'ui ka ra Xeni hnini M'onda;
- Ge di m'ui dothi konge ra hnini VIH/SIDA; ne ua ra hnini i'ya ne
- Da doti ya hem'i mupu ha m'ui di geu.

Ne ma ra ya hem'i te t'opi ngu jaya, ge xi dat'i ra to adi ya hem'i ya:

- K'oi ra t'ulo hem'i mā hapu m'ui pa di nhekui.
- Ge di uni n'a ra hem'i ha kuat'i ra huxthuhu m'ui ra (CURP); ne
- N'a ra nk'oi ra hem'i mā hangu mbo boni da thumpu ka ra nguu nt'othe mǎpetsi VIH/SIDA ne ua ra hnini i'ya.

7.1.2.2.3 Xi nfādi ka ya hnini

- Ge xi xt'i thutsi ra thuhu ka ra hem'i thuxthuhu m'ui ka ra hai xeni M'onda; ne
- Di huxa ra thuhu ka ra ya he'm'i pa di dā ra tsotse pa ya hnini mutpu.

Njapu ne di dā ya hem'i m'etho xa t'adi, ne konge ma ra nuya di thuxkua madui:

- Hem'i mā te adi ne di huxa ra nt'unt'ye kongeu ya hmunts'i mājuāni pa ge ya hmunts'i jāi.
- N'a ra nk'oi di ge ra hem'i mā ha m'ui di ge ā ra mpote ne ra ndui pa di nu geā.
- N'a ra nk'oi mā ge ya hñuxa ra thuhu ra nguu nzaya bhabu thoki ya hem'i thuhu ne pa di ha njap'u.

- d) N'a ra nko'i digeä ra hēm'i ha mā da hoki pa di hn'u ha ogeä; ne
- e) N'a ra hēmi ha huxa ngatho ya thuhu ya jai tou xa hmunts'i , njap 'u nehe di m'ui j ara Xeni Hai M'ondä ne di negi hinte di pets'i te da zi, ua xi di japar m'edi.

Pa ge ngatho ya jai da nu ha di japi ngu mā ja ra hmanda ha nu xanhio ya jai ra Xeni Hai M'ondä njap'u nehe mara di tsifi da hoki ne ra haga nzaki bi thoki pageu.

7.1.3. Ya thändi hanjapi u

7.1.3.1 Tou da t'uni ra nzänä ne hñu nzänä.

Ge di t'ändi to ä di t'üni ya mfatsi botse ntuni hñuni ge njabu t'emabi u da t'uni ngu nuä x ama ne da thändi ra bojä hangu ja ne di t'üni ä:

- a) Nuü di pets'i n'a ra thogi;
- b) Nuü ya jai tho ya ntsani /ua to to tsa ra thote;
- c) Nuü to ñätho dige n'a rase hnini habu di udi to da pte.
- d) Nuü to adi dige ya jaiu nātho.
- e) Ya m'ehñä ngu ya mengu; ne
- f) Neü ma ra da mā ya nguu nzaya ha di thoki.

7.1.3.2 ha di thoki nuyü

Ya m'otse ntsi di t'üni ge xi di ho u t'üni di ya pa gemp'ua, pa ya jai ñätho m'ui ka ya hnini, ge xi r'oi konge ya bojä ä xa m'eni pa gehia.

Nu pa ge hanja di t'üni ra nfatsi ya jai xa thoki ra thädi, ne ha njapi dim au, pa njabu da ma xa hñu nu ya mfatsi t'üni ä, ne ngu nuä xa m'a pa da ma ra zo ngu nuä gatho neü jai, pa ngotho ya jai u to hinte petsi te da zi, ge u da nu ra nda nzaya thuni ä:

- a) Pa genu ya jai to adi ne to hinte pets'i ra nhio ha gä m'ui ka ra hnini;
- b) Ya m'ehñä ndä ka ya nguu;
- c) Ya jai to xi tsu n'a ra thogi thote ne ua n'a ntsedi tsutbi;
- d) Ya jai to adi ra nfatsi ne dar memgu ja ra hnini ñätho; ne
- e) Ne ma ra da mā da thoki ra nguu nzaya.

7.1.4 Thutsi

Pa di t'uni ra nzänä, hñu nzänä ne ha di japi pa ha di n'u ra nhio ra t'üni ntsi ne ha di njapi pa di thoki ra nhio, ya to xa iadi nu ra pa ä mi t'üni ra mfatsi ka ra nguu nupui ha bi ra ndä.ne tsixa tou un digena ra mfats'i.

Ngotho ya jai to tüni ra nfaxte, ya nguu ngatho nzaya mupü ka ya hnini, ge petsi da thuni pa di yut'i ha ntsi ra tsi, ge petsi ra ntesti dä iodi ne hinte dä gut'i ra boja pa di nyut'i ka ra nfotsi pa gense, ge xi di hñä ra nfaxte ka ya nguu ngatho nzaya ge ya ntsedi di nuni nuya ya mfats'i t'üni.

Gatho ya jai da za hñuxa da thuhu ne da yut'i ha nun'a mfatsi, ne njabu ra nt'adi mfatsi hinte da guti mü xtä t'üni di gen'ä.

7.1.5 Ya hēmi

7.1.5.1 To u t'üni ya tsi mü ya bi nzänä

- a) Ra t'adi thux hēm'i;
- b) Hēm' i ha di hñutsi ya thuhu ne xi di m'ää xi jar m'edi ra ntsi mfatsi ka ra xeni hnini M'ondä; ne

c) Neu ma ra da mā da thoki ra nguu nzaya.

7.1.5.2 Ra nfaxte mu ya bi hñu nzänä

- a) Hem'i thutsi ra nt'adi;
- b) Hem'i ha xti thutsi ä xi ja ra m'edi ga m'ui ra jäi m'ui ka ra xeni hnini M'onda; ne
- c) Ne ma ra u xa m'ä ra nzaya hmuntsi.

7.1.5.3 Thändi ha di thoki

7.1.5.3.1 Ya hmuntsi xi jar m'edi

- a) T'adi hem'i;
- b) Hem'i ha xt'i hñutsi ra ndäta nu ra nfatsi, honse pageu tho ya thogi ne xi japar m'edi;
- c) Hemi ge ne ra mfatsi; ne
- d) Ne ma ra u di m'ä ra nguu nzaya.

7.1.5.3.2 Xi jar m'edi te dä zi ne xa 'yot'i ra nzaki

- a) Ra t'adi thux hem'i;
- b) Hem'i ha di hñutsi ya thuhu ne xi di m'ää xi jar m'edi ra ntsi mfatsi ka ra xeni hnini M'onda.
- c) Ne ma ra u xa m'ä ra nguu nzaya.

7.1.5.3.3 Xi nfädi ka ya hnini

- a) T'adi hem'i;
- b) Ra Hem'i ha xi nfädi ge xi jar m'edi gä m'ui ra nzaki ka ra Xeni hnini M'onda;
- c) Ya thuhu ya jäi to xi handi ha ga hmuntsi ka ya hnini nuu ya nzayase;
- d) Hem'i pa da thuni ra fatsi; ne
- e) Ne ma ra u xa m'ä ra nguu nzaya.

7.1.6 Di kongeu ha pets'i ya thuhu

Ra ta nguu hmuntsi ja masu xa njuat'i ne xa thoki n'áyo ya thux nfaxte, konge u xa thutsi ka ra hmändä ha xo m'ra nhio pa di bädi ngatho ya jäi ka ra ngatho hnini xeni M'onda ne ka ya ta hnini; ha nja pa di thoki ne di thoki ya to da uat'i pa di uni ra hem'i nfatsi pa di mpadi di njut'i ra rayo to di fatsi pa xi di nte ya m'ui ka ya hnini ngu ne ra ndä nzayo m'ui ka ra xenie hnini m'onda; ngu jä ma ra ya hmändä u xi thoki ra nhio di ya nfaxta nuya ngu mä ra xeni 13 heke VII dige ra hmända ne ya m'ede goho ne rato ngu mä ra hemi tsixa ra ñ'u ha di thoki.

Pa ge ngatho nu ya jäi da metsin'a ra thogi ha ra hnini petsi da tumbabi ra mfatsi, da ya jäi t'umbabinun'a ra mfatsi, nuu ya jäipetsin'ahmuntsipa da matsi ra zongea ha ra bojako ra nzya ha ra xeni hnini M'onda, nepunun'a da mahabu di m'a ra boja n'n ngu n'a ya, ne ma ra, ya thuxthu fatsi.

Numu m'a ja di thoki nuya ya nfotsi pa ya jäi u hinte petsi ya m'ui xi thogi ra thogi, ge xi di m'ui n'a ra hnu pa da nuu ne di nfoxhu di qte ya jäi m'ui ya hnini pa di t'uni nuya ya ha xa thoki di ge ya hmuntsi tsutbi ka ya hnini.

7.1.7 Nuä di hñepi ya jäi to hani ra mfatsi

- a) Da hñä te da t'uni, ngu xa tsifi;
- b) Da hñä ra mfats'i m'otse nts'i ngu xa tsifi ne huxa ra thuhu;

- c) Da nu ha di mfats'i kongeu ya hmunts'i jäi ja ya hnini;
- d) Da nu hangu tsifi ne ngu di rase jäi; ne
- e) Da ote ne da hnu rasa, da tsuni, rangutho kongeu ya m'ets'i ne hinda utsa

7.1.8 Nuä da iqte to hani ra mfatsi

- a) Di m'a majuani ya nt'oni hñä di t'oni ä ne dä nfädi ra nhio;
- b) Da ma da hñä ha t'uni ra m'otse ya nts'i;
- c) Da nu da hoki xanhio te dati , nguu to t'uni ra nzänä ,hñu nzänä ne ha di japi pa di nuni ne hinda nza to da uni, ma. m'ihhi pati ua da un ha di pati dige ra nt'uni,
- d) Da nu da ngaxte num'u da m'edi rap a da dati dige nzänä, hñu nzänä ne ha di japi pa di dati pa ge da ñuni kongeu to tsixa ne dati ha tsegi to nu;
- e) Da m'a nupu ha ya hmuntsi ha da tsifi pa di un ha dihoki numu'da hm'at'i ;
- f) Di hñä ra nfatsi digenseä ra botse mfatsi hnuni nupu hingi tsa gi ehe se petsi gi hoki n'a ra hemi ne gi hñembabi ge da m'a page ne da hñätsi ri hemi pa da hñudi ge hingi tsa gi m'a,ra ndä nzayo ne tsa da t'uni dige yoho njeya, ha nu ya thogi ya jäi di ra nhio nzakai u t'uni konge ya jäi ote ne tsixa ra m'efi un ha tsegi ne da da un hangu ra nzaki to t'uni ra mfats'i;
- g) Ge xi zi ra nhio ya nfatsi u xa t'uni;
- h) Ge xi di m'efi ka ra hnini mu xtä t'api ra m'efi pa ka ra hnini; ne
- i) Ne ma ra u xa m'ä ra nguu nzaya.

7.1.9. Nubu hinda iqthe nuä xa hma

- a) Numu hindä m'a majuani ra nt'ani pa di yut'i ka ra nfaxte;
- b) Numu di m'äse dä hää ra nfaxte ne hindä m'ä te ja;
- c) Di zi ra nhio ya te xa t'üni;
- d) Hinda m'ox n'a ra t'ex nzaya tsists di ge konge ra faxte; ne
- e) Ne ma ra u xa m'ä ra nguu nzaya.

7.1.10 Dä thäki ra nfatsi pa ge u ya n'apu ne u japä ra m'edi

7.1.10.1 To t'uni ra mfatsi nzänä ne hñu nzänä

7.1.10.1.1 Dä thäki tengu ya mpa hinte da t'uni;

- a) Hinda ma ha da t'uni ra mfats'i;
- b) Hinda nu da mase habu t'uni ra mfats'i ne hindi di nu ha di nja; ne
- c) Ne nu u ma ra di mä ne di hoki ra nguu nzaya.

Nu koge ra mfatsi ya hingi tsa tha t'umbabi man'aki ngeä nubu da thäkuabi ge jaä bo iqte ko nun'a ra nguu hmuntsi mfatsi.

7.1.10.1.2 Dä thäki ra mfats'i pa da gäi digena ra mfats'i

- a) Da nu ha di hoki nuä ra mfats'i t'uni honse pageu xa mbeni;
- b) Hinda ma da hä te da t'uni ra mfats'i ha t'uni di ge yoho ne hinda m'a haja xa thogi;
- c) Da m'o ua da pot'i, ne ua to di uni ra mfatsi ä xa t'uni;

- d) Num'u da hoki ra nfoxte nzaya pa n'a ra tsitsi nzaya ne uan'a ra n'yo nzaya ge xi hindi t'uni ya mfats'i;
- e) Hi da xifi xanhio page da badi dige ra mfats'i;
- f) Hinda un da hoki xanhio konge to t'uni ra mfats'i;;
- g) Da mpadi ha m'ui nthi j ara Xeni Hai M'ona;
- h) Da bonse di ge ra nfaxte;
- i) Num'u da du; ne
- j) Ma ra u da ma pa di thoki ka ra nguu ra nzaya una ra mfats'i.

Nuä ra Nguu nzaya un ha di t'uni ra mfats'i da un ha di japi.

7.1.10.2 Thändi te da totue

7.1.10.2.1 Da thäkuabi to fatsi jäi ge tembabi ya hmuntsi jäi neki tho

- a) Numu hinda ma da tu ra mfats'i ko yoho di m'edi un'u ha tuni ra mfats'i hnini ngu nuä hmangua ra fatsi;
- b) Numu nu ya hemi xa hñudi hingä majuani ä, ne nuu ya jäi hingi fatsi ya jäi ngu di ge ya nfaxte;
- c) Numu da matsi ma ra ya jäi da hioki ya hmuntsi pa da thähä da nzaya u, ne nubu da umbabi ra bojä pa da thähä ä xa t'uni;
- d) Numu hinda ngu di hñehe nu mfatsi, ne nubu da nkuamba, da mangä ya noya hingä majuani di ge faxte;
- e) Da m'o ua da pot'i, ne ua to di uni ra mfatsi ä xa t'uni;
- f) Di poti ra nguu pu ha m'uidi ge ka ra xeni hnini M'onda.
- g) Da bonse di ge ra nfaxte;
- h) Mu di du; ne
- i) Ne ma ra u xa m'ä ra nguu nzaya.

Ra nguu nzaya ge ä petsi da nu ha da japi.

7.1.10.2.2 Mu hinda boni ra nfatsi nu ja di thoki ya thuni nfotsi ka Hnini

- a) Nu ä ra hmuntsi jäi mpefi da mfaste neki tho hindi petsi ra nthuxa hmuntsi ha ra xeni hnini ngu nuä hmangua ra fatsi mutpi;
- b) Numu hindä m'ä majuani ä, ne nuu ya jäi hingi fatsi ya jäi ngu di ge ya nfaxte;
- c) Numu da matsi ma ra ya jäi da hioki ya hmuntsi pa da thähä da nzaya u, ne nubu dumbabi ra bojä pa da thähä ä xa t'uni;
- d) Numu hinda ngu di hñehe nu mfatsi, ne nubu da nkuamba, da mangä ya noya hingä majuani di ge faxte; ne
- e) Da m'o ua da pot'i, ne ua to di uni ra mfatsi ä xa t'uni;
- f) Ne ma ra u xa m'ä ra nzaya hmuntsi.

Ra nguu nzaya ge ä petsi da nu ha da japi.

7.1.11 Mu da hmipi ra nfatsi .

Nuu to xa t'uni ra mfatsi da za zoho da hñani ra mfatsi, tembabi ra botse hñuni, de za da hma habu t'uni ra ntsote ha hma ha njapi da hñuni, ha njapi da zuki te da tsi pa nja ne metsi u, n'a ra hogä mu, pa ya jäi u xa tsan'i ne xa nguat'i konge ya m'efi mu ya bi t'api.

7.2 To da zoni nuä hani ra mfatsi

Nubu nun'a hani ra mfatsi da neki ge xi ithi te da zi, ngu tembabi ge ra hioia, ne xi te di otho bi te hie, ne di otho bi ra bēfi ha nehe di otho da t̄ai nuä ra hogä hñuni ya jäi u to xa iadi nuna ra nfaxte.

8. Nguu habu da thoki n'a t'i m'efi**8.1 Nguu habu ma te da thoki ra za**

Ra mpote nzaya ge xi ra tsedi pa di n'u ra m'efi ne di thändi nuna ra m'efi nu pa di nte ya m'ui ya hnini.

8.1 Ra mfaxte de hiandi ne da yentsi da m'a ra za ä

Ra ndä nzaya hmuntsi mfatsi, nu ha di njapi pa xi di hogi ra nhio ra m'efi, ne ha di mapu mayegi ra gatho m'efi pa ya jäi.

8.2 Ya to hoki ya m'efi nfaxte

Ya ndä nzayo iat'i pa di nte ya m'ui ya hnini ka ra hai xeni hnini zuni, di ge nzuni n'angdi ne ka ra hai xeni hnini ringuengua ka ya nguu hmuntsi nzayo ka ya hnini, gehu xi tsa ma su di nu ya m'efi pa ya ta hnini ne ma ra u tsa di nu ko ya tsedi

8.4 Ya mfaxte nuu ya to NU ha di thoki ya m'efi**8.4.1 Tou da hmunts'i**

Ra hmunts'i di un ra mefi koge yu:

- a) N'a ra ndä nzaya dige n'au ya Mfaxte pa di nu da Nte ya Hnini.
- b) N'a ra mfaxte digeä ra Ndä un Ngatho dige ya mfats'i hnini dige ra SEDESEM;
- c) Hñäto ya mpqhñä njap'u da gohi:
 - _ N'au da nu kongeu ya bojä;
 - _ N'au to da nu ya hoga nzaki;
 - _ N'au to da nu digeu kädi ya met;
 - _ Ya Ndä pa di mfaxte konge ra m'efi to nu di nte ra SEDESEM;
 - _ Ya Ndä dige hñu ya mfaxte to nu di nte ra SEDESEM;
 - _ Toä di nu ngatho ya mfats'i pa di nte ya hnini ra SEDESEM ; ne
- d) N'a ra Mpote ra mfats'i to nu ha tson'i ra bojä ge m'u mbo j ara SEDESEM; ne
- e) N'a ra jäi digeu to xa hoki ya hmunts'ise ne xi pädi.

N'angun'au ya ndä da honi n'a ra mfats'i.

Ra m'efi da tsixa digeu ya jäi to da nu ge di m'ui.

Nuu ya jäi hmunts'i to tsixa ra mēfi pets'i ge da nä ne tsa da mä to t'ets'i ngu nzaya, nuä hinda nza da ra mpote mfats'i nuä to nu ha ts'oni ra bojä .ge honse tsa da nä.

Nuu te da mä da thoki dige to tsixa ra m'efi da mä dige di tho made ua da t'ets'i ngu mä xanhio.

Nuu ya jäi to tsixa ra m'efi pets'i ge da nzohn'i pa di te da hoki di tsu hñu nzänä ne m'u ya b ijar m'edi nem'u ya bi m'ui te da hoki ua te da mä pageu ngotho.

Ra nguu mfats'i da guki ra hem'i ha di tsohn'I ngu xa ngohi dige ra Ndä nzaya di tho hñu ya p aja ra m'efi pa di thoki n'a ra hmunts'i ne m'u da m'at'i n'itho di medi nate ma goho hora pa di hmunts'i.

Koge di hm'at'i n'itho bi tets'I nuu to bi gohi jar a hmunts'I jäi to tsixa ra m'efi , tsa da m'at'I digeä ra hmunts'i tou ya m'efi, nuu xi pädi ua neu ya jäi hoki ya hmuntsose kongathou, kongeu to kuat'i da nu te hoki page xi da hogi ra m'efi thoki , neu mara hangu thoki ne tsixa ra m'efi.

Pageu ya hmunts'i da thoki num'u ya xa hnu ua da thoki n'itho dige ya jäi to tsixa ra m'efi petsi ge da uat'i di tho made pa da näki te ne da hoki neu to da ehe , zäm'u kongeu di m'uinuä ra ndä , ra mfats'i, r ato un ha di ts+ oni ya bojä neu ya mpote u to mfats'i xa ngohi ua xa t'ets'i.

Da njuts'i n'a ra hem'i ha mā te ngatho xa ngohi da hoki n'angun'au ya hmunts'i, ner da gāxa ya nt'unt'ye dge to tsixa ra m'efi.

8.4.2 .Te da hoki

Ge ra m'efi da hoki to tsixa ra m'efi.

- a) Da un da thoki nu ngatho huxa ya thuhu t'om'i ne pa di t'uni ra mfats'i, njap'u nehe da un ha di japi da ñut'i pageu da hn'u ne, pa di thoki, da un da ñut'i j ara mfaxte . Da t'uni tou hnu japa ra m'edi, num'u ya bi adi neu hingi hoki kongeu te te da mfats'i, pe ne da mfats'i kongeu xi japar m'edi, ge ya jai tsixa ra m'efi pa di un ha di japi da ñut'i.
- b) Da un pa ge da ñut'i mara ya jai da t'uni ra mfats'i kongeu da gai di thogi da t'uni ra mfats'i.
- c) Da un da thoki nuu xa pati ha nja mā ha di thoki xanhio ya mfats'i ne da teni ha ta di tsoni.
- d) Da un ha di japi da teni digena ra mfats'i; njap'u nehe da un da uadi xanhio ta ha di tsoni un ya mfats'i.
- e) Da hn'u to da gohi pa di nda da tsixa ra m'efi dige ya hmunts'i jai ua ya nguu xi padi ne uti ha di hoki.
- f) Da nu ha di hoki ne di pati ya nteni mbo pa di teni ha di hoki; ne
- g) Neu mara te mā ya nt'ot'i mā ha di japi

9. Ha njapi da 'yo nuna

9.1 Ha njapi da n'yo

- a) Num'u ya di bon ira hmat' hemi ha T'a Nu Hmuntsi XeniM'onda, konge ra SEDESEM, Nu to tsixa ra mfats'i da opi ya hem'i ha mā te adi gatho ya jai mbo ha t'uni ra mfatsi ne geu xa hñani ya hemi ngu nuā xa hma, ne habu da thāni u pa da jot'i u; di jutsi n'a ra hem'i mu ya bi ndui ne di gātsi ra m'efi, nem'u hinte di m'ui n'a ra hem'i ha di mā to t'om'i ra mfats'i;
- b) Ya thāndi habu ya zi dui ya nguu ne habu ja dunti ya nthundi ya nguu ra nguu hmuntsi mfatsi mbo da hñani ya hemi nuu ya jai hñatho m'ui ka ya hnini u ngu xa hmā ne di k'ātsi ya hem'i ka ya nguu nzaya nu ngatho ya m'efi ka ya hnini;
- c) Nuā da thāndi te da thoki gatho u, ra hemi nuā iot'i petsi da yapi ra nzya nuāu bupu ha ra hnini, thāndi, mfaste ua ge ra nzaya nehe ha nubu da api n'a ra hemi tode di petsi hmuntsi mfaste neki tho, ra hemi da neke ge xi majuani ā nubu ya xa hñudi ya hemi ya thāndi, habu ja zi dui ya nguu ne habu ndunthi ya nguu, ra nguu hmuntsi nuā juxa ya hemi da hñani nubu, ya ga gatho ya hemi nuā t'api toho da tumbi ra mfatsi;
- d) Pa ge nu to xi thāndi xa m'a, ra gatho Hmuntsi mfatsi u, da hñuni ko ra mfaxte nuu ya thuhu ya jai to adi ra mfatsi, pa da fadi hangu u, ha ge njabu xa thāndi ne xa m'a, ne geu da yut'i pa da tumbi u ra mfatsi, ha ge nehe nuu ya thāndi ge njabu xa m'a, nepu mēfa da zipabi ra hñāxu mfaxte toho da hñani ne toho da tumbabi u nuu ya mfatsi;
- e) Pa ngatho ya thāndi da hmuntsi mbo da hñuni nuā ra hemi nt'uni mfatsi hñuni, ne mēfa da thāndi nuā n'a ra hogā nte, ne mēfa da t'uni nun'a mfatsi, ne ge xi di tsifi ya ndā nzayo di ge ya to ha ra nfaxte u t'uni;
- f) Nuā ra thāndi ne ha njapi da thoki ya befi ra hmuntsi ra ya jai neki tho, ne ra Hñāxu Hmuntsi Ngatho ya Mui Jai da ma ha n'a ra hemi habu di hutsi, ge hani n'a ra nt'adi mfatsi, ne ge ne ra Hmuntsi Mbo ngu nuu nepabi u pa njabu t'uni nun'a mfatsi;
- g) Nu to tsixa ra m'efi nu habu tsemi n'amp'u da dati ra mfatsi page gatho ya jai to xa adi;
- h) Ra m'otse nts'i da dat'i ne konge di dati ra t'ulo hem'i h mā ha mengu ne ha huxa ra thuhu ne ha kuata ra hm'i tou da hñā ne da dati to da uni ja nguu ha da t'uni ra mfats'i.

Num'u ya jai to da t'uni ra mfats'ihinda nza da ma konge n'a thogi petsi da ma da h'a ra mfats'i j ara ngu ha da t'uni ra motse nts'i, ra to dati ya mfats'i.

- i) Nuā n'apu da poto habu m'ui, dā ndā nguu nzaya, uni ra nfatsi da xifi ko n'a ra hem'i habu mā da thuni te adi pa dā mā dā ha ra nfatsi; ne
- j) Nu u hinte xa thutsi ge ne da nthoki di ge ra nfoxte hanga di hoki ya nt'ot'e ka ya hnini, ra ndā nzaya ha ra ntso di ge ra nfotsi ge tso da, hiandi ha di iot'ejar m'edi ne ha di oidi ya u to ne da jut'i pa di iodi ra nfotsi u di t' uni.

Ya nt'uni mfatsi da thāki u nubu nuā ra jai hani ra mfsatsi, ge da matsi n'a ra jai to honi n'a befi ha ra xeni nzaya ha nubu da iote n'a ra ntsomui ge otuā bi ra ntsomui ra Nguu Hmuntsi mfatsi.

9.2. Da mpadi to t'uni ra mfatsi mfatsi**9.2.1 Nu u to t'uni ra mfatsi ra nzäna, hñu nzäna ne ha di japi tou japa ra m'edi ya nts'i.**

Numu nuna ra jäi di thakui nuna mfatsi ra nguu hmutsi ka ya 7.1.10.1.2 ne 7.1.10.2.1 ne 7.1.10.2.2, ge da hñaki ne da hioni ma n'a ra jäi to qtuä ra bedi nua ya xa hñuxa thuhu pa da thändi da tumbabi mefa ne da zipabi ä, di ge u xa t'üni.

Ra ndä nguu nzaya uni ra fatsi di petsi gotho u ya hem'i mä te odi ne ya thuhu ngotho ya jäi xa qte n'a ra hem'i pa da thuni ra nfatsi.

10. Hmuntsi Ngatho ya Nguu Hmuntsi nzaya

Nuu ya hmuntsi mfatsi geä di un ra mfatsi u da hiandi gatho nuu ya nthoki befi ximahioni u, ge njabu ne u hinda za da hmuntsi ngeä n'a ngu n'a u mpefi ngu nuu xa hiandi ra mudu u to bi hoki nuä ra hmuntsi, pa njabu da nja r ante ha gatho ya jäi mu, ne de hña ra ndä nzaya m'ui ka ra Xeni Hnini M'onda.

Tsa nehe da da za ya hmuntsi mfatsi u da hoki ya hemi u pa da hmuntsi ne na maxä ya jäi, u, ne nuä ra bojä da hña xa ño nuä ha j ara t'i hnini ne ha ra Xeni Hnini, ne nuu ya hmuntsi nguunxadi, ne nuu ma ra nguu hmuntsi da ne uni ra mfatsi.

11. Ndunthi ya ntote ne da nja ra mfaste ya mu jäi

Nuä ra ntentsi ne da theni ya hmuntsi mfatsi ge t'mbabi u ge da uni ra mfaste ko nu ya hmuntsi mfatsi neki thoge da tetsi nu ra mfaste.

To da hñani nuya mfatsi petsi da mpefi ha ra hnini nuä da zipa bi ä, nehe da mpefi ya hmuntsi mfatsi neki tho, ha ya nguu nxadi ne ka hnini.

12. Da ntode yabu**12.1 Nu u to qte da ntode yabu**

Da nja nuya ya hmuntsi mfatsi da ntode yabu, ne ngu nuä mangä ra hmända, ne konge ya hanja pa di thoki ya m'e ya hmuntsi nzaya.

Nuu ya befi da thoki da tutsi ha ra hemi befi ra nzaya xeni hnini M'onda, ne ha ya nxi bñi ka "Gaceta del gobierno" ka ra web ha hmuntsi ra SEDESEM.

Ne ngu nuä ha mangä ra hemi ra hmända ka ra xeni 18 di ge ra hmända, ne kon gatho ya hem'i ha hña pa da nte ya m'efi ngu xa hña ra hmända m'ui ma du.

"NUNA HMUNTSI HEMI, HINTO RA METI N'A RA MBQHQ NZAYA. HINGI TSA TO DA HÑA NUNA NU RA NTE M'UI YA HNINI. NUMU TO DA HÑA GE DI NZEKI NUNA PA DA M'Ä FADI NE DA THÄMBI RA BOJÄ KO YA NZAYA NGU NUÄ MANGA KA RA HMÄNDÄ"

12.2 Hmät'i

Nun'a tutsi da hm ara nzaya to hmända ha ra xeni hnini Monda, ne ko ra hmuntsi mfatsi ra thuhu SEDESEM, ne nuä da m'a ra mfaste, ne njabu nuä da nja.

13. Xi di negi

Ra SEDESEM da metsi tho ra tse di pa da metsi ya nthuxa thuhu ha ra nguu hmuntsi mfatsi, ngu nuä manga ra xeni tot'i VIII ne ha ra xeni hmända 12 ne ha ra hmända neki tho ne ha da yut'i tho ne ha ra zo, ha ra xeni hnini Monda ne ya ta hnini, ge gi di handi hanja ga thoki ra m'efi ne ha di nu ra nhio pa ya t'üdi ya jäi, ngu xa thutsi ka ra m'efi pa ngatho ya jäi ka ya hai M'onda pa di m'ui ra nhio ya nzaki ngu xa hmä.

14. Ntheni tho

Ra Ta Ngatho Hmuntsi Mfatsi Gatho ya Mu jäi, ne nuu ya thändi nuä ya xa ma ra mfaste handi nun'a nthuni mfatsi, ne mefa da ma hangu ra bojä xa gu, da xipabi ya ta hmu ä.

15. Thändi u xa thoki**15.1 Thändi te xa thoki**

Nun'a da hioki pa da badi te xa thoki ne te betho da thoki mote á, ha nun'a da hogi ra befi ngeä da xipabi ra CIEPS, te me da jamasu.

15.2 Hanja ga hnu u xa thogi.

Ra nguu nzaya ge xi ra tseḍi pa di üdi yoho ya nfädi nj'eya mu, pa di nfatsi konge ya nzayahu ne konge ra CIEPS, ge pa xi di hoki ra nhio ne xi di fädi ra nhio m'efi

16. Da nja ra bede bojä, ne da nja masu ä, ne da su ä

Ra Ta Ngatho Hmuntsi Mfatsi Gatho ya Mui Jäi, ne to da ra nguu hmuntsi mfatsi ä, da hiandi ra Organo Superior de Fiscalización njabu tembabi ä, ne ra nguu hmuntsi thändi bojä ha ra xeni hnini M'onda, ra nguu hmuntsi mfatsi su ra'ya mahini hemi ha ra xeni hnini M'onda, ne jamasu mbo thändi zipabi SEDESEM, ne nuya ge handi ha njapi da totue ne da japia pa da thuni nun'a mfatsio xta mahnu.

17. Ngaxte ne da

Nuu hingi ha njapi mpefi nu ya jäi uni ra mfatsi, da sa da manse n'a, nubu gatho ya jäi pa njabu da totuä bi ncaso, ne da sa da m'a ha nuä ma ga m'a ngat'i nubyä ä hiandi xa:

a) Di t'ot'i:

Ka ya nguu ngatho nzaya ha nu ya m'efi pa ya hnini m'ui ka ra Av. Baja Velocidad Paseo Tollocan m'ede 1003, Col. Zona Industrial, zuhm'i, C.P. 50071, Zuhm'i, M'onda.

b) De ga ntoxgu:

Ra Ta Ngatho Hmuntsi Mfatsi Gatho ya Mui Jäi ha ra 01 (722)2260182 ne ha ma detho hiandi ne gi hña ha ra ntoxgu ra xeni hnini Monda (CATGEM), lada hinte gi jut'i 01 800 6 96 96 96 ne ha mte ha ma xeni hnini hune 070 gi nzote ha nzuni ne habu ja ra ta hnini ä.

c) Ka ra m'egn'i nt'ot'i yapu:

Ka ra megn'i ntot'i yapu ha ra : dgprogramasociales@edomex.gob.mx ne ja ra nxi www.secogem.gob.mx/SAM

d) Gi sehe, ä ha ra:

Nuä handi ra bojä mbo ha ra SEDESEM ge ja ha ra hñu Av.Baja Velocidad, Paseo Tollocan ra m'ede 1003, Col. Zona industrial Nzuni, Xeni hnini M'onda, C.P. 50071, ntoxgu: 01 (722) 2 26 01 94; ne ha ja tsutbi mbo ha bede ya jäi ne habu da t'ai ra mfatsi gi hñani, ne ha ra Ta Hmuntsi Thändi tho u, ne nuya u ya mefa ä ha ra Hmuntsi Ntentsi ua ge ra Xeni Hnini M'onda.

YA THOGI

N'A. Di njuki nuna ngu xa hmä ka ra "Gaceta del Gobierno" ra Ndä Nzaya.

YOHU. Nu ya mpodi xa thoki ka ra m'efi nuan, ge di yut'i ra pa ä bi njuki ne xi xa nfädi ka ra "Gaceta del Gobierno" ne xi di mutpu ta ha di hmä pa di mpodi ma n'agi ya m'efi.

HNU. Nuna ya mpodi nuna ra hem'i nfatsi ge di njuki pa xi nfädi ra nhio.

GOHU. Page u di thuni ra mfats'i ya jäi ge da thuni ngu xa m'ä hmä ka ya hem'i nzaya u te di thuni.

KUT'Ä Gatho u hi xa n'u di gen'ä ra hem'i nfatsi ne xi di nu ra nzaya hmuntsi.

Ja ra Hnini Nzuni Lerdo, ra Hñäxu ra Xeni Hnini Monda, ra pa 28 ra pa n'a zänä ra j'eya 2016.

NDÄ NZAYA ARTURO OSORNIO SANCHEZ
NZAYA MFAXTE PA DA NTE YA HNINI
DIGE RA NDÄ NZAYA XENI M'ONDA

"NUNA HMUNTSI HEMI, HINTO RA METI N'A RA MBOHO NZAYA. HINGI TSA TO DA HÑÄ NUNA NU RA NTE M'UI YA HNINI. NUMU TO DA HÑÄ GE DI NZEKI NUNA PA DA M'Ä FADI NE DA THÄMBI RA BOJÄ KO YA NZAYA NGU NUÄ MANGA KA RA HMÄNDÄ".

Traducido por:

M. en C. Petra Benítez Navarrete

Lengua Otomí:

ARTURO OSORNIO SÁNCHEZ, HEKE NZAYA N'U M'EFI PA DI NTE YA M'UI YA HNINI KA RA XENI HNINI M'ONDA, NGU XA M'AA RA HMÄNDA KA RA XENI 3 DI GE RA HEKE XI, 5, 6, 10, 11 NE 17 HEKE IV DI GE RA HMÄNDA HEM'I NTE PA YA HNINI JA RA XENI HNINI M'ONDA; 6 HEKE XI, 8 HEKE III, 19, 20, 26, DI GE RA NDÄ HMÄNDA PA DI NTE YA M'UI YA JÄI KA RA XENI HNINI M'ONDA NE RA 6 HEKE VII DI GE RA HEM'I NDÄ HMÄNDA MBO RA NDÄ NZAYO N'OT'I PA DI NTE YA HNINI, NE

KONGEHIA

Ge konge ra tsedi ra tsitsi nzaya ka ya hnini ra nzaya ka ra Xeni Hnini M'onda, ne konge ra Heke M'efi nzaya n'u ha gä nte ya m'ui ya hnini petsi ge xi di tsotse ya mfeni m'efi ge ja ma sü pa di thoki, ha di njapi ne ko te di hoki pa di nhnu janja gä m'ui konge ya nzaki ya jäi m'ui ka ya hnini nuu xi m'ui yapu ne hingi nhnu, ge xa m'japu ha xa nfeni xa thoki ya m'efi ge xi petsi di zotse ya mfeni m'efi di thoki pa di nfatsi ya hnini ha m'ui ya nzohu jäi, ngu xa njat'i ne xi hogi ra nhio ha gä thoki ra m'efi pa ya jäi m'ui ka ya hnini, ne pa ngatho ya jäi ka ya hnini.

Konge ra m'efi ra nzaya n'u ha di nte ya m'ui ya hnini n'u ra thuhu ya chulo jäi pa xi di nte ra nhio di m'ui, nguu hinte hä ne xi japar m'edi pa di nte ya m'ui, konge ya mfats'i t'uni ya mfeni m'efi pa di nte ya hnini, kongeä tsa da nte ya hnini, xanhio ne di m'ui ra za, ne xi dar nhio ya nzaki, numu ra me hinte tsihi ne ngua ngu xi thogi n'a ra tso tsutbi ne ua ha m'uhui n'a ra mengu ra n'ohu.

Konge ngu xa m'ede ngathgo M'onda ne ha ta tsegi ya hnini ra 2014, ka ra xeni hnini M'onda ge ra hai Ngatho Monda ge xi m'ui xangu ya jäi ka ya hnini xa m'ede xq 0 ne ta 14 nj'eya, tsudi 4 m'o ne 396 m'o 952, ge xi ri tsoni konge ra m'ede 26.37% di ge ya jäi gä m'ui ka ya hnini, ge xi xa nte ne xi ra n'etsi yoho m'o m'ui ka ya hnini Jalisco, ge ra hnini xi ra ntsedi ngu xi rayoho teni ra nte.

Ge pa di tsotse ra nfeni ra m'efi nuna ge xi tso do thoki ngu xa thutsi ka ra hmända pa di thändi, ha di juat'i ne paa di nte ya m'ui ya jäi ka hingi nxitho ya ndo'yo m'ui ka ra xeni M'onda, ge xi tso di thändi pa di hn'u ha di njapi pa di nfotsi, ge ka xa njapu xka thoki nuna ra m'efi pa di nfotsi ne pa di m'ui ra nhio ka ra xeni hnini M'onda, ya jäi to xi petsi nuna ra thogi hngi nxotho ya ndo'yo gä m'ui ne ua xi thogi n'a ra tso tsutbi.

Pa di thoki ra nhio nuna ra mfeni m'efi ra thuhu ya chulo jäi pa xi di nte ra nhio di m'ui di thoki ra pa 30 n'ara nzänä dige ra jeya 2012, bi boni ja ra ta nt'o t'i hemi ha mä te thogi ra hemi ra hu "Gaceta de Gobierno" ne kongena ra hem'i mä ha di thokira m'efi rap a ra 30 n'a ra nzänä ra jeya 2015 kongeä kongeu bi mpadi, ngu mä ya mfats'i t'uni, njap'u nehe te hem'i t'opi pageu to da t'uni ra mfats'i.

Ge kongena pa di un da thoki ngu mä ra hmända pa di un ya jäi pa di nte xanhio nuu to japar m'edi ya ndo'yo ne m'ui j ara Xeni Hai Monda neä ra Hmāda p ato tho ya thogi ja ra Xeni Hai M'onda. da nu da ja masu, pa ge di un ne di un da t'uni ra mfats'i kongeu ya mfatsi pa di nte ya hnini hoki ra Ndä Nzaya ra Xeni Hai M'onda nuu ya jäi tho ra thogi ua te xa japi konge ra hiote.

Ge konge xa manhu ha xa thutsi konge ra m'ede 8.3.2 ka ra nhiaki c) di ya m'efi pa di nte ya m'ui ya hnini, ya mpote nzaya un ha gä thoki ne ha gäm'apu ra m'efi nuya, ne konge xa ngohu, CAyS/PPIG/SE-01/2016-01, di ge ra hem'i ka ra n'a hmuntsi, ra pa ra 21 n'a nzänä ra 2016, bi thogi nr bi njuki nuna ra hem'i mpodi ra ya hñä ngu za hmä ka ra hem'i m'ede 21506A000/RO-005/2016, di ge ra pa 25 n'a nzänä 2016, ka ra Ndä nguu nzayo un ya nte ya hnini, ngu xa thutsi ka ra xeni 23 di ge ra hem'i hmä te ha di nte ya m'ui ya hnini m'ui ka ra Xeni Hnini M'onda, ge bi juk'äseyu.

Ge konge ra hem'i m'ede xa thutsi ra 208F1A000/RESOL-0_/2016, di ge ra pa 27 ra n'a nzänä ra 2016 di ra hmuntsi ndä nzayo m'ui ka ra hninipa di un ha di nte ya m'ui ya hnini, ngu xa thutsi ya hnini pa di ni ya nte ya jäi mu i ka ra hnini M'onda ne ka ya Ta hnini ya hem'i xa njuki, di ge hia xa thutsi ne ua xa mpodi; ge nuyaxa boni ge xi tsä di, ge xi di nñ'u nuya:

NGU XA M'Ä RA NDÄ NZAYA NU JA DI M'UI RA XA NHIO YA M'EHÑÄ, NE XA NGUKI NUNA YA HEM'I RA M'EFI DI NFATSI PA DI NTE YA M'UI YA JÄI KA YA HNINI RA THUHU YA CHULO JÄI PA XI DI NTE RA NHIO DI M'UI, GE XI XA NGOHI NJAUA:

RA M'EFI DI NFATSI PA DI NTE YA M'UI YA JÄI KA YA HNINI RA THUHU YA CHULO JÄI PA XI DI NTE RA NHIO DI M'UI

1.- Te ga_ tho hmä.

1.1- Te me ä ra mfatsi.

Nuna ra mfa_ tsi pa di nte ya hnini ra thuhu ya chulo jäi pa xi di nte ra nhio di m'ui pa geu_ ya nzohu jäi hinte pets'i ne japar médi ya m'ehñä tou_ pe_ tsi 0 (otho) ne ta 14 nj'eya ne ge di njap'u neu_ ya jäi mengu, geu_ to t'hä ch'utho ra bojä pa di nu raza_, te petsi, te da hoki pageu_ te gotho japar m'e_ di dige hinte hä ra bojä ne ya ngu xi xo yoho ya nt'okui ne ua xi xangu.

Nuna ra nte nfatsi ge xi xa thutsi xo kut'a ya hñä:

- a) Chulo ñ'ani;
- b) Nte ra nhio;
- c) Mengu ra nte.
- d) Xi njapi di nte ya t'i; ne
- e) Xi di meui rat ä.

1.2 Petsi da t'uni ote

Ya ntsi ne hinda utsa.

1. Te ya hñä te m'ä

Pa da thoki ya hem'i fatsi ge xi mä ha di thoki nuna ra nfatsi, di t'ode ge:

N'ar ntse di Hnini, n'ar ta tse di ñ'ehni tsudi ge xi ra tsotho, ge hingi hegi di nte ya m'ui zämu ne xi ra tsudi, ge njapi nto dä ñäui, hinto di hiandi, ne hinte di beni u hoki, ge ngu xi rangutho konge ra nfeni ne ta hingi za ra nfeni ne hintho te m'ä ne hoki ä xi tsudi.

U to dä t'uni, Nu u ya chulo bätsi u ja ri m'ui 0 (otho) ne ta ge u petsi xo 14 nj'eya nu u xa t'uni ya nfatsi di gen'a m'äa ra nzayo u ya jäi m'ui ka ra hnini ya nte bätsi

M'otse ntsi, geu kongotho ya hñuni, xa thoki pa da t'uni ra mfatsi pa n'a ra nte bätsi.

Hampu di T'üni, ya ta hampu di t'üni ra nfatsi di m'ä ta gempu ka ya nguu nzaya n'u nuna ra m'efi nfaxte pa di t'üni ra m'otse do ho te di zi.

CIEPS, ra ntsui to honi ne da un te di buni ya nte ya hnini.

Mpote, ya jäi to ote ne teni ya mfatsi da nte ya hnini pa ya nte bätsi.

Ya mpote ka ya hnini, Ya mpote ka ya hnini n'u pa di nte ya m'ui ya hnini.

U to tsur thogi, Pa ngotho ya jäi u to tsur thogi u hingi tsa da ñ'o ra za, ua hingi ñä ne neu to hinte tsa te da m'efi, ge hingi tso da hioni ra bojä pa di m'ui pa ka ra hnini.

Ya nguu nzaya ka ya Xeni, ya nguu nzaya ka ya xeni hnini genu xi tso di n'u nuna ra m'efi pa di thoki ra nhio u xa nfebe pa di thoki xa m'a ra ndä nzayangatho ha ta tsegi ya xeni hnini.

Ya nguu ha m'uhu konge ya ñ'oho, ge xu m'uhu konge ra ta ne konge xangu ya t'ixu ne ua ya tsunt'u.

Nguu nzaya mä da thoki, nuu ya nguu nzaya mfatsi da nte ya hnini ra ta hnini Nzuni, M'onda ñangu ya m'ui ya danga hnini dige ra nzaya pa di nte ya hnini xeni hai M'onda neu to nuu habu tsegi.

Ngu nzaya hoka hem'i da thoki, nguu nzaya ou di nte ya hnini ra xeni hai M'onda neu ya jäi to ote ne teni pa ya bätsi nte.

To hingi hadi, ra t'ulo bätsi hingi handi ua xa medi ya da.

Hmända, ra hmända hoki da nte ya hnini xeni hai M'onda.

T'om'ä thux thuhu; tou huxa ya thuhu, tou petsi gatho ya hem'i ngu mä ra hem'i pa da t'uni ra mfatsi da nte ya bätsi.

Hanja pa di t'üni, ra nailo ne pa xi di fädi ne xi nfädi pa gen'u to xi t'üni ra nfatsi, ge kongehia xi di t'üni ra nfaxte.

T'ulo bätsi, geu ya t'ulo bätsi petsi 0 (otho) ne ta 14 nj'eya.

T'ulo bätsi hingi m'ui ra za, ya jäi 0 (otho) ta 14 jeya tou di petsi n'a ra thogi ra ndoy'o ñä, bi m'ui njap'u, ge hingi tsa da te da hoki ya m'efi pa ra nzaki hiaxmu, pa hinda tsa da m'efi.

Ngu ha di thuxthuhu, gempu k ara nguu ra Ndä nzaya pa ngatho ya m'efi pa di hä ne ua di gähä ra hem'i t'adi di ge nfaxte n'u pa di nte ya m'ui ra jäi ka ya hnini di ge ra chulo jäi pa di nte ra nhio ra m'ui.

M'ui xa nguu ya bātsi, pa gen'u ya nana to ōni hñu ua goho ya bātsi;

M'use, numu ya xa ndu me ne ua ra ta.

Thuxthuhu nfatsi, ra hem'i ha xi xa thutsi ya thuhu ya jai u to xi m'otsi ya m'ui ka ra Xeni Hnini M'onda, nuu to xi mfatsi konge ra m'efi nfatsi ka ya hnini ra thuhu ra ta t'ulo bātsi xi ra nhio ra nte.

Xi jar m'edi gā m'ui, pa genu ya jai to xi jar m'edi ra bojā pa di gūt'i ngatho te ne dā dāi ne hingi petsi hamu di yut'i ka ya hnini pa di hā ra bojā.

Ha di thoki, hem'i mā ha di thoki ra mfatsi pa di nte ya bātsi.

Ra ha di fatsi ka ra Hnini, gea hoki ra nda nzaya pageu da pati pa hinda utso pa da t'uni na ra mfatsi ngu mā ya hemi di thoki.

Di nu ha m'ui ra nhio ra nzaki, pa di nfadi ge xi ra hogā jai ā ra me, en u ata ā m'uhui ya chulo bātsi.

Tsāt'i, pa gen'u to xi tsāt'i ka ya ndo'yo ua tsāt'i xi xa ngu ra ntest'i ge xi di n'u pa di uke ndā u xi xa nzedi ra tsāt'i ne ndā u hintsu nzat'Idi ge ta 10° do ge ra ndo'yo u xa nzāt'i u xi ra ntsedi

Ha xa thoki, nuna ra mfatsi pa da nte ya bātsi.

Mpote ra ta, ra me ua to pote nua ra butsi pa da thoki na da nu ha di t'uni ra mfatsi.

Xa hoki ra tsutbi, nu u xa m'ā ra ndā tsutbi, nu ya jai to thor'yo fadi tsutbi, ge xa m'ā ge dā thegi dā boni nfadi.

SEDESEM, Ranguu nzaya pa da nte ya hnini ya xeni hai M'onda.

Te di thoki, gea hoki ra nda nzaya pageu da pati pa hinda utso pa da t'uni na ra mfatsi ngu mā ya hemi di thoki.

To adi ra mfatsi, geā huxa ra thuhu num'u da boni, da tūni ra mfatsi.

Gātsi, pa gen'u ya jai u t'uni ra hem'i bojā pa di odi ra bojā ua di guki ra bojā Ra t'uni nfatsi.

Ge to di dati, ge ya nfatsi u xa t'uni, ra bojā ā t'uni di juki konge n'a ra chulo hem'i njuka bojā.

Ra n'u ra nzaki ya jai xi pātho, ra ndā nzaya xa beni xa hoki nuna ra hem'i pa di un ya jai ha hingi dothi.

Nguu ha ja masu ra n'u, ya nguu nzayo ha n'u ngatho ya m'efi nfaxte ka ya hnini.

To xi tsur thogi bojā, ya jai u to xi tsur thogi tsutbi, ka hnini, ne ua koge ra jai, di ge n'ar jai rini ka ra hnini

3. Habuda tsoni

3.1 Gotho

Ge xi di nfatsi ya jai ka ya nguu nuu hinte hā ra bojā ua xi jar m'edi pa te di hoki ra za pa ra nzaki nuu ya t'ulo bātsi te hingi tsa te da hoki ne ua y'oke ua hñu bātsi; goho bātsi ne ma ra di m'ui ne hinte petsi te da zi, ne ua xi nu ya tata, ya hi, ua ya juādā, ne ua ya xi xa ndu ya ta ua ya xa ndu ra me ua ra tage xi hoki ra thogi tsutbi nuu m'uhu ka ya nguu r ata konge ya t'ixu ne ua ya tsunt'u.

3.2 Nguu

3.2.1 N'am'u t'ulo n'āni

Ge xi di nfatsi ya jai ka ya nguu nuu hinte hā ra bojā ua xi jar m'edi ge xi di m'otsi ngu n'a ra mengu digehia nuā ra chulo jai to hingi nxotho ya ndo'yo

3.2.2 N'amp'u xeki jot'i

Ge xi di nfatsi ya jai ka ya nguu nuu hinte hā ra bojā ua xi jar m'edi da nu ra za ya hñuni ya batsi hingi handi ne m'ui ne hingi petsi te da zi, njap'u ne hingi tādā ra boja ya mengu, xi di n'u to tsu n'a ra n'ēni ngu ra ia, diabetes, VIH/SIDA, ngu di t'othe di ge tsāt'i ā petsi.

3.2.3 N'amp'u mengu da nte

Ge xi di nfatsi ya jai ka ya nguu nuu hinte hā ra bojā ua xi jar m'edi ge xi di m'otsi ngu n'a ra mengu digen'ā mui ngu hñu ua goho bātsi ne ma ra.

3.2.4 N'ampu di nte ya t'i

ge xi di njut'i ra bojä ya mengu to xi jar m'edi ha gä m'ui hinte ha ra bojä pa te di zi ya chulo bätsi njuni tsoi, ne ua konge muhu ya ta ya hi ne ua konge ya tita ne ngu hinte ha ra bojä gä muhu.

3.2.5 Ge ä xi peui ra ta

Ge xi di nfatsi ya jäi ka ya nguu nuu hinte hä ra bojä ua xi jar m'edi ge xi di m'otsi ngu n'a ra mengu digen'ä mui ya t'ixu ne ua ya tsunt'u di ge ya chulo jäi.

4. Habu da ote

4.1 Hnini da ote

T'ulo bätsi m'ui ja ra xeni hai M'onda.

4.2 Tutsa hnini

Yu t'ulo bätsi m'ui ja re xeni hai M'onda m'ui ne hinte hä ne te da zi.

4.3 hnini habu da tsoni

4.3.1 Bätsi tsu thogi, ne hingi handi

Ne di m'ui hinte ha te da zi, ne ñ'ehe n'ar bätsi ä xi tsur thogi ra m'ui, ä mupu ka ra nguu ra menguu ne xi har tsedi ra m'etsi.

4.3.2. Namp'u xeki jot'i

Ya chulo jäi xi tsudi diabetes, ia m'ui, hingi ben ira nhio te hoki, VIH/SIDA, ge ngu xi pa ka ra nguu nt'othe xa nzät'i, muhu k ara nguu ne xi jar m'edi gä m'ui ne hinte pesti te da zi.

4.3.3 Ya mengu xi di te

Bätsi bi m'ui hñu, goho va ma ra ne hinte hä ne te da zi, ge xi jar m'edi ra bojä ga m'ui.

4.3.4 Nte ra nhio ya t'i

Bätsi to xa y'oke ä m'ui ko ya mengu ne hinte hä ra bojä pa di dai te di zi xi jar m'edi ra m'ui ra bojä ne muhu koge ya ñóhu ne hinte ñ'ehe ra me.

4.3.5 Peui ra Ta

ya chulo jäi m'ui konge ya mengu m'uhu ya ñóhu, ne xi jar m'edi gä m'ui te di zi konge ya mengu r ata ne ua ya hi.

5. Hapu ta bi tsoni

Ra mfatsi da un ya 125 dänga hnini ra xeni hai M'onda ngu bi gohi dige ra bojä m'ui.

Ka ya xeni ta ha bi thändi ge xi ngatho di n'u ra CIEPS, pa di m'otsi di thoki ya m'efi ngu xa thutsi k ara hmända, ge xi di njapi di thoki ngotho ya nguu nzaya m'ui k ara ximhai di ge ra nfoxte ra thuhu pont'i konge ra thuhu.

6. Mfatsi

6.1 Ndau ya mfatsi

Ra nfatsi t'uni ge n'a ra mgtse ya ntsi ua ra bojä, ngu n'amp'u di thuni ne ya xabo pa di npeni ne di ñ'i, ne ko ra bojä, di ge ä xa hmä.

6.1.1 Chulo ñ'ani

Nuä ra nfatsi t'üni ge xi xo n'a ra botse ya ntsi ga t'üni ne ua ya te meu t'üni pa n'a nzänä

6.1.2 Xeki ya jut'i

Ra nfatsi ge n'a ra m'otse di t'uni ha di ho ya ntsi ne konge ya bojä ä di tüni ne ge di \$ 500.00 (kut'a nthebe bexu 00/100 M.N) ra nzäna.

6.1.3 Njuni ja ra nzaki

Ra nfatsi ge n'a ra m'otse di t'uni ha di ho ya ntsi ne konge ya bojä ä di tüni ne ge di \$ 500.00 (kut'a nthebe bexu 00/100 M.N) ra nzäna.

6.1.4 Nte ra nhio

Ra nfatsi ä di t'ni ge di n'a ra motse ha di ho ya ntsi xi xti thäni pa n'a nzänä, di tüni ne ge di \$ 500.00 (kut'a nthebe bexu 00/100 M.N) ra nzäna.

6.1.5 Peui ra Ta

Ra nfatsi ge n'a ra m'otse di t'uni ha di ho ya ntsi ne konge ya bojä ä di tüni ne ge di \$ 500.00 (kut'a nthebe bexu 00/100 M.N) ge kut'a nzäna di ge ra j'eya ä.

6.2 Tengu di nfatsi

Ra nfatsi ä di tüni ge xi hinte dä jut'i, ge xi di jut'l ngotho ra ndä nzayo m'ui ka ra xeni Hnini M'onda, ne konge ra SEDESSEM ge ya hinte da jut'i ä ra nfatsi.

7. Ha di japi da mengi**7.1 Tou t'uni ra mfatsi****7.1.1 zämu di tüni**

Ya to xi zämu xi di tuni ra nfatsi, ge u xi xa da ngatho te xa t'adi ne xi x aja mau di ge ra nfatsi.

7.1.2 U te t'adi ne ha di thäki ya nt'adi**7.1.2.1 N'amp'u t'ulo n'äni**

- a) Di petsi 0 (otho) ta 14 njeja;
- b) Di m'ui ja ra xeni hai M'onda;
- c) Di petsi n'a ra thogi, ua ge xi di goda ne di ge ma n'a ra thihi;
- d) Di m'ui hinte di hä pa di ñun i ra nhio ge ngu xi jar m'edi gä m'ui; ne
- e) Ma ra u di mä ra hmuntsi nzaya.

7.1.2.2 Nte ra nhio ya t'i

- a) Di petsi 0 (otho) ta 14 njeja;
- b) Di m'ui ja ra xeni hai M'onda;
- c) Di thändi, ge xi dothi konge diabetes, ia, VIH/SIDA ne ngu xi di pa ra n'qthe ka ya nguu xi pätho ra t'othe n'ini nuna ne ko ya nzät'i.
- d) Numu di kut'i ka nguu nxadi, ge xi tsa di m'ä n'a ka ra nxadi metise, ya nguu nxadi m'ui ka ra xeni Hnini M'onda ne ya muse;
- e) Di m'ui hinte di hä ne hinte di petsi te da zi ge ngu xi di jar m'edi gä m'ui; ne
- f) Ma ra u di mä ra hmuntsi nzaya.

7.1.2.3 Ya mengu xi nte gä m'ui

- a) Ya mengu chulo jäi dar hñu, ne ua di goho xi, m'ui, di petsi 0 (otho) ne ta 14 njeja;
- b) Di m'ui ja ra xeni hai M'onda;
- c) Ge xi jar m'edi gä m'ui ra nzaki hinte pesti ra boja pa di dai te zi; ne

e) Ma ra u di mā ra hmuntsi nzaya.

7.1.2.4 Xi japi di nte ta t'i

a) Di petsi 0 (otho) ne ta 14 nj'eya;

b) Di m'ui ja ra xeni hai M'onda;

c) Di m'uhui pa di n'u ya tita, ya hi, ne ua ya n'ohu ne ge hinte m'ui ra me ne ua thogi n'a tso tsutbi;

d) Ge xi jar m'edi gā m'ui ra nzaki hinte pesti ra boja pa di dai te zi;

e) Ne ha ua ngu xi pa k ara xadi, n'a k ara nguu nxadi; ne; ne

e) Ma ra u di mā ra hmuntsi nzaya.

7.1.2.5 Peui ra Ta

a) Di petsi 0 (otho) ne ta 14 nj'eya;

b) Di m'ui ja ra xeni hai M'onda;

c) Ge xi jar m'edi gā m'ui ra nzaki hinte pesti ra boja pa di dai te zi;

d) Di m'uhui pa di n'u ya tita, ya hi, ne ua ya n'ohu ne ge hinte m'ui ra me ne ua thogi n'a tso tsutbi; ne

e) Ma ra u di mā ra hmuntsi nzaya.

Konge ngotho nuya ya fotsi m'efi, ge xi di t'odi ya hem'i pa di t'uni ra foxte, ge xi tso di do ya hem'i nya:

a) Nk'oi ra hemi mā ra thuhu m'ui ya bātsi pa da nu to ä;

b) Nk'oi ra t'ulo hemi mā habu m'ui ne ra ndui ha njap'u konge ra mpote;

c) Hem'i m'ā ha ra mengu, dā m'ā hampu m'ui ka ra xeni hnini M'onda pa di n'u majuani pa di thāndi;

d) Xi di nāni ra ntsedi thogi, nk'oi ra hemi mā ra thuhu m'ui k ara xeni hn in i M'onda pa di thandi;

e) Nk'oi ra hem'i te bi boni dige ra nguu nt'othe ha mā petsi ra hñeni, gihi p'oti y u j'ai page ya n'ampu nte raza ne njuni ra nzaki;

f) Nk'oi ra hem'i te bi boni dige ra nguu nt'othe ha mā petsi ra hñeni VIH/SIDA o gihi p'oti y u j'ani page ya n'ampu nte raza ne njuni ra nzaki; pa ya t'ulo bātsi tete ra nhio, teni ra nzaki ne xi tsagi rede, di gen'u;

g) nk'oi ā ha di m'ā ua xa thutsi ā m'ā ge xi petsi ra tsedi, ā xpa thuni ka ra nguu nt'othe , pa di thudi pu ha t'opi, di gempu di nfotsi ra mfoxte di n'oui.pa ge ya matbi ya t'i.

h) Hem'i ha di m'ā ge xi handi ya tita ya t'ulo bātsi, ya hi, ne ua ya juādā, ge xi di diopi n'a ra ndā nzaoya nupu ha m'ui di nāpu nuya te thogi ra bātsi, digen'ā ra nu matibi ya t'i; ne

i) Un pa ra 'ye peui konge ra Ta, Ge xi di thogi ya hem'i ra ta ngu gā mpote di ge m'uhu konge ya t'ixu ne ua konge ya tsunt'u (ne di da ra hem'i ha xa thusi ne pa di nfādi ge ra me xa ndu di juki ka ra Ta ngiuu nzaya, ne ua di ūni ra tsutbi, pa di hñāni ya nxutsi ne ya tsunt'u u m'ui k ara xeni hnini M'onda, pa di hñāni ra tsutbi ra thuhu DIF ne ua di hñāmbi n era ndā tsutbi; ne

j) Ma ra u di mā ra hmuntsi nzaya.

Nu ngotho u to nfotsi ge tsa da, da do ngotho ya hem'i ne dā m'ā ngotho habu m'ui mā ra hmānda ne ge dar za da una ueda dige ra xeni hai M'onda ne dānga hnini: ya hem'i mā hangu di ma ra za pa di t'uni dige ya mfatsi pa da nte ya hnini ja xeni hai M'onda nguu ja di n'u ne ha di nt'othe ngu xa m'ā ra hem'i ā xa thoki.

7.1.3 Di t'untho

Ya nfatsi u da thuni ya xa thutsi ne ya mupu ka ra t'othe nfotsi zāmu, pa di thuni nu u to ya xi xa do ngotho ya hem'i u t'odi ngu xa thutsi ka ra hanja di thuni:

- a) Di udi n'a ra jäi ä Thor thogi;
- b) Di tsudi n'a tso thor thogi tsutbi;
- c) N'a ra mengu ä to dä do ra pa da m'ä ge xi tsu n'ar thogi ä hingi tso da npefi ne xi dothi di ge ra, VIH/SIDA;
- d) Di m'ui ka hnini Hñätho
- e) Ne ma u di m'ä ra ndä nzaya.

7.1.4 Hem'i thuxthuhu

Ra mpote petsi ge da un hadi odi pa da bädi ya pa ne hamp'u, habu da mä ra nguu nzaya mpote xi hä ra tsü.

Ya nguu to nuu ya dä dangu hnini neu to da n'u pa da hmuntsi ya hem'i to bi adi ngu bi gohi ya hemi mä hanja da thoki, ne da mehni ja ra nguu nzaya pa di nte ya hnini pa di thuni.

Ra mpote petsi ge da un hadi odi pa da bädi ya pa ne hamp'u, habu da mä ra nzaya gatho to t'uni ra mfatsi.

Gotho ya jäi petsi da nüt'i, hinte da njot'i ne hingi tso dä gut'i mu xtä yut'i nuna.

7.1.5 Ya thux hem'i

- a) Hem'i mä te adi;
- b) Hem'i xa xt'i thutsi ä xi jar m'edi ra bojä di ge kar Xeni Hnini M'onda; ne
- c) Ne ma u di m'ä ra ndä nzaya.

7.1.6 Thux hem'i ngatho ya jäi.

Ra ndä nguu nzaya di gena da nte ya hnini ya hemi gotho to t'uni ra mfatsi ngu mi mä ya hem'i, ngu bi gohi mä ra hmända negi ra za ne da una ueda dige ra xeni hai M'onda ne dänga hnini: ya hem'i mä hangu di ma ra za pa di t'uni dige ya mfatsi pa da nte ya hnini ja xeni hai M'onda: njapu ne ma ra ya hem'i pa di thoki, ne da un te mä dige ya jäi njopune ya hem'i M'onda nguu nt'othe bi boni, ka ra hmända hem'l n'u ha di nfotsi ya jäi pa di nte ya m'ui ka ya hnini, ngu xa thutsi ka ra xeni 13 di ge ka rah eke VIII di g era hmända ke ka ya m'ede rato ngu xa thutsi ka ra hem'l nuna.

7.1.7 U petsi u to nfotsi.

- a) Di thuni ra nfotsi di ge ä xa hmä;
- b) Di nfatsi konge ya hmuntsi nzaya ka ya hnini;
- c) Hindi di bädi ya nt'üdi ya jäi; ne
- d) Ge xi di thändi ra za, ne hinda t'utso, di thändi rangutho ge petsi hinda t'utsa.

7.1.8 Te da hoki ya mpote

- a) Da hoki ngotho ya hem'i u di t'adi di ge ra mfatsi;
- b) Di da ngotho ya hem'i u t'adi ngu m'ä ra hem'i mfatsi;
- c) Dä m'ä da häse ra nfatsi ne n'itho di tüni ä;
- d) Ge xi di gukse ra t'üni nfotsi ä to da t'üni ra nfatsi ne xi di tunt'i ra 'ye ne peui r ata pa di nte ya t'i muxt'ä hñä ra nfatsi;
- e) Ge di thändi ge ra chulo bātsi ge xi zāmū di m'ä ka ra nguu nxadi, ka ya nguu nxadi m'ui ka ya hnini ne ua ya nguu nxadi mus, pa ya xi xeki joki ne ua ya matbi ya t'i;
- f) Xi di zitsi dä othe ka nguu t'othe ra m'etho bātsi, di ge ra nfotsi m'ä m'ui ra nzatho nzaki, xi te xa nhio ne xi thede zāmū
- g) Di pa yoho mpa di ge ra j'eya pa di n'u ha m'ui ra nhio k ora nzaki;

- h) Ne di hoki ya m'efi ka ra hnini ge xi di m'otsi ya jäi numu xta m'ä ra m'efi; ne
- i) Ne ma ra u di m'ä ra ndä nzaya.

7.1.9 Numu hinda hoki u te m'a

- a) Hinda m'ä m'ethi pa di thuni ra nfatsi;
- b) Mu to dä uni un u t'üni di ge ra nfatsi;
- c) Mu da m'otsi ya nzayo t'etsi ne ua xi di ñ'äki n'a tsixte nzaya ne ua xi di m'otsi ge xi thäki digenu; ne
- d) Ne ma ra u di m'ä ra ndä nzaya.

7.1.10 Da ntsui to t'uni ra mfatsi

7.1.10.1 To di Hñäki di ge ra nfatsi

- a) Mu to di uni u xa thuni di ge ra nfatsi;
- b) ä m'o, dä pot'i ne ua to di uni ya m'otsi u xa t'üni di ge ra nfatsi;
- c) Numu ngu hinda base da hä ra nfatsi ne hinda m'a hanja hingi pase ne hindi m'ä ya pa xa thutsi ngu hñu n'ote ya pa, di ge ya pa ä di t'üni ra nfoxte.
- d) Dä m'o, dä pot'i ne ua to di uni ya m'otsi u xa t'üni di ge ra nfatsi;
- e) Dä poti, dä m'o ne ua dä hmihi di ge ra nfatsi ä xa t'uni;
- f) Numu hi ma juani ya hem'i di da pa di nyut'i ka ra nfatsi;
- g) Mu da m'otsi ya nzayo t'etsi ne ua xi di ñ'äki n'a digen'u.
- h) Ponise.
- i) Di du; ne
- j) Ne ma ra u di m'ä ra ndä nzaya.

Ge hense ra ndä nzaya tso da hoki nuna ra thäki.

7.1.11 Mu da hmipi konge ra mpote ya nfatsi

Nu to thuni ra nfatsi ge xi pädi ge xi za ne ge xi m'ui ra za pa di m'ä da hoki ra m'efi ka hnini mu xta m'ä.

7.2 Ndä ä to t'uni ra mfatsi

To ä to dä thuni ra nfoxte ge ge u to petsi 15 nj'eya.

Pa ge ra nfoxte nu ä m'ä ge xi thede, ge xi di thuni pageu ya nfoxte un ra j'eya ä di mupu ge hinda thogi n'anj'eya tho.

Pa gi ra nfatsi xi matbi ya t'i, ge numu ya hingi m'ui ya ta ne ua xi m'use ne xi nu ya thogi tsutbi, ge xi n'u numu ya xt'i boni di ge thogi ne ya xt'i thegi.

8. Nguu nzaya nfatsi

8.1 Nguu nu ha di japi

Ra Hmuntsi ndä nzaya gatho ra mfatsi nte neu jäi tu qte geu da nu ha di thoki ra mfatsi ne te mä nuyu ya hem'i.

8.2 Nguu nzaya m'ä da thoki

Ra nguu ndä nzaya ngatho m'ui ka ya hnini, nu ha di ha di japi ne ha di thoki ra nfatsi.

8.3 Ya nguu nzaya to un ha di thoki ra nfatsi

Ra nguu dänga nzaya mfatsi m'ui ka ya hnini Nzuni, M'ondä ne n'angun'au nu ya dänga hnini m'ui M'ondä petsi ge u da nu ha di ha di japi ne ha di thoki ra nfatsi.

8.4 Mpote ndui ne un ha di m'äpu ra mfatsi.**8.4.1 jäi to kuat'i**

Ya hmuntsi nzaya di m'ui ko:

- a) N'a ra ndä, geä ra mfaxte n'u ha di nte ya hnini;
- b) N'a ra nzaya nt'ot'i mpote di nu dim'ap'u ya thogi di ra SEDESEM;
- c) Ret'ä, ya jäi da gohi;
 - N'a ra mpote dige ra nzaya nu ra bojä;
 - N'a ra mpote dige ra nzaya nt'othe;
 - N'a ra mpote dige ra nzaya nu ra nxadi;
 - N'a ra nzoya mpote m'ui nu hangu di te ya m'ui ya mengu mupu ka Xeni Hnini M'ondä;
 - Ya mpote nzoya mupu di nu dim'ap'u ya thogi di ra SEDESEM
 - Ra nzaya di ge u hñu ya mfaxte to ote ja ya dänga hnini ra SEDESEM; ne
 - Ra nzaya to nu gotho hanja ra m'ui ne da nu ra bojä pa da tsoni di ge ä ra SEDESEM; ne
 - Ra ndä nzayo tsütbi m'ui ka ra Xeni Hnini M'ondä ge ra nzayo nu ra nte ya Hnini.
- d) N'a ra mpote mfaxte nu ha thoki raza, geä to un ha thoki raza mbo ra SEDESEM; ne
- e) N'a ra jäi dige ya jäi dige ya hnini ne to padi ra nxadi.

N'a ngu n'a u di hmñäki ya mpote.

Nu ya m'efi di mpefi di gehi'ä ge di di njut'i di ge u di mpefi.

Ya hmuntsi ge xi di petsi ra tsedi di ñ'etsi ne di t'etsi pa da nzayo ne, pege nu ra ndä nzayo ne ra nzayo nt'at'i ge hingi tsada nzaya, ge hense tsä da ñ'etsi ra nzaya.

Pa di hoki ya m'efi ra mpote nzayo ge xi tsä di ñäki u xa m'ede di ge ra t'etsi, numu xi xa ñ'ehui, ra ndä ge tsada ñäki to ä da nzayo.

Ya nzaya di hmuntsi hñu nzänä pa di ñäki ya m'efi, ne di t'etsi ra nda nzaya num'u xi ja ra m'edi.

Ra ndä nzayo ge ndi m'ä hamu di nja ra m'at'i pa di hmuntsi di ge xa m'ä ra ndä nzaya, ge di tsani hñupa di ge ra pa ä da hmuntsi ne numu xi di ja majuani ge xi di japi di hmuntsi 24 ora pa di nja ra hmuntsi.

Pa di jar hmuntsi ge xi di mhmäti konge ra ndä nzayo, m'efa da thogi dige ya jäi to ote, tso da xifi da ehe, to mpefi ka ya ngu nzaya, to padi dige ya nxadi, gatho ya hnini, ndä nzaya, nzaya nt'ot'i ne ná ra mpote to un ra bojä ne ya mpote pa da hogi raza te hoki nuu marau.

Di dui ya hmuntsi pa di da xifi da ehe, ya xampate ne ma ra u to pädi di ge ya hnmuntsi di ge u di fädi ne jar medi pa di hogi raza, hnini, pa da hogi raza te hoki neu marau.

Da njutsi n'a ra hem'i di gathou, habu da hutsi te gatho bi gohi da thoki, ne da huxa ya ntuntye ya j ato ote ya jäi m'ä ya hmuntsi nzayo.

8.4.2 Te da hoki

Ge di hoki ra m'efi ra ndä nzayo.

- a) Di thoki ra thux thuhu pa ge to xi xa t'uni ra nfatsi, ne xi di n'u ha di njapi ha di thoki thuxthuhu ne, u di yut'i. daa uba njamfri ya hemi t'adi, ne da nu to da t'uni ra mfatsi, njap'u ne da un to da t'uni, nuu to hinda hoki raza te t'api, pege japa ra m'edi, ge da ma ya jai to ote to do t'uni;
- b) Da nu tou da t'uni digeu mara ya jai to ne ra mfatsi num'u da gai n'a ne to da t'uni xa m'a ya hmuntsi nzaya di genseu.
- c) Da thogi ya mpadi hem'i, pa da un ha di thoki raza, negi raza da teni ra mfatsi;
- d) Da nu ha da japi pa di teni ya mfatsi, numu ya bi boni ra hemi ma to da adi, pa di tsotse ra nfeni xa hma;
- e) Di thaki n'a ra mpote ta hnini ua to padi dige ra nxadi;
- f) Di pot'i ne di guki ya hmändä pa gense u; ne
- g) Ne ma ya thutsi di gen'a ra hmändä pa genseyu.

9. Ha di thoki

9.1 ha di toki ra mfatsi

- a) Num'u ya bi boni ra hemi ma ra nguu nzaya m'ui ka ra Xeni Hnini M'onda, ne koge ra SEDESEM, mfaxte nte ya hnini konge ra nguu nzaya nu gatho habu tsegi hoki ne pehni ya hrmi to adi ne habu da m'a da thoki, ne da njutsi n'a ra hemi di ma ra ndui ne ra gatsi, di thoki ra nhio ra m'efi.
- b) To un ya hnini habu tsegi da nte ya hnini da pehni ya hemi to u adi, pa di yut'i u to xi t'omtho ra m'edi pa di t'un i ra nfoxte.
- c) Dati ya hemi ma to adi, ne da un ne da thogi ya hem'i n'angun'au, ne da mehni ja ra nguu nzaya dige nu nya nte ya hnini ge ya tsegi a;
- d) Ra nguu nzaya dige ra mfatsi nte ya hnini da dati dige ya jai to ote pa da un tu da t'uni ra mfatsi;
- e) Numu ya da to da t'uni digeu to adi, ra nguu nzaya un pa da t'umi ya mfatsi da xifi tou ma ta da t'uni.
- f) Tou un habu tsegi ne ote da ndui dati ra njuti ne ya m'otse ntsi, habu da tsifi, ne da una ueda ja ra nda nzaya di ge ra mfatsi nte ya hnini, pa da qdi ra nzaya to nu ra bojä t'uni n'angun'au ya n'amp'u ha di t'uni.
- g) Ra nguu nzaya da mehni ya hem'i pa ya m'otse ntsi, hinda thogi reta ma kut'a ya pa mefi digeä;
- h) Ra nda nzaya un da nte ya hnini da kuati ya hem'i tou t'uni ra mfatsi, ya nguu nzaya ha di t'uni ra nfaxte; ne
- i) Ka ra nguu nzaya ge xi ra tse di nuanpa di hmuntsi ne di t'etsi ra hem'i thuxthuhu nfatsi.

Pa da t'uni ra mfatsi hinda t'uni num'u te da thogi pageu to honi da tsoni da nzaya pageu to t'uni ra mfatsi.

9.2 Mpadi to t'uni mfatsi

Numu to da thaki konge ma ya hem'i, da ma to di mpodi da thogi di m'ui ra nfatsi ne da thuni ma n'a to bi adi, himbi thuni ne di hux ra thuhu di tom'i.

Ra nguu nzaya ma ted a thoki da xifi ya jai to ote ne da dati ra nfatsi dig e ra pa da jut'i pa da thuni ra nfatsi.

10. Nuu ya nguu nzaya nfatsi

Ya nda nzayo ko kuat'i konge ra nzayo nu ra nfatsi ra nguu nzaya ma ted a thoki da xifi ya jai to ote ne da dati ra nfatsi dig e ra pa da jut'i pa da thuni ra nfatsi, da nu ko ngeu ne da yopi kongeu ma ra ya nfatsi pa di nte ya hnini ne m'efi nda nzaya.

Ra SEDESEM ge xi tsa di n'u ha di japi ne ha di hoki ya m'e nguu nzaya tsa da hoki ya m'efi konge u ma nzaya m'ui ka ya damga hnini pa da nu, njapu ne ya to nu thoki ra za pa ya hnini.

Ra SEDESEM tsa da hoki ha da japi ja ra m'edi pa da za da hoki ra za ya nfatsi.

11. Ha di hoki pa da nfatsi ya hnini

Pa di thoki ra nhio ra m'efi nuan ne pa di m'apu ra nhio ge xi tso di uat'i ya nzayase ne konge ya hmuntsi nzaya, xa t'etsi ka ya hnini.

12. Di t'üdi**12.1 Ko te di t'üdi**

Ra ha di udi ra nfatsi thuni ngu mä ra hmända, japu ne habu udi da mä ya mpote nzaya.

Nuyü ya hem'i da bñi ka ra ta hem'i "Gaceta del Gobierno" ne ja ya web ra SEDESEM.

Ngu ja mä ra Xeni 18 ra hmända, gotho ya hem'i pa da nt'ot'i ne da udi di gena ra nfatsi di mä nuna ra hñändä:

"NUNA HMUNTSI HEMI, HINTO RA METI N'A RA MBQHQ NZAYA. HINGI TSA TO DA HÑÄ NUNA NU RA NTE M'UI YA HNINI. NUMU TO DA HÑÄ GE DI NZEKI NUNA PA DA M'Ä FADI NE DA THÄMBI RA BOJÄ KO YA NZAYA NGU NUÄ MANGA KA RA HMÄNDÄ".

12.2 Hmät'i

Ra hem'i hmät'i mä to ne adi ra nfatsi ko ra ndä nzaya hai Xeni M'onda, konge ra SEDESEM, nu ha di njäpi pa di thoki ya m'efi ngu xa m'ä ra hmutsi.

13. Negi ra za

Ra nguu nzaya gotho ya nfatsi hnini petsi da thuni ra nfatsi, ngu bi gohi ngu mä ra heke VIII ra Xeni 12 ra hmända negi ra za ne da uni ra uenda ra Xeni hai M'onda ne ya dänga hnini, ne da nu te mä di ge ya jäi, njapune ya hem'i M'onda t'qthe bi thoki pa ge u.

14. Di thändäpu

Ra ndä nguu nzaya di genä ra nfatsi nte ya hnini da teni konge u thoki pa ge u ya jäi to qte ne da una ra uenda numu ya bi hmuntsi.

15. Thogi**15.1 Te di thogi nthi**

Tsa da hoki n'a ra hem'i pa da nu te di bñi, kongeä CIEPS, pa da hogi ra za ra nfatsi.

15.2 DI nfädi u xa thogi

Ra nguu un gotho ya nte ya hnini, da dati n'a ra uenda ta habu bi tsoni te uti da nte ya hnini ne ya jäi j'eya mu ra CIEPS, di ge made ra j'eya k ara yoho pa di gätsi, ngu xa thutsi k ara hmända xa ngohi njapu.

16. Nu ra za, handi ne fädi

Nuraza, handi ne fadi di ge na ra nfatsi da nu to handi hangu tsoni ra bojä di ge ra Xeni hai M'onda, ne ko ra faxte nu ra za ra nda nzaya Xeni hai M'onda, ne u to nu mbo ra nguu nzaya SEDESEM, pa di n'u ha di japi ne ha di hoki ya nte ya hnini, da nu ha di japi pa da thuni ya nfatsi.

17. Ngoxte ne ntsutbi

Nuu to hingi johia, ngaxte tsutbi pa da dati ya nfatsi da nthudi kongeu to ha ya nfatsi ne gotho ya hnini kongehia;

a) Ko ra hem'i nt'ot'i:

Ka ya nguu nzaya ngatho ya tsutbi n'u ya m'efi pa xi nte ya m'ui ya hnini, m'ui ka ra Av. Baja Velocidad Paseo Tollocan m'ede 1003, Col. Zona Industrial nzuñmi C.P 50071, Nzuñmi M'onda.

b) Nt'oxgu:

Ja r anda nguu nzaya ya nfaxte pa da hñä ya hnini 01 (722) 2260182 ne ka ra m'ui qte ra t'oxgu di ge ra nzaya Xeni hai M'onda. (CATGEM) lada hinte jot'i 01 800 6 96 96 96 ne nthi ra ndä hai M'onda ra 070 ua Nzuni ne ya ta dänga hnini.

c) Nu internet:

Mpen'ä hñä tsibi dgprogramasociales@edomex.gob.mx ne ka ra xi www.secogem.gob.mx/SAM.

d) Rase jäi:

To nu da thoki ra za ko dige ra SEDESEM, m'úi Av. Baja Velocidad. Paseo Tollocan número 1003 KM 52.5 Col. Zona industrial Nzuni Xeni h*aj* M'onda C.P 50070 nt'oxgu 01 (722) 2 26 01 94; ne ja ya nguu tsutbi, mui nu nte ya hnini ne qte ya jäi ne ja ra nguu nzaya, nu ya gätsi di ge ra nguu nzaya da za ja ra Xeni h*aj* M'onda.

YA THOGI

N'A. Di njuki nuna ngu xa hmä ka ra "Gaceta del Gobierno" ra Ndä Nzaya.

YOHO. Nu ya mpodi xa thoki ka ra m'efi nuan, ge di yut'i ra pa ä bi njuki ne xi xa nfädi ka ra "Gaceta del Gobierno" ne xi di mutpu ta ha di hmä pa di mpodi ma n'agi ya m'efi.

HÑU. Nuna ya mpodi nuna ra hem'i nfatsi ge di njuki pa xi nfädi ra nhio.

GOHO. Page u di thuni ra mfats'i ya jäi ge da thuni ngu xa m'ä hmä ka ya hem'i nzaya u te di thuni.

KUT'Ä. Ge xi di thoki ya m'efi pa xi di nte ya m'ui ya hnini peui ra Ta, BI boni ra pa 5 di ge ra nzänä diciembre di ge ra 2915 ne xi bi mpodi ra 30 di ge ra n'a nzänä 19 di ge ra 2014 ne 30 ra n'a nzänä 2015, bi boninu k ara "Gaceta del Gobierno"

RATO. Ngatho u hi xa thutsi nua k ara hem'i nuna pa di npodi, ge xi di hoki ra ndä nzaya ngu xa thutsi k ara hmändä.

Ja ra Hnini Nzuni Lerdo, ra Hñäxu ra Xeni Hnini Monda, ra pa 28 ra pa n'a zänä ra j'eya 2016.

ARTURO OSORNIO SÁNCHEZ
HEKE NZAYA N'U M'EFI PA DI NTE YA M'UI YA HNINI
KA RA XENI HNINI M'ONDA

"NUNA HMUNTSI HEMI, HINTO RA METI N'A RA MBOHO NZAYA. HINGI TSA TO DA HÑÄ NUNA NU RA NTE M'UI YA HNINI. NUMU TO DA HÑÄ GE DI NZEKI NUNA PA DA M'Ä FADI NE DA THÄMBI RA BOJÄ KO YA NZAYA NGU NUÄ MANGA KA RA HMÄNDÄ".

Traducido por:

M. en C. Petra Benítez Navarrete

Lengua Otomi:

ARTURO OSORNIO SANCHEZ, K'U/ NGEJE MBEPJI KJA NE TS'IBONDO K'O MAMA NE 3 TS'IBEPJI XI, 5, 6, 10, 11 ÑE 17 TS'IBEPJI IV ÑE NE JANGO GA PEPJITJO NA ZEZH KJA NE TS'IBONDO, 6 TS'IBEPJI XI, 8 TS'IBEPJI III, 19, 20, ÑE 26 K'O NA/ U/D'A/ NE TJURU/ JANGO GA PEPJII KJA NE TS'IBONDO ÑE 6 TS'IBEPJI VII A MBO'O NE NGUMU/BEPJI, ÑE

K'O MAMA

K'o b'epji ne jmu'u Ts'ibondo mama ngwa ra mbos'u/ textjo k'o kara kja ne mebondo, kja ne b'epji jango pjoxteji ngekua ra mimiji na jo'o ndeze, o tsjaji d'a bepji ngekua ra mimiji najo'o textjo k'o kara añeba kja ne meb'ondo, ra unu/ ji jñonu/, ngekua ra mimi axese xoñijomu/ kja ne Ts'ibondo, ra t'unu/ d'a b'u/s'i jñon'u/, ngekua textjo ye te'e k'o kara kja ne meb'ondo ra mimiji na jo'o.

Nu konsejo a B'ondo k'u/ mama ja ba tsaji ñe ja ba pjos'u/ yo te'e kja yo jñiñi (CONEVAL),nu kje'e 2014 kja ne Ts'ib'ondo a B'ondo kja'a 3.5 miyone ko dya ju/u/ pje ra ñonu/ ñe 945 mil ko dya xi ju/u/ otrjo ñe a kjanu ke ri janda yo b'epji ko ra kjaji mba dya xi ra kara te'e k'u/ dya ju/u/ merio, ga kjanu so'o o pezheji k'e kja'a 3.83 miyone ko te'e ko dya dyenje pje ra si'i.

Nu ko b'edyi ko dya ju/u/ pjera siji ra soo ra ngeje ra kja'a ko nesta ra tsja'a ñe ra soo ra mimi na joo nu ko ra unu/ji k'o ri pepji kja jñonu/ a nu te'e k'a nunu kja juejme ñe nudya b'ezhi kja jñonu/, nunu nu pepji.

K'a ro mamaji kja tjuru/ chejui kja skuama ñe pjos'u/ nde yo ndixu ñe se'e kja Ts'ibondo, nu kjo nge ra pes'i k'o ri jandu/ ra kja'a nu chejui kja skuama ñe pjos'u/ nde yo ndixu ñe se'e, a kjanu na ngu/s'u/ kja na s'o'o te'e, ñe meb'ondo kja ts'ibondo, kja yenchjo sesión kja sistema ts'ibondo mbara nu chejui kja skuama ñe pjos'u/ nde yo ndixu ñe se'e mbara dya ra jyezi ñe ngimbi nu biolensia u/bi yo ndixu, xo mbara nu uso kja jña'a ñe nu respetaji.

Ma ra pepji yo b'epji ko kjaji kja ngumu/ k'u/ pjos'u/ yo te'e ra dyenje jñonu/ pje ra ñonu/ kja ne Ts'ib'ondo a B'ondo, nu pa'a jñite nu zana naja nu dyote dyech'a yeje tsje'e 2012, ko o jñuns'u/ ji kja ne Ta'xiskuama k'u/ chju'u "Gaseta yo jmu'u" yo tjuru/ ko mama a kjanu, ko mama pje ma pjos'u/ ra kja'a pa yo te'e, xo mama yo pjenda nesta mba ra pjos'u/ ji yo te'e, pa'a 30 naja zana nu kje'e 2015, nu ko o chanba, ka ko o nuji ko ra unu/, ñe nza kja mama yo te'e k ora pjons'u/ ji.

K'u/ o jyoku/ na jo'o yo tjuru/yo ra tsjaji nza kja neji nu arkate a Ts'ib'ondo ga kjanu ra joku/ a yo tjuru/, ndu/nru/ ejecutivo ts'ibondo mbara dya ri jyezi na b'ezhi kja yo jñonu/, kja yo k'e ri b'u/b'u/ ji yo meb'ondo ñe o b'edyi.

K'a ro mamaji kja numeral 8.4.2 nu jña'a c), kja yo tjuru/, yo te'e ko pjons'u/ yo mejñiñi ñe ko pporu/ ja ba tsjaji, ra pjos'u/ ko nu CAyS/PSAEM/SE-01/2016-01 ko o mama nu ot'u/ b'epji ko o kjaji nu pa'a dyote naja 21 nu zana naja, nu dyote dyech'a ñanto tsje'e 2016, o mama ke ra tsjaji nza kja ko ya pojtu/ ñe o jñuns'u/ nu jeb'i 21506A000/RO-004/2016, nu pa'a dyote ts'ich'a 25 nu zana naja, nu dyote dyech'a ñanto tsje'e 2016, k'o ra mama k'o e tjuru/ 23 jango pepjiji k'o pjoxte kja ne Ts'ibondo, k'o o mamaji ngwa ra tsja'a nu mama ne xiskuama yo arkate.

Nza kja mama nu jeb'i 208F1A000/RESOL-019/2016, nu pa'a dyote yenchjo 27 nu zana naja nu kje'e 2016, nu komisio kja ne Ts'ib'ondo, nza kja mama ne tjuru/ mba ra kjaji na jo'o yo jñiñi a Ts'ib'ondo, ngeje o pjongu/ na jeb'i ko mama ja ba ra tsjaji, a kjanu ra kja'a nu ko mama a xoñi, ro juns'u/ ko mama a ndu/b'u/:

NU K'O O MAMA K'O E NGUBEPJI K'U CHJU'U SEKRETARIO DE DESARROYO SOCIAL JANGO PJOXTEJI K'O E JÑONU/ KJA NE TS'IB'ONDO A B'ONDO, O NGEJME A KJABA:

K'O MAMA NE B'EPJI DESARROYO SOCIAL JANGO RA PEPJII RA PJOXTEJI E JÑONU/ KJA NE TS'IBONDO

1. Textjo k'o ra tsja'a

1.1. Nu b'epji

Ne b'epji nu desarroyo sosial k'o ra tsja'a jango ra mbox'u/ ji e jñonu/ kja ne Ts'ibondo ngeje k'u/ dya ra tsja'a tsijmi, ngeje k'u/ ra mbos'u/ na b'os'i jñonu/ ji.

K'u/ pjoxte ra tsja'a jñi'i e ñi'i:

- a) Texe yo zana;
- b) Nzi na jñi'i zana; ñe
- c) Ñe jango ga tsja'a:

- c.1) K'o ra b'os'u/;
- c.2) Otjo pje ra ziji; ñe
- c.3) K'o b'u/b'u/ tjo na jo'o.

1.2 K'o in tjuru/ ye te'e ke pepji

Yo jñonu/ ñe ma dya ra zadu/ ji.

2. K'o mama yo jña'a

Ngekua ra so/o/ ra paraji yo te'e:

K'o ra mbos'u/, ye te'e k'o ka_ ra_ kja ne ts'ib'ondo ñe kja yo jñiñi ra mbos'u/ e jñonu/ k'o mama un b'epji desarrollo sosial kja ne Ts'ib'ondo a B'ondo.

B'os'i jñonu/, textjo k'o e jñonu/ k'o unu/ ji k'o e te'e k'o kara kja ne Ts'ibondo, jango go mama ne tjuru/.

Yo ngumu/ kja unu/ yo jñoñu/, kja yo jñiñi k'u/ ra mama nu Ta'ngumu/ k'o pepji ra mbos'u/ yo te'e mbara unu/ ji yo b'os'i jñonu/.

CIEPS, nu k'o xoru/ ñe ngeje k'o ra janda na jo'o k'o e b'epji yo tjuru/ te'e.

K'o jmuru/, ngeje k'u ra mama kjo ngeje k'u ra mbos'u/ ji, ñe ra pjoru/ k'u ra tsjaji na joo mbara mbos'u/ yo jñonu/ kja ne Ts'ib'ondo a B'ondo.

Yo komite in jñiñi, yo te'e ko jmuru/ ko ra jyoku/ ra mimi yo te'e na jo'o.

Yo te'e ko pepji ka yo jñiñi, nu ko ngumu/ ko pepji ngek'ua ra pjons'u/ yo arkate a B'ondo nzi na texe yo jñiñi nu Ts'ib'ondo a B'ondo.

K'o jyad'u/ ne jmu'u, ta'mbepji a zu/ mi, ñe kja ne mebondo ngeje k'o ra janda na jo'o k'u/ ra tsja'a na jo'o ne bepji kja ne Ts'ibondo, ñe yo d'año jñiñi a Zumi, ñe kja yo Kordinasio kja ne Sekretaria kja kjaji Pjoxte yo Arkate a Ts'ib'ondo.

K'o ra janda k'u/ bepji, kja ne ngumu/ k'u/ bepji ne Sekretaria de Pjoxte ne jmu'u kja ne Ts'ib'ondo, ñe k'o jmute k'o janda k'u/ bepji k'u/ pjoxteji e jñonu/ kja ne Ts'ibondo k'o ra tsja'a.

Ne tjuru/, bepji k'o pjosteji kja ne Ts'ibondo.

Nu ko nesta ngek'ua ra b'u/ ntjo, nu ko mama ngek'ua ra mama jank'ua tonjo yo te'e ñe dyaba tonjo na jo'o mba ra si'i ko nestaji.

K'o jus'u/ ko teb'e, yo te'e ko ya jyuns'u/ kja ne mbos'u/, ko ra pjos'u/ nza kja mama kja ne xiskuama ne desarroyo sosial ñe ko pjoru/ yo jñoñu/ kja ne ts'ib'ondo a b'ondo.

Ja ra chunu/ ji, Ngeje nu jeb'i ku/ ra mama kjo ngeje ra so'o ra pjongu/ texe ko unu/.

K'o jus'u/ in chju_ 'u_, k'o ne'e ra juns' u/ in chju_ 'u_ k'o ne'e ra mbos' u/ ji k'o bepji k' u/ chju_ 'u_ te'e k'o na nojo.

K'o jus'u/ in chju_ 'u_ k'o ra mbos'u/ ji, textjo k'o kara kja ne Ts'ibondo k'o ne'e e jñonu/ ñe k'o ra jandaji.

K'o dya ju/ 'u/ jñonu/ ji, textjo k'o e t'e k'o dya pesi jñnu ñe dya to'o napjunktju/ e choju/ ngekua ra ndomu/ in jñonu/.

K'o bepji k'o pjoxteji, jñonu/ kja ne ts'ibondo a B'ondo ñe ko unu/ pjenda nesta mbar a ñonu/ ji.

K'o bepji k'o pjoxte, texe yo bepji k'o kja ne jmuu ri ngeje k'o ra mbos'u/ mbadya xi ra mimi te'e ko dya dyenje pje ra ñonu/ a kjanu ra unu/ ji merio, ngeje ko ra mama ja ba ra kjaji.

K'u/ tjuru/, kja ne bepji ne pjoxte k'u b'u/ b'u/ kja ne ts'ibondo.

SEDESEM, ne jmungumu/ bepji kja ne Ts'ibondo.

Textjo k'o tsja'a, k'o ra mbos'u/ ne bepji ñe k'o pjoxteji ku so'o ra pjos'ü ra pjořü ko ra unu/ ji merio.

K'o oru/, textjo ye te'e k'o mama jango in menzumu/ kja ne Ts'ibondo k'o o juns'u/ in chju'u k'o ra mbos' u/ ji ne bepji.

Ma ra nguaru/ ji, k'u meplastiko ngeku ra mbosu ra unuji ne jñonu ñe ra mbara k'o epsi in zakju.

Jango Pjoxte Te'e, Kja ne Diresio kja pjoxte te'e.

Ma dya ra tsja k'o e te'e so'o, ra ma mama k'u dya go mbosu/ ji, ñe a ba mimi yo te'e nudya.

3. K'o ra tsja'a

3.1 Textjoji

Ra jugu/ k'o e jñonu/ k'o si'i k'o e te'e k'o dya pes'i pje ra zi'i xo ko dya mimi na jo'o kja ne Ts'ibondo, ra unu/ji ne b'usi k'o e jñonu/, nuk'o ra tsjaji bepji, ra ñonuji na jo'o ñe ra tsjaji pjoxteji k'o in dyiji kja in jñiñiji; o mamaji nu kje'e dyote dyech'a mba yo jñiñi a B'ondo, ñe mba ra so'o ra tomu/ji ko si'i textjo yo zana ñe mba ra nguaru/ un kje'e, mbe nesta ra jandaji janzi chjopu/ dyenje yo pjoxte.

3.2 K'o mama

3.2.1 Ne texe yo zana

- a) Ra mbos'u/ji k'o b'edyi k'o b'u/b'u/ kja ne jñiñi jango ga mama ka _ra_ yo te'e kja n'año jñiñi k'o dya dyenje pje ra zi'i, mbara k'e ra u/nuji o dotación texe yio zana kja na b'os'u/ jñonu/.
- b) Ra xipjiji jango ra ziji in jñonu/ k'o mi na kijimi ñe na jo'o k'o in bedyi; ñe
- d) Ra pepji mba dya ra mizhi yo jñonu/ ko jyanzpu/ ri sijoyme.

3.2.2 Nzi na jñi'i zana

- a) K'o e bedyi k'o b'u/b'u/ kja ne jñiñi jango tsja'a tjiimi ngeje k'o dya ju/'u/ merio ma ra unu/ji na b'os'i jñonu/, texe jñi'i zana, nza kja mama yo arkate; ñe
- b) Ra mbosu/ji k'o e te'e ra xipjiji jango ra ñonu/ji na jo'o.

3.2.3 Ja ba ra pepjiji

3.2.3.1 Mo dya dyenje merio

Ra unu/ji na b'os'i jñonu/ yo te'e ke dya mimi na jo'o ngek'ua o dyenje na dyebe, ñe mo o dya mimi na ma/ja/, ñe ra unu/ji yo jñonu/ mo kja'a merio maxi dya kja'a.

3.2.3.2. Mo nestaji ra ñonu/ji na jñonu/

Mba ndame ra tsjanji yo jñonu/ yo te'e ko ya nda'a ñe ko s'odye na dorkejeme VIH/SIDA ñe kanser ñe mo dya xi ka'a merio, ra unu/ji na b'os'i jñonu/ texe yo zana.

3.2.3.3 Ma pes'iji tjiimi

Ra mbos'u/ji textjo k'o e te'e d'atjo pa'a ma pes'iji tjiimi d'a b'us'i jñonu, ra mbos'u/ji textjo k'o e jmute k'o jñu/s'u/ in chju_'u_, ximi ra janda k'o e te'e k'o dya jñu/'u/ e chopju/.

4. Jango b'u/b'u/ k'o ra mbos'u/ji

4.1 K'o te'e k'o ra mbos'u/ji

K'o e te'e k'o b'u/b'u/ kja ne Ts'ibondo a B'ondo ñeje mbara nu b'epijinu ko pjons'u/ ko dya dyenje pje ra siji, ñeje d'año Ts'ib'ondo a B'ondo.

4.2 K'o e te'e k'o na jo'o ra mbos'u/ji

E te'e k'o dya ju/'u/ e chopju/ k'o b'u/b'u/ kja ne Ts'ibondo k'o pes'i tjiimi.

4.3 K'o e te'e k'o ni pjezhi

K'o e te'e k'o dya ju/'u/ pje ri ñonu/ k'o b'u/b'u/ kja en ts'ibondo, ma pes'iji tjiimi ngetjo dya, ra unu/ji e jñunu/ nzakja nze'e, ma dya juji mpje ra ñonu/ji.

5. Jango ra za/ta/

Ne bepji so/'o/ ra za/ta/ kja ne 125 jñiñi a Ts'ibondo k'o xi ri mama jango unu/ e chopju/. Nuk o mama yo te'e ko dya dyenje merio, xo so'o ra pjons'u/ji te'e ko b'u/b'u/ na d'año Ts'ib'ondo.

Kja ne jñiñi jango b'u/b'u/ k'o e te'e k'o dya ju/'u/ e chopju/ tsjema k'o mama ne CIEPS, ngeje k'o ra mama jango k'u/ tjuru/, mne ot'u/ ra pjons'u/ yo te'e ko nestaji ko dya dyenje pje ra ñonu/.

6. Pjoxte

6.1 K'o ra mbos'u/ji

6.1.1 Jango ga mama texe yo zana

- a) Ra pjoxte k'o unu/ji d'a b'os'i jñonu/ jango ga mamaji tsjema, tsjema ñe mo zana zana ra unu/ji dyech'a yeje 12 b'os'i;
- b) Ra jichiji ja ba ra ñonu/ji, ra kjaji ñe ra sijiyo; ñe
- c) Ra unu/ji yo jñonu/ ko nesta mbe dya ra mizhi.

6.1.2 Nzi na jñi'i zana

- a) K'o ra t'unu/ji ngeje d'a b'us'i jñonü zanma, zanma, ña iyo ma jñi'i zana, d'a tsje'e; ñe
- b) Ra mamaji a yo te'e sobre nu jñonu/, ra kja'a yo jñonu/, unu/ jñonu/ ñe nza kja ra sa'a.

6.1.3 Jango ga tsja'a

6.1.3.1 Ma jaba xitsji

Ra pjoxte k'o unu/ji d'a b'os'i jñonu/, d'atjo pa'a ma ju'uji t'opju/.

6.1.3.2 Ma tsja'a tijimi

Ra pjoxte k'o unu/ji d'a b'os'i jñonu/ zanma, zanma k'u d'a tsjee, so'o ra unu/ dyech'a yeje b'os'i nza kja mama nu jeb'ijnu.

6.1.3.3 Nza kja mama yo te'e a jñiñi

Nu pjenda unu/ji ngeje na b'os'i jñonu/ texe yo zana, ndezde naja asta dyech'a yeje 12 b'os'i.

6.2 Janzi ra unu/ji ne pjoxte

K'o pjoxte ra unu/tjoji textjo k'o pepji kja ne jmu'u e SEDESEM kja ts'ibondo, dya pje ra tonjo.

7. Jango ra mamaji

7.1 K'o ra mbos'u/ji

7.1.1. Ko dya ra pedye

Yo te'e ko ra mbosu/ji ko ya mi junspu/ tju'u ra so'o ra pjons'u/ji mo dyenje nza kja mama yo tjuru/jnu.

7.1.2 Nuk'o ra pes'iji mba ra mbos'u/ji

7.1.2.1 K'o ra mama ne texe yo zana ñe nzi na jñi'i zana

- a) K'o b'u/b'u/ kja ne jñiñi k'o dya pesiji pje ra ziji jango ga mama k'o e xiskuama jango tsja'a tijimi ñe mba ko mama ne texe yo zana xo, ma ra ka_ ra_ ma yo jñiñi ko dya nda ka_ ra_ te'e; xo b'u/ntjo dyanda jo'o ngek'ua dya tonjo na jo'o; ñe
- b) Ra chunu/ e xiskuama jango ga mama k'o o tsja'a.

Xo ri chunu/ yo xiskuama ko ya o mamaji, mbe xo yo xiskuama ko kuantu/ a ndu/b'u/:

- a) Ri pjongu/ na kopia in jmichage, jango ra mama pje ma jñiñi ngeje in nzumu/; ñe
- b) Na jeb'i ko mama texe ko nesta ra paraji kjo ngest'ke (CURP).

7.1.2.2 Jango ra tsja'a

7.1.2.2.1 Ma ra tsja'a tijimi

- a) K'o ri b'u/b'u/ kja ne Ts'ibondo jango o jaba e xitsji, ngekua ra sodye ye te'e;
- b) Ra dyoru/ k'o e jmu'u (k'o b'u/b'u/ kja ne jñiñi ma iyo k'o e jmu'u), jango ra mamaji pje o tsja'a (ko kja'a in jñiñi, ka Pjoxte), ko ra mama ja ba mimi nu ko te'e ko a mi s'odye ñe pje nesta; ñe
- c) Nu pjons'u/ji d'año Jñiñi a B'ondo, ra nestaji ke ra mama yo arkate yo jñiñiyo.

7.1.2.2 Ma pes'i tijimi

- a) K'o b'u/b'u/ kja ne Ts'ibondo;
- b) Ma s'odyeji ñe ma pes'iji ne VIH/SIDA o ngisejme k'u/popu/; ñe
- c) Ma o unu/ji ne xiskuama nza kja mama jango ri tsja'a.

K'o a mamaji, xo ra jizhiji textjo k'o in xiskuama:

- a) Ra jizhiji d'a xiskuama k'o ri kuantu/ in jmicha, jango b'u/b'u/ ma dya b'u/b'u/jnu, ra jizhi d'a xiskuama jango b'u/b'u/. Mo dya pes'i na xiskuama nza kja ko mama a xoñi so'o ri chunu/ na n'año ko ra mama texetjo mbara paraji ko na kjuana;
- b) Ri chunu/ na jeb'i ko ra mama kjo ngets'ke mbara paraji na jo'o ko na kjuana (CURP); ñe
- c) Ra jichi d'a xiskuama jango ri mama k'u/ pes'i VIH/SIDA o ngisejme k'u/popu/.

7.1.2.3 K'o pes'i tijimi

- a) Ma b'u/b'u/ in chj u_ 'u_ ka yo xiskuama kja ne Ts'ibondo, ñe
- b) Ri pes'i na jeb'i jango mama ko i tsja'a ko nestaji.

Xo mo i pes'i ko ri chunu/ a xoñi, xi ri chunu/ ko mama a ndu/b'u/:

- a) Na xiskuama ko ra opju/ nu jmu'u nu jmuru/ te'e ko i pepji;
- b) Na xiskuama ko mama pje chju_ 'u_ nu jmu'u ko pjons'u/ ñe na xiskuama ko na jo'o;
- c) Na xiskuama ko mama ke ya opju/ kja pjoxte a Ts'ib'ondo ñe na xiskuama ko mama ko na kjuana;
- d) Na kopia nu jeb'i ka mama ko i tsja'a na jo'o ñe na origina ngek'ua ra jyandaji ko na jo'o; ñe
- e) Yo tju'u te'e ko ka_ ra_ kja ne pjoxte, ngeje ko ra mimiji kja yo jñiñi a b'ondo ñe ko dya dyenje pje ra ñonu/ji.

Mba texe yo n'iji, yo pjenda pes'i yo te'e ra para nza kja mama nu tjuru/ mba ra jyuns'u/ kan a xiskuama a Ts'ib'ondo, ñe nza kja yo n'año ko mama yo tjuru/ nu jñonu/ na jo'o ko o pjongu/.

7.1.3 Jango ra unu/ji

7.1.3.1. Ko mama nu texe yo zana ñe nzi na jñi'i zana

Textjo k'o mama k'o ngumbepji, ri ngeje k'o ra mbos'u/ji jango ga mama ne jmuu ñe ne tjuru/, k'o sodye dya ra ngos'u/ji, ngeje k'o pes'i tijimi, nu k'o ra mbora kja ne ngumu/ k'o pojxte:

- a) Ra dyenje ko dya so'o ra mimi;
- b) Yo te'e ko o tsjaji na chu'u;
- c) Yo te'e ko kara kja ne jñiñi ja kja'a yo n'año;
- d) Yo te'e k'e ri b'u/b'u/ji kja na nunu jñatjo;
- e) Yo ndixü kja b'edyi; ñe
- f) Texe yo n'año ko ra mama yo pjoxtenu jmute normatiba.

7.1.3.2 ja ba ra tsja'a nu pjozte

Yo b'os'i jñonu/ k'u/ ra unu/ mo dya dyenje pje ra si'i o dyenje tijimi. Ra unu/ ji mo kja'a merio.

Mba ra pjos'u/ ma ra ñonu/ ji na jo'o yo te'e, ra unu/ yo te'e ko juns'u/ kja ne xiskuama ñe ra unu/ yo ko pjenda oru/ nza kja mamu/ yo tjuru/, ñe a kjabo o dyopju/ ko nza kja a n u/ b'u/ :

- a) Yo te'e ko dya dyenje ja ba ra pju/ yo te'e para ra mimi na jo'o;
- b) Yo b'ejña ko ngeje jmu'u kja ne b'edyi;
- c) Yo te'e ko o tsjaji na chu'u;
- d) Yo te'e ko ne'e ra pjons'u/ ji ko meb'ondo; ñe
- e) Yo n'año ko ra mama yo pjozte nu jmute normatiba.

7.1.4 Ma ra jyuns'u/ ji

Mba nu pepji texe yo zana, nzi na jñi'i zana, ko pju/ ja ba ra ñonu/ ñe ke ra ñonu/ ko dya joo ñonu/, yo te'e ko ne ra pjons'u/ ji ra kjaji na tramite ko ra mama nu pa'a ñe ja ngek'ua b'u/ b'u/ nza kja mama nu tjuru/ jnu.

Pa texitjo yo n'iji, yo ngumu/ ka in jñiñigojme, ñe ja ba kja'a ne nzumu/ ji, yo pjozte ngeje ko ra mama ko negeje ko o dyoru/ ra pjons'u/ ji, nza kja mama yo tjuru/ jnu, mbe dya ra pjozteyo yo ko o ngeje ko dya dyenje pje ra ñonu/ mo o xits'i, ngeko ra pjozte yo ngumu/ ko pjos'u/ texto yo te'e.

Texe yo te'e so'o ra manda na jeb'i pa ra unu/ nguenda ke ra dyoru/ ra pjons'u/ ji; dya ra kobra mbara jyoku/ yo o jeb'ijnuyo mbe dya ra mama ko ra ngichi o iyo.

7.1.5 K'o nu xiskuama

7.1.5.1 K'o ra mama ne texe yo zana

- a) K'u/ xiskuama k'u/ ri jñus'u/ k'o oru/;
- b) Nu xiskuama ko chj u_ 'u_ Dimensione ko dya ju/ 'u/ merio kja ne ts'ib'ondo a b'ondo; ñe
- c) K'o ra mama k'o e te'e k'u/ pjozte jmute normatiba.

7.1.5.2 Nzi na jñi'i zana

- a) K'o e xiskuama jango o dyoru/ ji;
- b) Nu xiskuama ko chj u_ 'u_ Dimensione ko dya ju/ 'u/ merio kja ne ts'ib'ondo a b'ondo; ñe
- c) K'o ra mama k'o e te'e k'u/ pjozte nu jmute normatiba.

7.1.5.3 Ja ba ra tsja'a

7.1.5.3.1 Ma ra tsja xitsji o dya dyenje t'opju/

- a) K'o e xiskuama jango oru/ ji;
- b) K'o e xiskuama jango jñus'u/ k'o ra mbos'u/ ji kja ne Ts'ib'ondo a B'ondo;
- c) K'o ra mama k'o ra pjos'u/; ñe
- d) Textjo ko ra mama yo pjozte nu jmute normatiba.

7.1.5.3.2 Ma dya pes'iji pje ra ñonu/ ji

- a) Xiskuama jango oru/ ji;

- b) Nu xiskuama ko chj u_ 'u_ Dimensio ko dya ju/ 'u/ merio kja ne ts'ib'ondo a b'ondo; ñe
- c) K'o ra mama k'o dya te'e kjo pjoxta nu jmute nu normatiba.

7.1.5.3.3 Ma jaba xitsji

- a) Xiskuama jango oru/ ji;
- b) Jeb'i ko mama jango mimiji yo te'e ko dya dyenje merio kja ne Ts'ib'ondo a B'ondo;
- c) Textjo k'o pepji kja ne ngumu/ ko kja'a pjoxta;
- d) Xiskuama jango oru/ ji; ñe
- e) K'o ra mama k'o jmute normatiba.

7.1.6 Jango ju/ ns' u/ textjo k'o e chju_ 'u_

Nu pjoxta kja yo jñiñi ka Zumi, yo jñiñi a B'ondo nu sona ñe yo jñiñi a B'ondo, yo mbepji ko pjoxta texe yo jñiñi ko mama a xoñi, ngeje ko ra jyoku/ na jo'o mba ra mama kjo ngeje yo te'e ra pjons' u/ ji, xo dya ra mama ko ra nesta yo te'e ko o kjaji chju' u nu xoñijomu/, angezeji ra pjons' u/ ji yo Pjoxta yo jñiñi ñe ra mandaji kja ne Diresio nu Sekretaria ka Pjons' u/ ji te'e nza kja mama nu tjuru/ 13 nu jña'a VIII yo pezhe nziyo ñe ñanto.

Yo ko mama ñe tjuru/ mbara paraji kjo ngeje yo te'e ko ra pjos' u/ nu Pjoxta k' u/ pepji mba ra so'o ra mimiji na jo'o nza kja mama yo jmu' u kja ne ts'ib'ondo a B'ondo, ñe texe yo n'año tjuru/ ko ra tsaji nguenda kja ne pjoxtajnu. Nza kja mama yo Ts'ib'ondo a B'ondo, yo te'e ko pjons' u/ ji ra tsaji jentjo nza kja mama yo jñiñi xo nu ko pezhe ko pjons' u/ ji.

Mo ngeje nu dyinji ko o tsja'a un xoñijomu/, yo te'e ko ra pjos' u/ ji ngeje ko mama yo jmuru/ te'eko ngeje pjoxta kja in jñiñi.

7.1.7 K'o tjuru/ ñe k'o ra unu/ ji pjoxta

- a) K'o ra jñu/ 'u/ ne xiskuama k'o pjoxta jñonu/;
- b) O ra jñu/ 'u/ d'a b'os' i jñonu/ k'o mama ne bepji jango wa katu/ ji in chju_ 'u_;
- c) Ra pepjiji ko yo komite yo in jñiñi;
- d) Ra pporu/ ji ko in chju' u yo te'e; ñe
- e) Dya ra zadu/ ji, dya xi ra wench' iji ñe nza kja mama nu tjuru/ ko mama k'e dya xi ra zadu/ ji.

7.1.8 K'o ra tsja'a k'o pjos' uji

- a) Ra unu/ ji k'o jña'a k'o oru/ ji;
- b) Ra moji kja ne sentro ka unu/ ji yo b'os' i jñonu/;
- c) Ra tsaji na jo'o jango ga mama k' u/ xiskuama k' u/ unu/, kja texe yo zana, nzi na jñi' i zana ñe pepjiji por yo nesta kja jñonu/ dya kjo ra unu/ dya ra mboji, ra pespe, ra pojpu/;
- d) Ma ra bezhiji ra mamaji, nu pjoxta kja yo jñiñi ka in nzumu/ ji, ra mama nu ko nestaji nzi na jñi' i zana mbar a para kja ne Koordinasio;
- e) Ra maji ma jmuru/ ji jango xipji jango ga tsjaa ye jñonu/ ñe ra para ja ba kja'a kja pjos' u/ jnu;
- f) Jñu/ jits' ego nwe b'os' i jñonu/. Ma iyo ma sodyeji, ra jñu/ s' u/ d'a xiskuama kjanu ra yaxu/ nekua ra ejmeji, k'o ri ju' u ne jñonu/, x ora so'o ra tsja'a a kjanu yeje kja un kje'e;
- g) Ra kja'a na jo'o yo kjo pjos' u/;
- h) Ra tsjiji ja jo'o k'o mamaji ñe yo ko pjenda kjaji k'a in jñiñi; ñe

i) ñe texe ko pjenda ne'e k'e ra kjaji yo te'e ñe nu jmute normatiba.

7.1.9 Ma dyara tsjaji yo te'e nza kja o mamaji

- a) Ma ra unu/ji e jña'a k'o dyabejmi mba ra tsjaji nguenda;
- b) Ma dya ra majits'e kja em sentro ka ra unu/ kjo pjenda pjos'u/;
- c) Ma dya ra ma tsjaji k'o in tsjiji, ngetjo mama ne b'epji;
- d) Mu ra mama koj ngeje un arkate ko ra mbos'u/ji mba ra ngeje jmu'u; ñe
- e) Ñe texe k'o ra mama k'o e te'e ñe jmute normatiba.

7.1.10 Mo dya xi ra unu/ji ne pjoxte

7.1.10.1 Nu k'o mama nzi na zana ñe jñi'i zana

7.1.10.1.1 Mo dya xi ra unu/ ko pjos'u/ji

- a) Ma dya ra jñu/nu/ ne mechi k'o pjoxteji;
- b) Ma dya ra mojits'e ka ngumu/ ka unu/ji ra ma'a tu'u ne pjoxte; ñe
- c) Ñe k'o ra mama k'o e nte'e ñe nu jmute normatiba.

K'o tunu/ ko dya xo o ma'a tu'u yo te'e dya xi ra tunu/ ra unu/ n'año te'e.

7.1.10.1.2 Ma dya ja ra unu/ ko pjenda ra unu/ ñe ra jyu/nku/ o chju'u

- a) ma dya ra tsjaa na joo k'o unu/ji;
- b) Ma dya ra moji kja ngumu/ ka unu/ji na yeje ra chjunu/ji kjo pjenda unu/ji, ñe mo dya pje ra xipji ja ba kja'a;
- c) Ma ra po'o nu b'os'i jñonu/ ñe ra unu/ yo ko o unu/ji;
- d) U/ ma ra xipji indyoji ra botaji k'o e jmu'u, ñe mo ra usaji yo merio ko unu/ji;
- e) Ma dya ra unu/ k'o t'onu/;
- f) Ma dya tsjaji k'o pjoxte kjane ne jñiñi;
- g) Dya ri b'u/b'u/ kja ne jñiñi a Ts'ib'ondo;
- h) Ma ra po'tu/ji jango mimiji xo mo dya xi ri ne'e ra pjoxku/ji;
- i) Ma ra nduji k'u/ mbos'u/ji, dya xi ra unu/ji k'u/ pjoxte; ñe
- j) K'o ra mama ne jmute;

K'u/ ngumu/ k'u/ ra tsja'a ne bepji, ri ngeje k'u ra tsja'a ne Bepjitjo.

7.1.10.2 Jango ga tsja ne bepji

7.1.10.2.1 Ma dya ra unu/ji ne bepji k'o jmuru/ ngek'ua nesta ye jñonu/

- a) Ma dya ri ma ju'u/ e yeje k'o pjoxte ma dya ri mama kja ngumu/ ka chunu/ji yo b'osi;
- b) Ma ri mama bechjene k'u/ ra dyaku/ji ne Pjoxte;
- c) Ma ri tsja bepji k'o ri pjos'u/ d'a ku/ jyodu/ ra tsja'a jmu'u;

- d) Ma dya tsja'a k'o gi oru/ pjozte;
- e) Ma ra po'o nu b'os'i jñonu/ ñe ra unu/ yo ko o unu/ ji;
- f) Dya ri b'u/ b'u/ kja ne jñiñi a Ts'ib'ondo;
- g) Ma ra po'tu/ ji jango mimiji xo mo dya xi ri ne'e ra pjozku/ ji;
- h) Mo ra ndu'u; ñe
- i) K'o ra mama k'o e jmu'u nu jmute normatiba.

Jango pedye k'u/ pjozte ngeje k'u/ ra mama kjo ra mbos'u/ ji.

7.1.10.2.2 Dya ja ra unu/ ji k'u/ pjozte jango ga mama k'o e xiskuama kjo mintjoji na jo'o

- a) K'o e jmute dya ri s'u/ in chju'u kja ne ngemujmu/ ñe ma dya pes'iji K'o jeb'i i juxu/ ji;
- b) Ma pezheji bechjene k'o juji in chju'u kja ne jmute;
- c) Ma ri tsja bepji k'o ri pjos'u/ d'a ku/ jyodu/ ra tsja'a jmu'u;
- d) Ma dya ra tsaji ko mama ra tsaji yo jñonu/;
- e) Ma ra po'o nu b'os'i jñonu/ ñe ra unu/ yo ko o unu/ ji; ñe
- f) K'o ra mama k'o e jmu'u nu normatiba.

K'o e ngumu/ k'o kja ne bepji ngeje k'o ra tsja'a ne bepji.

7.1.11 Ma a mbos'u/ b'u/ b'u/ tsje

K'u/ pjos'u/ ji ra mats'e ra ma ju/ u/ k'u/ b'os'i jñonu/ ximi ra mama soñeje kja ne jmuru/ jango maji jango ra ñonu/ ji ximi ñaji jango ja unu/ ne bepji k'o xo ra pjozte kja ne jñiñi ma mat'u/ ji.

7.2 Ja jñandaji k'o unu/ ji

Ra jandaji na jo'o a kjanu ra unu/ ji ngenda ma pjozteji na jo'o k'o dya ju/ u/ ñe ne tijimi, na bejmi ot'u/ tijimi.

8. K'o pjozte

8.1 Jango mama kjo tjuru/

Kja ne ngumu/ ne jmu'u nugyo ra tsaji ne tjuru/ ne bepji k'o mama ne tjuru/ ja ba ra tsaji.

8.2 Jango ra tsja'a ne b'epji

K'o e Tsingumamk'o pjozte kja ne b'ondo ñe kja Zu/ mi ñe k'o ngumu/ b'epji ngeje k'o ra tsja'a k'e b'epji k'o kja'a ne jñiñi.

8.3 Nu ngumu/ o tsaji

Nu subsekrataria ne desarroyo jñiñige kja ne vaye un zumi, tsibondo bubu nororiente ñe vaye ne bondo oriente ñe yo kordinaciones jñiñi, nge na xipji o tsaji k'o ne pjozte kja ne jñiñi.

8.4 K'o para k'o ra mbosu/ ji ñe ko pju/

8.4.1 K'o ngeje yo pjozte

K'o jmuru/ ngeje ko:

- a) D'a jmu'u k'u/ ngeje presidente, ra ngeje k'u/ jmu'u sekretariu Sosial;
- b) D'a jmuu sekretario, k'u/ ri ngeje ne Direkto ne Bepji k'o pjoxteti nu SEDESEM;
- c) Jñinchjo Bokale, k'o ra ngereji:
 - D'a k'u/ ra ñemeji k'u/ ra mboru/ chopju/;
 - D'a k'u/ ra ngeje k'u/ a/t'e;
 - D'a k'u/ ra ñemeji kja ne Sekretaria ka pjoxtet kja in jñiñi, yo juajma ñ k'o pes'i dyoxu/;
 - K'o e jñi'i k'o pjizhi ne pjoxtet SEDESEM;
 - Nu jmu'u kja ne Ngumu/ ko pjoxtet kja in jñiñi nu SEDESEM; ñe
 - Nu ot'u/ jmu'u k'u/ pjepji kja ne SEDESEM.

d) D'a k'u/ ri pepji kja ne Kontraloria a mbo'o kja ne SEDESEM; ñe

e) D'a bezu k'u/ ri pepji kja ne te'e o kja ne ngumu/ ka xoru/.

Textjojyo ra emeji d'a bezu k'u/ ra mbos'u/ji.

K'o ra ñemeji ri d'ats'e.

K'o ra ñemeji so'o ra ñaji, ximi ra pasu/ji in dye/e/, iyo k'u/ bepji kja ne Kontraloria ri negtjo k'u/ ra ñaa.

K'o ra mamaji textjoji k'o o pasu/ji in dyeji, ma dya opes'iji textjoji in jña'a, k'u/ presidente, ngek'u ra mama.

Ra jmuru/ jñi'i zana ma akjanu mamaji ñ era pepiji mo ra nesta.

Ne Sekretario ra mapju/ k'o o xipji nu prisedente e jñi'i pa'a, ñe d'a pa'a ma ra jmuru/ji, ra jmutu/jki 24 ndajme.

Ma ra jmuru/ji textjoji ra ngeji k'o ri kjoju/ ndeje, ximi ri b'u/b'u/ k'u presidente, k'u/ sekretariu, ñe k'u/ pjoxu/ ne t'opju, k'o ra yaxu/.

Textjo k'o ra mama k'o jmuru/, xo ra xipji k'o me bepji kja ne nguimu, k'o bezu k'o xoru/, ñe k'o janda e te'e, ra ngeje k'o ra janda kjo ra tsja'a na jo'o ne bepji.

Ra tsja'a d'a xiskuama jango ra yaxu/ji textjoji. Ra opju/ texe ko ne'e ra kjaji yo te'e, ñ era yaxu/ji texe yo te'e ko mama a kjanu.

8.4.2 K'o ra tsja'a

K'o ra tsja'a k'o mama ko jmuru/te:

- a) Ra unu/ nguenda k'o xiskuama k'o t'oru/, ra mamaji kjo ngeje k'o ra mbos'u/ji, ñe kjo ngeje k'o ra mbos'u/ji, ximi ra mamaji, kjo ngeje k'o ra mbos'u/ji. Ximi ra ñaji kjo ngeje k'o ra mbos'u/ji, k'u/ oru/ k'o dya pes'iji in xiskuama, xi ne ra pjoxu/ji, ngeje k'o ra mamaji;
- b) Ra so'o ra unu/ji k'o ra mama k'o dya ra mbos'u/ji k'o ximi unu/ pjoxteti ñe so'o ra mama ko jyo o ja'a;
- c) Ra mamaji k'o ngeje k'o ra po'tu/ji jango ga mama ne tjuru/ ngekua jandaji na jo'o ne bepji b'u/ b'u/b'u/ tsje/e/ chju_u_na/d'a/;
- d) Ra mamaji ximi ra dyataji jango ra tsjaji ne bepji, ma mat'u/ji ñe ma ximi jusu/ji in chjuji kja ne xiskuama, ximi ra dyata k'o e bepji jango ga tsja ne bepji;
- e) Ra ñemeji k'o e te'e k'o ra mboru/ ne bepji ngekja k'o mbepji xoru/;
- f) Ra mama k'o ra tsja'a, ñe k'o dya ra tsja'a; ñe

g) K'o mama ne tjuru/ ko juns'u/jnu.

9. Jango ra tsja'a

9.1 Jango ra pepiji

a) Ma a jizhiji k'u xiskuama k'u e Ngubepji kja ne Ts'ib'ondo, k'u ra tsja'a ne SEDESEM k'o pjoru/, ra juji textjo k'o e xiskuama, jango ga mama ne tjuru/, ximi ra yaxu/ d'a xiskuama; xo mo dya ra kja'a na jeb'i ka dyopju/ chju'u ko teb'e ñe ya unu/ kjo pjons'u/ji te'e;

b) Textjo k'o o ngejme, k'o pjoru/ ne bepji ra ju/u/ ne xiskuama k'o pjoru/ pjozte, nuk'o dya mama jango ra tsja ne pjozte ma b'u/b'u/ xitsji, k'u/ ra ju/u/ kja ne ngumu/ pjozteji;

c) Ma ra unu/ji ne xiskuama, k'o ra janda textjo k'o e xiskuama ra jmutu/ji, kjanu ra tsja'a textjo k'o pjoru/ ne pjozte jango ga mama ne tjuru/, ra tsjaji d'a bepji kja ne, kja ne juajma ñe kja ne T'ajñiñi, k'u/ t'angubepji ra unu/ k'o e xiskuama, ra tsja'a na jo'o textjo, kjanu k'o xiskuama k'o oru/ji jango ga mama ne tjuru/, ra tsja'a na jo'o k'o t'onu/, jango ga mama ne tjuru/. Ra manda ka Pjons'u/ te'e;

d) Textjo yo d'año k'u/ mama ne ngumu/ Bepji Pjozte ra jizhi kja ne ngumu/ Bepji k'o pjozte, ne Ngumu/ jango pjozteji ra janda k'o e xiskuama, kjanu ra jmutu/ji k'o oru/ ne pjozte ma pes'iji textjo k'o o dyoru/ji jango ga mama ne tjuru/;

e) Ma ra mama ja k'o jmute, ne ngumu/ Bepji Pjozte ra xipji k'o e mbepji k'o tsja'a ne xiskuama, ngekua ra ngich'i k'u/ ra pjozteji textjo kja ye jñiñi jango ra unu/ji ye tarjeta k'o pjozteji k'o dya pes'i in jñonu/, ngeje k'o ra xipji ne jmute, k'o pjozteji;

f) Nuk'o jmute ra mama k'o ra unu/, ne ngumu/ nu pjozteji, ra xipji k'o pjos'u/, ra unu/ji ma iyo ne bepji, kjanu ra unu/ ka ne ngumu/ kja ne jñiñi k'o pjozteji e jñonu/, ximi ra tsja d'a bepji ne zakju/, ñe ra t'unu/ k'o pjozte.

g) Nu ma k'o e te'e k'o pjozte nza kja nu Kordinasio kja in jñiñi, ra unu/ji nu te'e ja ba ra pjos'u/ yo te'e;

h) Nu b'os'i jñonu/ ra unu/ji yo te'e mo ya para ja ba ra unu/ji yo jñonu/ ñe mo pes'i nu xiskuama ko mama kjo ngets'ke.

Ko ra unu/ji k'o e pjozte ma pjos'u/ kja ngumu/ ka unu/ ko pjenda unu/, angezeji ra mamaji ja ba ra unu/ji ko unu/ji te'e.

i) Yo te'e ko ra pjons'u/ji mo o jyeb'e xitsji o ko kjob'u/ trajo, ne Direksio ko pepji ja ba pjons'u/ yo te'e ra mama yo jmuru/ te'e kja in jñiñi, ra mama ko na jo'o maxi iyo ñe ra ma'a tu'u ko pjons'u/; ñe

j) Nu b'epji ko pjozte yo te'e ko dya mimi na jo'o ka in nzumu/, nu Diresio nu Programa Sosial ra mama yo ngumu/ k'o tsja'a pjozte mba ra mama ko ra unu/ yo pjons'u/ji ñe jangua ra ma'a tunji yo te'e.

Ma ra unu/ji k'o pjozte, dya xi ra unu/ji ma poji kja politika ñe ma emeji, ñe ma ra chuji, k'o unu/ji ne pjozte, jango ga tsja'a ne bepji.

9.2 Dya ja ra mbos'u/ji k'e e te'e

9.2.1 K'o mama ne texe yo zana, nzi na jñi'i zana kja ne jñonu/ ñe jango pes'iji tijimi nza kja ne jñonu/.

Mo dya xi ra unu/ yo ko pjenda pjons'u/ji yo te'e porka dya ri tsjaji o mamu 7.1.10.1.2, 7.1.10.2.1 ñe 7.1.10.2.2. Nu ngumu/ ko pjons'u/ji ra dyoru/ kjane direksio ko tsjaji textjo yo pepji mba ra pjons'u/ yo te'e ke ra unu/ pjozte nza kja mama un xiskuama.

Nu Pjozte ko pepji ra xipji ne komite kjo nge pje ra nu pjozte ñe ra unu/ji mo ya ra kich'i.

10. K'o ra janda k'o ngumpjozteji

Texe k'o ngepjozteji ra mama jango ra unu/ji ne pjozte ngekua ra zanteji ra yepe ra mbos'u/ji k'o dya pjozte ne jmu'u, dya ra tsja'a nduxte yo d'año ko pjozte.

Ra so'o ra ñaji k'o dya bepji nza kja nu koordinasio nu in jñiñi ñe yo gabinete in jñiñi mbara pepji nu b'epijnu k'o kja'a k'o dya jmu'u kja ne B'ondo ñe kja ne jñiñi, akjanu nzakja k'o d'a ngumu/ xoru/ pjozte ñe k'o ne ra mbos'u/ji in dyoji.

11. Jango ra tsja'a ne pjozte mba ra pepji yo te'e

K'o e b'epji k'o ra tsja'a ra jandaji ne jmute k'o ri pjezhiji, ra tsja'a ra pepji yo te'e a in jñiñi nza kja ngeje na jmute, ñe nza kja yo komite in jñiñi.

Yo te'e k'o ra mbos'u/ji ra tsjaji bepji kja in jñiñiji k'o mamaji, ximi k'o mama ne jmute, ye nguxoru/ ñe ne jñiñi.

12. Ja ba ra mamaji

12.1 K'o jñatezima

Ra ma mamaji ne bepji jango ga mama ne tjuru/, a kjanu kja ne jñatezi nza kja mama nu jmuru/te.

Nujyo tjuru/, ri ngejyo k'o ra jizhiji kja ne perioriko ne "Gasete ne jmu'u", ñe ko in xi ne SEDESEM k'u/ Web.

Jango mama k'o e ts'ijña kja ne tjuru/ dyech'a jñinchjo (18), textjo k'o e xiskuama k'u/ mama ne bepji, ri mama ne jña'a ko kuantu/ a ndu/b'u/:

"NU NE BEPJI RI TSJA'A TEXTJO YE TE'E, K'O DYA RI TA/T'A/ KJA POLITIKA, DYA RA SO'O RA TSJA'A MA DYA NGEJE K'U/ RA MBOS'U/ K'U/ TJIJMI, K'U/ ÑANO RA ÑANTEJI ÑE RA SAD'U/JI KJA NE NGUMTJURU/ JANGO GA MAMA NE TJURU/".

12.2 Ra mamaji

K'o ra jizhiji ra tsja'a kja ne Jmu'u Ts'ibondo ne SEDESEM, k'o ra mama k'o jmute, ñe ma ju/ji e chopju/.

13. Ra so'o ra jandaji

Ne SEDEMEM ri ngeje k'u/ ri para kjo ngeje yo te'e k'o ra mbo's'u/ji, jango ba mama ne ts'ijña VIII, ne jña'a 12 ne tjuru/ k'o ri nuji ñe ma ra mbaraji textjo k'o kara kja ne Ts'ibondo ñe kja ne jñiñi, ñe ra pporu/ dyako ra para ko pes'i yo te'e, ñe nza kja yo tjuru/ ko ña'a kjo na s'odye nza kja mama kja ne B'ondo.

14. Jango ra tsja'a

Ne ngumu/ Bepji Pjoxte ngeje un ra mama ne bepji, jango ga mama k'o e jmute ñe ra mama jango jmuru/ji textjo k'o te'e k'o ni pjizhiji, ñe ra mama ja ba pepjiyo.

15. Ne t'onu/

15.1 Ne t'onu/ a tji'i

Ra tsjaji d'a t'onu/ a tji'i, k'o ximi ri pjoxte ne CIEPS, ngekua ra tsja'a na jo'o ne pjoxte.

15.2 Ra tsja'a textjo ne t'onu/

Ne ngumu/ Bepji ne Pjoxte ra jizhi tsjema, tsjema kja ne CIEPS, jango ga tsja ne pjoxteje ye te'e.

16. Ra nuji, ra jandaji, ñe ra ta/ka/.

K'o ra nu'u, k'o ra janda, k'o ra nda/ka/ ne Bepji ra ngeje ne Organu Superior nu Pjikal kja ne Ts'ib'ondo, ñe se Sekretaria ne Kontraloria kja ne jmu'u kja ne Ts'ibondo ñe ne SEDESEM, k'o ra mama jango ra tsja'a ma ra unu/ji ne pjoxte k'o b'os'i.

17. Dya kejme na jo'o ne sad'u/ji

K'o dya kejme na jo'o, sopju/ji ñe k'o e sante jango ga unu/ji ne pjoxte, so'o ra mama k'o a mbos'u/ji, ma iyo textjo k'o e te'e, jango ra mbaraji, nza kja mama a ndu/b'u/:

a) Ra opju/ji:

Ne tsi'ingumu/ kja ne ngumu/ b'epji k'o pjoxteji, bubu kja ne av. Baja velocidad Paseo Tollocan 1003, col. Tsijñiñi, zumi c.p 50071 zumi B'ondo.

b) Ma ra ñaji k'o ña'a na je'e:

Kja ne Ngumu/ Bepji k'o Pjoxteji kja ne 01 (722) 2 26 01 82; ñe kja ne Ngumu/ k'o ñaji kja telopjono kja ne ngumu/ jmu'u kja ne Ts'ibondo (CATGEM) kja ne lada k'u/ dya ri tsjontu/ 01800 6 96 96 96 a mbo'o kja ne B'ondo ñe 070 a Zu/mi ñe kja ne T'ajñiñi.

c) Kja ne Interne:

K'o b'u/b'u/ kja ne correo electrónico dgprogramasociales@edomex.gob.mx ñe kja ne www.secogem.gob.mx/SAM.

d) Ri mats'e:

Kja ne Kontraloria ne SEDESEM k'u/ b'u/b'u/ kja ne Av. Baja Velocidad, Paseo Tollocan # 1003, Col. Zona Industrial, Toluca, kja ne Ts'ib'ondo México, C.P. 50071, telepjono: 01 (722) 2 26 01 94; ñe kja ne ngumu/ k'o pjojteji ye te'e, ñe kja ne ngumu/ k'o para kja n Sekretaria ne Kontroloria kja ne Ts'ibondo.

K'O E JÑA'A K'O B'EZH

NAJA. Jich'iji ne k'o a tsja'a kja ne xiskuama "GASETA ne jmu'u".

YEJE. K'o ra ñ'u/ji ne tjuru/ jango ga pepjiji, ra ngich'i k' u/ d'a pa'a ma ra jizhiji ne xiskuama "Gaseta ne jmu'u" ximi ri b'u/nts'e ma dya ra tsja'a k'u/ d'a bepji o mo ra nguaru/ nu pjojtejnu.

JÑ'I. Textjo yo tjuru/jnu ra pedye texe mba ra paraji na jo'o.

NZIYO. Yo ko pjenda unu/ji ko mama nu xiskuajmajnu, ra mama ja bar a tsjaji nza kja mama ko kja'a chopju/ maxi iyo.

TS'ICH'A. Textjo k'o dya o nuji k'o mama ne tjuru/ ra tsja'a k'o jmurte nu normatiba.

Mu/ o unu/ji kja ne t'ajñiñi a Zu/mi ne Lerdo, k'u/ in ñi'i ne ts'ibondo mi 28 ne ot'u/ zana ne kje'e mi 2016.

ARTURO OSORNIO SÁNCHEZ
SEKRETARIO DE DESARROYO SOCIAL
NE JMU'U KJA NE TS'IB'ONDO

"Nu ne bepji ri tsja'a textjo ye te'e, k'o dya ri ta/t'a/ kja politika, dya ra so'o ra tsja'a ma dya ngeje k'u/ ra mbos'u/ k'u/ tjiimi, k'u/ ñano ra ñanteji ñe ra sad'u/ji kja ne ngumtjuru/ jango ga mama ne tjuru/".

Traducido por:

Mtro. Antonio Romero Hernández

ARTURO OSORNIO SANCHEZ, NU SEKRETARIO KJA PJOXTEJI NU ARKATE TS'IB'ONDO NU MAMA YO TS'IJÑA 3 KJA TS'IJÑATJO XI, 5, 6, 10, 11, 17, KJA TS'IJÑATJO IV ÑE DYECHA JÑINCHJO, NU TJURU/ NU PJOXTE NU TS'IMBONDO; 6 TS'IJÑA XI, 8 TS'IJÑATJO III, 19, 20, ÑE 26 NU TJURU/ NU PJOXTE NU A/RKATE TS'IB'ONDO ÑE 6 TSÍJÑA VII NU IN TJURU/ A MBO'O NU SEKRETARIA NE PJOXTE, ÑE

K'O MAMA

Ka nu b'epji nu arkate nu ts'ib'ondo, nu sekreteria ne pjoxta ju 'u merio ñe ne ra nu'u jango rga ts'apju/ nekua yo te'e ra ma'a ga ma xoñi yo te'e yo dya nrra ju 'u merio, por k'e a ra kja'a pepji mbara na jñonu/, k'o ne k'o ri jand'u/ kja ra kja'a ts'ike na juejme kja yo te'e kja ts'ibondo, nunu na u/nu yo b'os'u/ kja jñonu/.

Nu B'epji k'o pjoxta k'a pepji mbara yo ts'itr'i k'a mazhi rga noji mazi neji k'a ra mimi na jo'o yo ts'itr'i yo dya muzu/ ji na jo'o, k'o pezi mbara b'u/b'u/ na jo'o mbara unu/ ji merio mbara tsjontu/, yo te'e k'o day b'u/b'u/ na jo'o o ma ga muzu/ ji jñi'i ts'itr'i, nziyo ts'itri o mazhi na punkju/, nrrezhe k'a ga muzu/ ji asta ma'a ri peziji nziyo tje'e, k'o dya ri ju/ ji tropju/, ke nu nana dya mimi ko angeze nza kja mama nu tjuru/ xo mo jentjo nu b'ezo ngeje ko karabi.

Nza kja mama nu Ko pezhe a B'ondo yo te'e nu kje/'e/ 2014, nu Ts'ib'ondo a B'ondo kja ne Ts'ib'ondo kja'a yo te'e 0 nu 14 yo kje'e, nzi na 4 miyone dyete nzite te ñanto 396 mil 952, ngeje nu 26.37% nu te'e texe nu Ts'ib'ondoa B'ondo, ngeje nda na nojo ke nu jñiñi Jalisco, ngeje nu b'epja jñiñi ko dyenje te'e ko dyenje nu kjejnu.

K'e kja tsjaji ro mama kja tjuru/ chjeui kja ri bepji ñe pjos'u/ ndixu/ ñe se'e kja ts'ib'ondo kja Meb'ondo, nu pjema pes'i por me ri sa'a mbara kja'a nu chjeui kja bepji ñe pjos'u/ kja ndixu ñe se'e, k'o nu a kjanu kja yo tsajñiñi ñe ngunxoru/, nu arkate ts'ib'ondo, kja yenchjo kja sistema ts'ib'ondo mbara nu chjeui kja bepji ñe pjos'u/ kja yo ndixu ñe se'e ñe mbara dya kja'a, k'ueñe ñe maltrato a yo ndixu, jña'a kja respeto ñe información kja ts'ibondo nge a kja'a tjuru/ mbara ne uso kja jña'a k'o respetaji.

Nu B'epji k'o pjoxta k'a pepji mbara yo ts'itr'i k'a mazhi na nojo nu pa'a 30 naja zana nu kje/'e/ 2012 Ju/nsu/ ji nrexe k'o b'u/b'u/ añeba kja ne Xorxiskuama "Gaceta del Gobierno" ra Ju/nsu/ ji nu tr'unu/ nu pa'a 30 naja zana ñe nu pa'a 30 nu zana naja ne kje/'e/ 2015 o mama k'o b'u/b'u/ nza kja mama yo tjuru/.

K'e yo modificaciones ñe joku/ a yo tjurü, ri jña'a kja ejecutivo ts'ibondo por b'u/b'u/ na jo'o yo kja zakju/ kja yo ti'i ts'ike ñe yo b'edyi k'o juejme ko dya pes'i pje ra jñonu/, ñe a kjanu ra tsjaji na jo'o nu B'epjijnu, ra kjaji na jo'o ñe ra nuji ra pepjiji nu b'epjijnu.

K'a ro mamaji kja numeral 8.4.2 insiso c) kja yo tjuru/, nu arkate nu taka, o mama nu tr'unu/ CAyS/PPIG/SE-01/2016-01 ra pepji un naja pa'a, nu pa'a 21 naja zana ñe kje/'e/ 2016, o mama nu xiskuama ñe juns'u/ ji 21506A000/RO-005/2016, ñe nu pa'a 25 naja zana ne kje/'e/ 2016, t'anguxoru/ ko pepji nu b'u/b'u/, k'o mama nu tr'unu/ 23, ngekua mama yo tjuru/ ne b'epji ne pjoxtaji mbara Ts'ibondo ngekua ro mam'a yo b'ub'u a xoñi.

Nu skuama pezhe 208F1A000/RESOL-018/2016, nu pa'a 27 naja zana ne kje/'e/ 2016, nu Konsejo k'u taka na jo'o, k'o mama nu Ley ngekua ra taka na jo'o k'a Ts'ibondo ñe ye tr'ajñiñi ñe nujyo tr'unu/, o mama texto nujyo o potu/ ji yo in tjuru/ ra tsja'a; nujyo mama axese, mama akjanu/:

YO KO MAMA NU SEKRETARIO NE PJOXTEJI, NGEKUA MAMA YO TJURU/ NE B'EPJI NE PJOXTEJI MBARA E TS'ITRI K'O RA TE'E NA NOJO:

YO IN TJURU/ MA RA TSJA'A NE B'EPJI KJA NE PJOXTEJI MBARA E TS'ITRI K'O RA TE'E NA NOJO

1. Nu mama textjo

1.1 Nu k'o mama ne b'epji

Nu b'epji ne pjoxta mbara na ts'itri k'o te'e na nojo ne k'a joku/ in zaku/ yo e ts'itr'i nreze ma ga mus'u/ ji asta ma'a ri pes'iji ko nziyo tsje'e, k'o ri pezhi dya mimi na jo'o; dya jñanrraji na jo'o; siji jñeche ke na mizhi o nujyo o zantraji, nujyo ts'itr'i k'u dya p'esi nana o ma ga muzu/ ji jñi'i ts'itri, nziyo ts'itri o mazhi na punkju/, nrrezhe k'a ga muzu/ ji asta ma'a ri pes'iji nziyo tje'e, k'o dya ri ju/ ji tropju/; ko mimi ko in tata nza kja'a jñi'i o nziyo te'e.

Nu b'epji k'o nujya:

- a) Ts'itri k'o ñoma;
- b) Te'e na jo'o;
- c) Mbedyi k'o na nojo;
- d) Pjoru/ ye nginch'i; ñe

e) Ra moji ko in jyo'o.

1.2 Yo tjuru/ yo a/t'a/

Ne tjuru/ k'a ra ñonu/ yo te'e, k'a ra ra mimiji na jo'o, k'a ra ndoji merio ñe k'a dya ra santeji.

2. Yo mama yo jña'a.

Mba yo tjuru/ yo b'u/b'u/, mama ga kjabá:

Yo ti'i dya te'e na jo'o, na dya mbejne na jo'o dya te'e na jo'o, k'o ya jñabe ko texe yo te'e k'o b'u/b'u/ jango ra tsja'a dya ngeje na te'e na jo'o.

Yo p jons'u/ji, yo ti'i k'o pes'i 0 a 14 kje/'e/ ko b'u/b'u/ k'o texe yo te'e mbara ne b'epji kjane pjoxteji mbara e ts'itri k'o ra te'e nojo.

B'os'i jñonu/, ko e jñona ko unu/ji k'o e te'e k'o pjos'u/ nu ne b'epji ne pjoxteji mbara e Ts'itri k'o ra te'e na nojo, ko k'o e bertiente.

Ngumu/ jango ngeje ra dak'u/ nu jñonu/, a yo nunu k'e b'u/b'u/ ji kja yo menzumu/ge kja yo bepji Sokiales mbara nu ra u/nu kja yo b'os'u/ k'o jñonu/ a yo te'e kja ts'ajñiñi.

CIEPS, k'o e te'e k'o b'u/b'u/ kja ra tsja'a t'onu/ ñe ra mama jango ga tsja'a ne polika kja ne B'ondo.

Nu komite, k'a komite ngumu/ nu ne b'epji ne pjoxteji mbara e Ts'itr'i k'o ra te'e na nojo.

Yo komite in jñiñi, nu yo komite ko kja'a in jñiñi.

Dya te'e na jo'o, nu nzero dya te'e na jo'o, dya o mbjeñe, k'o dya b'u/b'u/ na jo'o dya ejñe ñe dya pepji, nge dya kja'a na jo'o tsja'a.

Yo b'epji kja in jñiñi, nu b'epji ko pepji ngek'ua ra pjos'u/ te'e ñe yo arkate a B'ondo ko karaji a d'año jñiñi.

Ka ngumu/ ka jentjo kara na b'ezo, nuk'ua jentjo b'u/b'u/ na jyo'o ñe o ts'it'ijnu.

Jango b'u/b'u/ yo pepji, nu yo e Subsekretaria pjoxte a Zumi k'a b'u/b'u/ a ts'ib'ondo kja p'atju/ B'onro nororiente ñe kja p'atju/ oriente nu Sekretaria ne b'epji ne pjoxteji nu arkate nu ts'ib'ondo ñe yo in ngumu/b'epji.

Nu Instansia yo tjuru/, nu Sekretaria kja ne b'epji ne pjoxteji nu Arkate Ts'imbondó ñe k'a komite ngumu/ ne b'epji ne pjoxteji mbara e ts'itri k'o ra te'e na nojo.

K'o dya janra, k'a ts'itri k'a dya janra na jo'o o dya janra.

Nu tjuru/, k'a in tjuru/ ñe ne pjoxteji nu Ts'ib'ondo.

In chju_'u_ yo tep'e, k'o e te'e k'o o jñuzu/ in chu_'u_, k'o pezhi nrrenxe k'o oru/ ngekua ra pepji k'a ne b'epji ne pjoxteji mbara e Ts'itr'i k'o ra te'e na nojo.

Nde k'u jango ra u/nu/, ngeje na plastiko jango ra jñanda ñ era kuantu/ ye te'e k'o tr'unu/, ngekua ra unuji in merio.

Ts'itr'i, yo ti'i ko pes'i otjo ñe dyecha nziyo kje/'e/.

Nu ts'itri ko dya tee, k'o e ts'itri k'o kja o muzu/ ji asta k'o pes'i nziyo tsje'e, k'o dya b'u/b'u/ in nzero na jo'o, k'o dya o te'e na jo'o in ts'iñi, k'o axke mimitjo ga kjano o k'o xi ra jogu/, k'a dya jezhi k'a jeko nre ra tsja'a pama pama, k'a ra mbipi jango ga mimiji ñe k'o e te'e ko k'o b'u/b'u/.

Jango ra dyopju/ chju'u, kja ne b'u/b'u/ ne Pjoxte ko kuantu/ba, ngek'ua ra so'o ra unu/ ji ko pjenda ne'e mbara kichi yo te'e ra pjos'u/ ji.

Ya bo mimi yo lele, nu eje yeje o jñii lele ko buntjo.

Nu ts'itr'i ko dya p'esi tata ñe nana, ma o bezi nza ye in tata nza o nrruji.

K'e nte'e k'o tr'unu/, ngeje ye nte'e k'u/ juns'u/ in chju'u k'e memunu a ts'ib'onro k'o a/ra/ ke k'os'u/ jango k'a ne b'epji ne pjojteji mbara e Ts'itri k'o ra te'e na nojo.

Nu k'o dya ju/'u/ merio, ye te'e ko pepji mbe dya za/s'a/ un k'o kjontruji mba ra tomu/ texe k'o nesta.

Nu b'epji, k'a ne b'epji ne pjojteji mbara e Ts'itr'i k'o ra te'e na nojo.

Nu ne b'epji ne pjojteji, yo kja yo arkate mbara ra mbos'u/ yo e te'e k'o tropju/ mbara k'o dya nda ju/'u/. K'a mama zheje jango ra pepji.

Nu k'u/ ra jyanda in zaku/, nu b'epji jango ra nu'u in dye'e ko ra mama kjo ngeje in nu/'u/ ñe in jyo'o yo in ts'it'i.

O Nde'e, yo te'e k'o ngexe nu nzero ñe k'o ju/ns'u/ ji yeje ñe jñii k'o 10% ko ngexe nu nzero nu nde'e, ximi dya jñada mborke o nde'e textjo yo nzero ko tsjaji nu ndeje na paa nu sibi.

Tjuru/, k'o in tjuru/ k'a mama jango ra pepji nu b'epji.

Nu pa xoñi, k'a tata, nana o naño te'e k'a tju_ru_ pork'a ts'itr'i mbara ra dyatr'a k'o e xiskuama ñe k'a pa ju/'u/ k'o pjos'u/ ji.

Pje ra mama nu pjojte, ngeje ko ra mama nu pjojte, kja ne pjoru/, ngeje ko ra ngotu/ na te'e.

SEDESEM, k'a Secretaria kja ne b'epji ne pjojteji nu Arkate Ts'imbo'ondo.

Nu ja ba tsja'a, nu tezi kja enje in chju'u yo pjons'u/, ñe texe ko ra unu/ yo te'e.

Nu t'i'i k'o ne'e, nu t'i'i ñe xut'i ko juns'u/ ji ko nu nana ñe tata mbara ra unu/ ji nu merio ne b'epji

Tr'e/zi nu mazi k'o skuama ngeje na nutr'ab'u/ ji in chju'u mbara ja ga ra unu/ ji k'o e xiskuama ñe k'a pa ju/'u/ k'o pjos'u/ ji.

Ra u/nu/, nu merio ra u/nu/ ji k'o na plastiko k'o kjontruji ye te'e o na monedero electroniko.

Ra dyeteji mi na jo'o, ra unu/ ji na dyeteji mi na jo'o ko ne'e yo Ts'itr'i mbara b'u/'b'u/ ko pes'i na sodye na zoo.

Nu jango ra pjojteji, kja ne Diresio kja kjaji Pjojteji nu ko dorkejeme ngekua ra dyat'a yo ts'it'i.

Ja ba mimi, ngeku ja ba mimi kja in jñiñi, ko dyenje merio.

3. k'o ne'e ra tsjaji

3.1 k'o kjabá

Ne ra joku/ ji in zaku/yo yo ts'itr'i yo dya muzu/ ji na jo'o, k'o pes'i VIH/SIDA o dyabete, o ma ga muzu/ ji jñi'i ts'itri, nziyo ts'itri o mazhi na punkju/, nrrrezhe k'a ga mus'u/ ji asta ma a ri pes'iji nziyo tje'e, k'o dya ri ju_ ji tropju/, xo ko kara ka in nzumu/ ji jentjo na b'ezo ngeje in jyo'o.

3.2 Ngejya

3.2.1 Yo ts'itr'i k'o ñoma

K'a ra ñonu/ na jo'o k'o e ts'itr'i k'o dya b'u/'b'u/ na jo'o in nzero o dya o te'e na jo'o in ts'iñi, k'o dya ri ju_ ji tropju/.

3.2.2 Te'e na jo'o

K'a ra ñona na jo'o yo e ts'itr'i yo pesi Dyabete k'o dya ri ju _ji tropju/, k'e ra zakjü k'o autismo, k'e dya jñanda, K'a ra ñona na jo'o yo e ts'itr'i yo pes'i VIH/SIDA o ngisejme k'u/popu/ k'o dya ri ju _ji tropju/ ñe k'a ximi ra joju/ k'a tropju/ k'a ju/_u/ k'o in mbedyi.

3.2.3 B'edyi k'o na nojo

K'a ra ñona na jo'o yo e ts'itr'i k'o jñi'i ts'itr'i, nziyo ts'itr'i o mazi na punkju/, nrrezhe k'a ga muzu/ji asta ma a ri pes'iji nziyo tje'e, k'o dya ri ju _ji tropju/.

3.2.4. Pjoru/ ye nginch'i

Ra pjosuji yo mbedyi k'o dya ju/_u/ merio, jando naja o ma ngeje trs'ikeji ñe ma prjoru/ na nita, zizi o kjuarma porke dya kja b'u/b'u/ in tata ñe in nana.

3.2.5. Nu b'epji ko nu dye'e in jyo'o

Ra pjons'u/_ji pjenda nesta kja in nzumu/_ji ko jentjo kara na b'ezo, angezeji ngeje ko dya ju/_u/ merio ñe pje ra siji ñe na te'e nu b'edyi ngeje na ts'it'i.

4. Nrenxe k'o a/t'a/ji

4.1 Nrenxe k'o te'e

E ts'itri k'o b'u/b'u/ a Ts'ib'ondo a B'ondo.

4.2 Ts'itri ko nestabo ra mbosu/_ji

K'o e te'e k'o b'u/b'u/ a ts'imb'ondo ñe dya ju/_u/ tropju/.

4.3 K'o e te'e k'o ne ra mbos'u/_ji

4.3.1 Ts'itr'i k'o ñioma

E ts'itr'i k'o dya b'u/b'u/ na jo'o in nzero o dya o te'e na jo'o in ts'iñi, ñe k'o dya janra k'o dya ri ju _ji tropju/.

4.3.2 E _je _ ra te'e na jo'o

Nujyo dya na punkju/ k'o so'o diabetes, kanser, dya jyanda, VIH/SIDA, nu k'o dya ju/_u/ tropju/ o nu k'o dya ju/_u/ pje k'o ra si'i.

4.3.3 E _je _ bedyi na nojo

Nujyo dya na punkju/ nu yo jñi'i, yo nziyo ñe yo ka _ra _ na punkju/ te'e nu k'o dya ju/_u/ tropju/ o nu k'o dya ju/_u/ pje k'o ra si'i.

4.3.4 E _je _ pjoru/ ye nginch'i

Yo ts'itr'i k'o prjoru/ na nita, zizi o kjuarma porke dya kja b'u/b'u/ in tata ñe in nana, k'o b'u/b'u/_ji na nzumu janjo dya ju/_u/_ji merio.

4.3.5 Nu b'epji nu dye'e in jyo'o

Yo ts'it'i ko kara ka in nzumu/_ji ko jentjo kara na jyo'o, ñe angezeji dya jyu/_u/ pje ra si'i ñe dya mimi na jo'o.

5. Jango ra seje

Ne b'epji ra seje kja yo 125 t'ajñiñi nu ne b'ondo, ma ra neji nujyo ju/_u/ tr'opju/.

Nu nunu kja información ro kja'a CIEPS, ra unu/ información kja términos kja tjuru/ ra u/nu angezeje kja Sistema Ts'ibondo kja ra pedye u/bi nu tjiimi.

6. Pjos'u/

6.1 Pje k'o ra pjos'u/

Na pjos'u/ ra unu/ na b'osi jango po'o jñonu/ o ra daku/ tropju/ maxi kja nu ts'itri ra unu/ zana zana nza kja ra unu/ dyech'a yeje nza kja mama ne jmu'u.

6.1.1 E_je_ ts'ike ñomu/

Ne pjos'u/ ra te'e nojo unu/ na b'osi jango po'o jñonu/ kja zana zana.

6.1.2 E_je_ ra te'e na jo'o

Ne pjosu/ ra te'e na nojo nu ra unu/ na b'si jango po'o jñonu/ kja nu sodyeji ñe ra daku/ tropju/ zana zana ñ era unu/ji \$500.00 (ts'ite mbexo 00/100 M.N.).

6.1.3 E_je_ bedyi na nojo

Ne pjosu/ ra te'e na nojo nu ra unu/ na b'osi jango po'o na punkju/ jñonu/ sodyeji ñe ra daku/ tropju/ \$500.00 (tsite otjo mbexo 00/100) zana zana.

6.1.4 E_je_ pju/ ye nginch'i

Ne pjos'u/ ra te'e na nojo nu ra unu/ na b'osi jango po'o na punkju/ jñonu/ ñe ra daku/ tropju/ \$500.00 (tsite otjo mbexo 00/100) zana zana.

6.1.5 Nu b'epji nu ko paa nu dye'e ko in jyo'o

Nu pjons'u/ ngeje na b'osi jñonu/ ko ra unu/ji texe yo zana ñeje ra unu/ji o ra manda merio \$500.00 (ts'ite mbexo 00/100) na naja ñeje ts'ich'a ra yepe ra pjons'u/ji.

6.2 Ja nzi pjos'u/

Texe nu pjoxte u/nu/ nu arkate a Ts'ibondo, ngeje SEDESEM, texe nu k'o ra u/nu/ji pjoxte dya pje ra kjontru/ji.

7. Jango ra tsjaji

7.1 K'o ra mbos'u/ji

7.1.1 kjo ra ngeme

Texe ye te'e k'o p'esi nu pjoxte ra ngemeji akjanu/, ngetrjo ke ra tunu/ji texe nu yo ra dyoru/ji.

7.1.2 K'o ra dyoru/ji ñe kjo ngeje k'o ra mbos'u/ji

7.1.2.1 K'o ts'ike k'o ñomu/

a) Ri pes'iji 0 ñe 14 tsje'e;

b) B'u/b'u/ kja ne Ts'ib'ondo;

c) K'o ri sodyeji, o yo k'o ndezho;

d) Ma dya ri pes'i pje ra ñonu/ ñ e jñonu/; ñe

e) Ñe k'o ra mama k'o jmurte normatiba.

7.1.2.2 E_je_ ra te'e na jo'o

- a) Ri pes'iji 0 ñe 14 tsje'e;
- b) B'u/b'u/ kja ne Ts'ibondo;
- c) Gi so'o ne dya ri jyanda, ri ngeje d'año te'e, nzijeme diabetes, nu kanser, VIH/SIDA ñe mo i s'odye ñe i ma'a dyat'a;
- d) Nu ko te'e ko dya jyanda na jo'o ñe ko ma a sjoru/, ko ma xoru/ ka na ngunxoru/.
- e) Ma dya ri pes'i pje ra ñonu/ ñe jñonu/; ñe
- f) Ñe k'o ra mama k'o jmurte normatiba.

7.1.2.3 E_je_ bedye na nojo

- a) K'o e bedyi k'o pes'i jñi'i t'i'i, nziyi t'i'i ñe k'o dya t'i'i, k'o ri b'u/ntjo ri pes'iji 0 ñe 14 tsje'e;
- b) B'u/b'u/ kja ne Ts'ib'ondo;
- c) Ma dya ri pesi pje ra ñonu/ ñe jñonu/; ñe
- d) Ñe k'o ra mama k'o jmurte.

7.1.2.4 E_je_ pjoru/ ye nginch'i

- a) Ri pes'iji 0 ñe 14 tsje'e;
- b) B'u/b'u/ kja ne Ts'ib'ondo;
- c) Ri b'u/b'u/ ko na in nita, zizi o kjuarma porke dya kja b'u/b'u/ in tata ñe in nana, o in nana dya so'o ra pjoru/.
- d) Ma dya ri pes'i pje ra ñonu/ ñe jñonu/
- e) Ma gi p'esi tse/e/ ngekua ri ma'a xoru/, gi pa'a kja na ngunxoru/; ñe
- f) Ñe k'o ra mama k'o jmurte.

7.1.2.5 Nu b'epji ko chju'u nu dye'e in jyo'o

- a) Ra pes'i 0 (otjo) a 14 kje'e;
- b) Ko kara ka Ts'ib'ondo a B'ondo;
- c) Ko dya dyenje pje ra ñonu/ ñe dya mimi na jo'o;
- d) Ko b'u/b'u/ ko na jyo'o kjo ngeje b'ezo; ñe
- e) Ñe k'o ra mama k'o jmurte.

Texe yo e_je_, dya ngextjo kjo ra dyoru/ ji k'o ri mamu/ a xeze, xe ri unu/:

- a) Na xiskuama nu k'o mi ngextjo ne b'ejmi nu jango mi jmusu/ jinu yo ra mbos'u/ ñe ne b'ejmi;
- b) Ri jizhi nu CURP un ts'itr'i ne nu k'u ndajmu;
- c) Na xiskuama nu k'o mi ngextjo ne bejmi nu ba e_ 'e_ in jmi'i ñe ne bejmi; jango ra e_nje_ ja menzumu/ kja Ts'ibondo, ma un ts'itr'i dya b'u/b'u/ ko in ndajmu ra kizhi na Constancia jango b'u/b'u/ ngekua ra chejui.
- d) Mba nu b'epji ko chju'u Ts'it'i ko nzhodu/, na xiskuama nu k'o mi ngextjo ne b'ejmi kja nu ra mamu/ k'o bejmi k'o mi sodye ra daku/ kja nguna/te,;
- e) Na xiskuama nu k'o mi ngextjo ne b'ejmi kja nu ra mama k'o gi pa'a kja nguxoru/ mbara yo k'o ts'it'i ke k'o ñomu/ ñe yo pjoru/ ye nginch'i;

- f) Na xiskuamu/ nu k'o mi ngextjo ne bejmi ra mama jango ri nguaru/ ra unu/ na nguna/te janga ra ma. Mu k'o gi pes'i diabetes o VIH/SIDA o ngisejme k'u/ popu/, mbara yo E_je_ ra te'e na jo'o ñe E_je_ yo mburu/ jango po'o jmu_'u_ ; ñe E_je_ ra ma/ ja/ ji;
- g) Na xiskuama nu k'o mi ngextjo ne b'ejmi ke in tata ñe ina nana o nrru'u o na xiskuama k'u mama ke in nana dya so'o ra pedye kja p'jor'u/ mabara un E_je_ p'joru/ ye nginch'i;
- h) Na xiskuama nu k'o mi ngextjo ne b'ejmi gi b'u/ b'u/ ko na in nita, zizi o kjuarma ko ra ne'e ra mama nu arkate;
- i) Nu b'epji ko chju'u ko in dye'e in jyo'o, ra tuns'u/ na jeb'i ko ra mama ke in jyo'o ngeje ngextjo ko kara ka in nzumu/ ji (na xiskuama ka ra mama ke in nana ya ndu'u ngeje ra pjongu/ na te'e ko p'joru/ yo ts'it'i ko kara a Ts'ib'ondo a B'ondo, nu ko p'joru/ yo ts'it'i a ñe in b'edyi, nu ko pepji in jñiñi DIF; ñe
- j) Ñe k'o bezi k'o ra mama k'o jmurte.

Mbara textjo nu E_je_ bedye, o k'o juns'u/ ji k'o chju'u k'o mama nu tr'unu/ pepji na Ts'ibondo, ñe nza kja ra mama yo tjuru/ mba ra ngaraji na jo'o yo ts'it'i.

7.1.3 Kjo ngek'o ra unu/

Ra ot'u/ ra unu/ ji nu pjons'u/ yo te'e ko ya teb'e ñe ko pes'i yo kjo pjenda oru/ nu tjuru/ jnu:

- a) Nu ko dya so'o o te'e;
- b) Nu te'e ko o kjaji na chu'u;
- c) Nu tata o nana dya na jo'o o te'e o pes'i na VIH/SIDA o o nde'e;
- d) ko b'u/ b'u/ kja ne in jñiñi; ñe
- e) Ñe k'o bezi k'o ra mama k'o jmurte normatiba.

7.1.4 Chjuru/

Ne te'e ra tsja'a texe k'o ra dyotu/ kja nu pa'a ñe jango ra xipji mbara mamu ne ngub'epji ne pjoxteji.

Yo jmurte nge angeze ke ra mboru/ ñe ra jmuru/ texe ye xiskuama ke unuji ye te'e ke pjoxteji, texe ye skuama ra tunuji kja jmurte ngekua ra mamaji ja_ o jyi ra unuji nu pjoxte.

Yo jmurte yo jñiñi ra tsa'a yo ra jñanda ra tsaji na jo'o kja nu dyotu/ akjanu ra cha/ ga/ ane ngub'epji ne pjoxteji.

Texe te'e so'o ra chjuru kja ne pjosu/, yo ra tsaji dya ra ngontru/ ni xeri ne mbexo maxi dya mi ne'e dya kja ndumu/.

7.1.5 Nu jeb'i

- a) Ra oru/ ra ngich'i;
- c) Na xiskuama k'u/ ra mama ke dya pes'i merio ñe dya pes'i pje ra ñonu/ Kja ne Ts'ib'ondo a B'ondo; ñe
- d) Ñe k'o bezi k'o ra mama k'o jmurte normatiba.

7.1.6 Ra opju/ kja ne xiskomu texto k'o ba eje kja ne t'askuama

Ne b'epji ne pjoxteji opju/ in chju_'u_ kja ne xikomu kja nu b'u/ b'u/ yo te'e nu k'o ra mbosu/ nu k'o mi junsu/, nuk'o mi junsu/ ne tjuru k'o ra jandaji ñe jango ba eje texe k'o jña'a kja ne T'ibondo ñe kja ne jñiñi; yo mi dyotu/ ñe yo mi tsa'a mbara chjuru kja ne xiskomu jango b'u/ b'u/ yo mbos'u/ nu yone bepji ne pjoxteji jmuu kja ne Ts'ibondo, nziga kja yo naño jango ra tsaji, ra p'joru/ ngejkua dya ra mamu pje ngek'o dyotu/ dya so'o ra mamu, nza kja mama nu jña'a 13 nu VIII nu tjuru/ ñeje yo pezhe nziyo ñeje ñanto nza kja mama nu tjuru/.

7.1.7 Pje ra tsja'a ne mbos'u/

- a) Ra unu/ ji yo pjenda pjos'u/;
- b) Ra pepji ko nu komite in jñiñi;
- c) Ra pjoru/ in mentsjaja nza kja in chju'u; ñe
- d) Ra nuji na jo'o dya ra ante nza kja mama nu tjuru/ ko ra nuji na jo'o.

7.1.8. Yo ko nesta ra tsja'a yo nda'a te'e

- a) Ra joku/ yo xiskuama mba nu b'epji;
- b) Ra jizhi nu xiskuama o jeb'i nza kja mama yo tjuru/;
- c) Ra unu/ ji yo ko nesta ra para ñe ndame ra para;
- d) Ra tsaji na jo'o ko unu/ ji nza kja mama yo tjuru/;
- e) Ra tsja'a nu ts'it'i ra ma'a texe yo pa'a ka ngunxoru/ , nza kja ra tsja'a ko ne'e; nza kja nu E_je_ yo ra chagu/ nuyo k'o dya jyesu/ ra b'u/ b'u/ jme na jo'o ñe E_je_ pjoru/ ye nginch'i;
- f) Ra tuns'u/ in ts'it'i ka ngunat'e mba ra nuji ko na sodye o iyo, mba nza kja mama nu b'epji ko ra mimiji na jo'o yo te'e;
- g) Ra mamaji texe ko dya jo'o yo pjoxta, mo dya ra tsjaji nza kja mama yo tjuru/ nu xiskuamajnu;
- h) Ra kjaji ki tsja'a kja in ts'ijñiñi mo ra ne'e a kjanu; ñe
- i) Texe ko ne'e yo jmuru/ te'e normatiba.

7.1.9 Jinga dya ra so'o ra dyaku/ge

- a) Ma ri mama mbechine ku/ dya ra so'o ri bu/ bu/ kja ts'ib'epji;
- b) Ma ri jñusu/ nro ri jñusu/ naño b'epji;
- c) Ma ri z'odu/ ku/ o dyaku/ ji ngek'o ri pjosu/ ne jmute o yo jmute; ñe
- d) Nrexe k'o o mama yo te'e k'o b'u/ b'u/ kja b'epji jmute normatiba.

7.1.10 Ra dyeji yo te'e k'o ju _su/ kja b'epji**7.1.10.1 Dya kja ra dyaku/ ji**

- a) Ma ri zodu/ k'o o dyaku/ ji;
- b) Ma ri po'o, ri potu o ri u/ nu/ nu pjoxta ñano te'e;
- c) Mo dya ra ma'a ra resibi in chopju/ ñe mo ra mezhe yeje zana, nu pa'a ko ya kjogu/;
- d) Ma ri potu/, ri po'o, o ri ñusu ñano jña'a nu ko gi u/ nu/;
- e) Ma ri ma'a a nandyo t'ajñiñi a Ts'ib'ondo;
- f) Ma ri mama mbechine o ri unu/ nandyo xiskuama ngek'o ri jñus'u/ kja Ts'ipepi;
- g) Ma ri pepji ngek'o ra nrojo ne arkate, ko nu meriojnu;

h) Ma dya kja ri ne'e ri bu/nkjua;

i) Ma ra nru_ 'u_ ne te'e k'o b'u/b'u/ kja b'epji, dya kja ra dyaku/ji; ñe

j) Nrexe k'o o mama yo te'e k'o b'u/b'u/ kja jmute normatiba.

Yo te'e k'u/ b'u/b'u/ kja arkate ngejyo k'u/ ra tsja'a nrexe k'o mama kja b'epji.

7.1.11 Kjo ri tsja'a ma dyaku/ji

Nu te'e ko ra pjons'u/ ra pepji kja in jñiñi mo ra xipjiji a kjanu yo arkate.

7.2 Ra sotr'pu/ji k'o ni jyodu/ yo te'e, a kjanu ra mboru/ji ja k'o k'a_ ra_ ji

Ra sotr'pu/ji ngek'o ri k'a_ ra_ na jo'o ma ri tsja k'o mamaba kja ne ts'ich'a 15 kje'e.

Nu jango ma/ja/ ma/ja/, ra tjoru/ mo dya xi sodye nu te'e nza kja mama ne jmu'u.

Nu jango pjoru/ ye nginch'i, ma ne nana b'u/b'u/ a pjoru, ra tjoru/ ma ne nana ra mbedye.

8. Yo arkate k'o k'a_ ra_ jiba

8.1 Yo arkate k'o mamaji ja ri tsjage

Nu komite nu k'u ra mamaji pje ra tsa'aji ñe pje ma pa'a.

8.2 Yo arkate ke pjoru/ texe ye pjoxte

Ne ngub'epji ne pjoxteji ñe yo te'e k'o b'u/b'u/ kja b'epji ngejyo ra tsja'a yo ra mama kja b'epji ñe ra mamaji yo mama kja b'epji.

8.3 Kjo nge k'u/ ra tsja'a nu b'e/pji

Yo subsekretaria ne pjoxte kja ne batju/ a Zumi ne b'onro kja ne jñiñi ñe kja balle ne b'onro kjane jodye ñe yo pjoxte kja jñiñi ngejio ra tsjaji yo mama kja b'epji, kja ne jñiñiji.

8.4 Yo te'e k'o pepji ngek'o ra tsja k'o mamaba

8.4.1 Yo te'e k'o k'a_ ra_ ba

Yo te'e k'o b'u/nk'ua ngeje:

a) Na arkate, k'u/ ngeje nu ra jñand'a k'u/ ra b'u/b'u/ na jo'o yo jñiñi;

b) Na pjoxte, k'u/ ngeje nu ra pepji kja nrexe yo ts'ipepji k'u/ o pjos'u/ yo nte'e nza kja un SEDESEM;

c) Dyech'a pjoxte, k'u/ ngeje:

- Na te'e k'u/ pepji jango kja ne ch'opju/;
- Na te'e k'u/ pepji jango kja yo nguna/t'a/;
- Na te'e k'u/ pepji jango kja yo ngunxoru/;
- Na te'e k'u/ pepji k'a ra tsja ra b'u/b'u/ na jo'o nrexe yo bedyi k'o mimi kja ne Ts'ib'ondo;
- Yo te'e k'o b'u/b'u/ kja jñii Subsekretaria k'u/ pepji ngek'o ra b'u/b'u/ na jo'o yo jñiñi SEDESEM;
- Nu jmu'u ko Pjoxte yo jñiñi nu SEDESEM;
- Na tee k'u/ pepji jango kja ne chopju/ SEDESEM; ñe

- Nu bocal nu arkate nu Konsejo a Ts'ib'ondo ko pepji mba ra pjons'u/ji yo jñiñi kja ne Ts'ib'ondo a B'ondo;

d) D'a k'u/ pjezhi kja ne sekretaria ne Kotraloria, k'u/ ri ngeje k'u/ ra janda ne SEDESEM; ñe

e) D'a b'epji k'o jmute, ne d'a k'u/ xorte.

Textjojoyo ri pes'iji d'a bezo k'u/ ra mbos'u/ji.

K'o ra ñemeji rí d'ats'e.

K'o ra ñemeji so'o ra ñaji, ximi ra pasuji in dye/ 'e/, iyo k'u b'epji kja ne Kontarloia ri negtjo k'u ra ñaa.

K'o ra mamaji textjoji k'o o pasuji in dyeji, ma dya o pes'iji textjoji in jña, k'u/ presidente, ngek'u ra mama.

Ra jmur'u/ jñi'i zana ma akjanu mamaji.

Ne Sekretario ra mapju/ k'o o xipji un prisedente e jñi'i paa, ñe d'a paa ma ra jmuru/ ji, ra jmutu/ ji 24 ndajme.

Ma ra jmuru/ ji textjoji ri ngeji k'o ri kjogu/ ndeje, ximi ri b'u/ b'u/ k'u presidente, k'u sekretariu, ñe k'u pju/ ne t'opju/, k'o ra yaxu/.

Textjo k'o ra mama k'o jmuru/, x ora xipji k'o mebeppi kja ne nguimu, k'o bezo k'o xoru/, ñe k'o janda e te'e, ri negeje k'o ra janda kjo ra tsja na jo'o ne beppi.

Ra tsja d'a xiskuama jango ra yaxu/ ji textjoji, ngekuara mama pje o kjaji ñe, ra so'o ra mama ko na jo'o, ra yaxu/ textjoji nu jmute.

8.4.2 K'o so'o ra tsja'a

K'o so'o ra tsja'a ye jmute:

a) Ra nuji k'o e te'e k'o ra mbos'u/ ji k'o te'e k'o dya kaja/ nrexe in xiskuama k'o mama nu pjoxte, mbero neji k'u ra mbosu/ ji ye jmute ra mbosu/ yo te'e k'o dya b'u/ b'u/ na jo'o;

b) Ra tsjapu/ ji k'o naño xiskuama nu jango ra jnu/ su/ ji k'o dadyo te'e mara pjonkji k'o dyaja te'e, ra jñu/ su/ ji ma ra moji nu jango re b'u/ b'u/ ye jmute k'o ju/ nsu/ ñe ma ra xipiji ja'a;

c) Ra manji ja'a k'o naño jña'a, ngekua ra ngejme na jo'o a kjanu/ ra tsjapuji na jo'o nu pjoxte;

d) Ra jyu/ su/ ñe ra ngejme na jo'o nu pjoxte, nu xiskuama k'u mama jango rga tsaji ngekua ra mbosu/ ji e te'e ñe ra pjonkji k'u dadyo e xiskuama mbero ye te'e ra tsja'a na jo'o ngekua ra unu/ ji nu pjoxte;

e) Ra tsjaji nu b'epji na jo'o ñe ra mama ko na jo'o nu b'epji, nu xiskuama ka juns'u/ chju'u ñe ra mama ñe jyu/ spu/ k'o naño jña'a ye jña'a k'o a gi b'u/ b'u/;

f) Ra u/ s'u/ na te'e ko ra tsja'a nu arkate kja ne in jñiñi o na ngunxoru/; ñe

g) K'o mama yo dyaja nu kja xiskuama ra tsjaji na jo'o;

9. Nu b'epji na jo'o

9.1 Nu b'epji pjoxte

a) Ma a ga mama k'o b'u/ b'u/ nu kja skuama nu ngubepji pjoxteje k'o un nu ngubepji pjoxteje SEDESEM, ñe ye k'o janda kja nejñiñi ra tsaji ye skuama nu kja jñiji nu jange ra manji, ra opjuji na xiskuama nu jange ra mama jango ga mbu/ ru/ ji ñe jango ga nguaru/ ji; mo dya kja'a kjo ngeje teb'e nu te'e, nza kja mama nu b'epji nu;

- b) Mo ri chunu/ yo jeb'i, nu b'epji ko ra pjons'u/ ra jyanda ñe ra mama ko nu jeb'i na jo'o ma xi iyo, nujoyo ra mandaji kja Unidad Administrativa mba ra dyopju/ ji nu ka xiskuama ka kara ko teb'e;
- c) Nu ngubepji pjozteje ra xipji nu jmute k'u ra xoru/ na jo'o ye xiskuama ngekua ra unuji nu pjozte;
- d) Ma ra mama ja un jmute nu nu ngubepji pjozteje ra xipji nu pjozte kjo ngeje k'u ra mbosu/ ji;
- e) Nu ngumbepji ra mama jango rga jontru/ ji ñe jango ra ma nruji un pjozte, a kjanu/ xipji un nu ngubepji pjozteje, a kjanu/ ra xipji un Coordinacion de Administracion y Finanzas nu SEDESEM ngekua ra unu/ nu merio ngekua ra pjotru/ ji k'o ra u/ jni;
- f) Ye ngumbepji pjozte ra xipjiji, nrexe k'o o tsaji ñ era unu/ ji na xiskuama nu jange mama nrexe k'o o mbosu/ ji, jero ra unu/ ji ma dya b'e ra kjogu/ ts'ich'a dyech'a pa'a un zana k' u/ o tsjaji; ñe
- g) Nu B'os'i jñonu/ ra unu/ jentjo mo ra xipjiji jangua ra dyaku/ ñe xiskuama nu jange jusu/ ye te'e k'u/ o mbosu/ ji;
- h) Jange nu nana o tata kja ti'i dya so'o ra ma a mbejñe na b'os'u/ kja jñonu/, nu komite ra mama k'o ra ngeje u/ nu na pjos'u/; ñe
- i) Nu Unidad Administrativa na jñusp'u/ kja ti'i.

Ye pjozte dya ra u/ jni ma ra manji o ra tsaji k'o dya ga kjan'u/ k'o te'e k'o b'u/ b'u/ a xoñi ñe ma ra xipjiji o ra tjapu/ ji k'o dya ga kjanu/ ye nte'e k'o pjosu/ ji.

9.2 Ju/ nsu/ ji k'o naño e te'e

Ma ra dyok'u/ ji k'o mama nu kja xiskuama nu pjozte ra ju/ nsu/ k'o ra mbedye nu kja pjozte ñe ra ju/ nsu/ na dadyo te'e, ma dya u/ nuji ñe dya jñusu/ ji ma o mburu/ nu pjozte.

Nu pjozte ra xipji nu jmute jango nzi yo n'año te'e k'u/ o jñusu/ ji ngekua ra mburu/ ra unu/ ji nu pjozte mbero ra u/ jni k'o ra so'o ra u/ nu/ un pjozte.

10. Yo jmute k'o naño

Yo jñiñi k'o ra u/ nji nu pjozte dya so'o ra nruji k'o e pjozte k'o ixi ngetr'o, ñe dya so'o ra nruji k'o naño e pjozte ma jiyo dya kja xe ra u/ jni.

Nu pjozte SEDESEM so'o ra mbosu k'o naño e pjozte ngekua ra tsaji na jo'o, ñe ye jmute k'o b'u/ b'u/ kja in jñiñi ye te'e so'o ra pjoxante.

Nu SEDESEM so'o ra tsjaji na mbaxkjua k'o yo naño pjozte ngekua ra tsjaji na jo'o.

11. K'o ra tsaji k'o ye te'e

Nu ko' kja ye pjozte nge ma ye te'e jmuru/ k'o nu jmute.

Yo te'e k'o u/ jni ye pjozte ra pepjijyi k'o in jñiñi ma ra matru/ ji, ñeje ra pepjijyi k'o nu arkate, ñe ye ngunxoru/ ñeje nrexe nu jñiñi.

12. Pezhe jña'a

12.1 Yo pezhe jña'a

Ma re pezhe e jña'a k'o in tsjaja ye pjozte ra tsapuji k'o mama k'u tjuru/, ñe re tsjak'u/ kua rga xitsi ye jmute.

Ye jña'a k'o b'u/ b'u/ kja xiskuama ra kuaru/ ji kja in "xiskuama nu arkate" ñe nu kja in xiskuama nu nu "Gaceta del Gobierno" ñe ra so'o ra nu xiskuama kja interne kja SEDESEM.

K'o mama nu jña'a dyech'a jñincho 18 nu tjuru/, nrexe ye xiskuama k'o ra kuaru/ji ñe ra xoru/ji nu kja pjoxtre re mama nu jña'a:

"NUJNA B'OS'U/TE DYAK'O IN TSJAJA, DYA PESK'O RA NU'U YO JMURU/ TE'E. DYA SO'O RA USAJI GUA N'AÑO B'EPJI UN JANGO DYA PJOS'U/JI NTE'E K'A DYARGA JO'O RGA PEPJI NUBA B'OS'U/RE RA WENCHIJI ÑE RA MATR'U/JI KJA ARKATE JANGO GA MAMA K'A TJURU/ JMU'U"

12.2 Nu jña'a k'u matr'u/ te'e

Nu jña'a ra mama nu arkate k'u b'u/b'u/ a Ts'ib'onro, ra mama nu kja nu ngub'epji pjoxtre nu jango pezhaji jña'a mbero ra mama nu jmute, mbero ra tsjaji ma re b'u/b'u/ merio.

13. Jango rga ñ'etse

Nu ngubepji pjoxtre re tuji ye xiskuama nu jange ju/nsu/ ye te'e k'o u/jni ye pjoxtre, k'o mama kja tsijña VIII ñe kja jña'a dyech'a yeje 12 un kja Ley k'o mama ye jña'a k'o ra dya/ra/ ye te'e k'o b'u/b'u/ a Ts'ibonro ñe yo jñiñi.

14. T'epi

Nu ngubepji pjoxtre nu pjos'u/ ye te'e ra nu'u nu b'epji b'os'u/, jango ga mama k'e jña'a k'o tsa'a ngekua ra mama k'a jmute nrexe k'a ja'a ma ra jmuru/ji.

15. Jango ra tsjaji nguenra

15.1 Jango rga tsjaji nguenra a xes'e

So ra tsjaji ngenra zo ri ngextjo a xes'e, k'a ra nu'u k'u/ CIEPS k'a ra joku/ na jo'o k'o in b'epji nu pjoxtre.

15.2 Kjaji nguenra k'o a pjongu/ji

Nu ngubepji pjoxtre ra mama janga ga kja'a pe gi ñe k'o nte'e k'o pjos'u/ji tsjema tsjema CIEPS, k'o kja munro jango ga kja'a k'e jña'a k'o oru/ji.

16. Nu jango k'ara ko kja ñe jña'a

Nu nu'u, ñe janra k'o unu/ji b'os'u/, ra mimi k'a t'angumu/ k'o pju/ ye chopju/ a Ts'ib'onro, ñe nu Sekretaria ne Kontaloria nu Ts'ibomro ñe nu Organo de Kontrol Interno de la Sekretaria nu pjoxtreji SEDESEM, nu jango ra nuji jango rga unu/ji k'o pjoxtre ye nte'e.

17. Koxte ñe kjos'u/

Nrexe k'odya i ne'e ra tjsayo te'e, nrexe k'o i ne'e mama k'o yo jmu_ te ñe k'o dya i ne'e k'u/ tsjaji yo te'e ma i dak'u/ jme yo apoyo, ra so//o/ mamaji d'a te'e o nrexe k'u/ b'u/b'u/ kjane jñiñi, a kjanu/:

a) Soo ra dyopju/:

Jango b'u/b'u/ yo jña'a k'o mama yo te'e k'u/ b'u/b'u/ kjane oficina central de la Dirección General de Programas Sociales, menzumu a Av. Baja Velocidad Paseo Tolloca número 1003, Col. Zona Industrial, Toluca, C.P. 50071, Toluca, México

b) Soo ra jña'a k'o in jña'a t'ezi:

Kja ne T'angumu/ jango kjaji ne bepji k'u/ pjoxtre 01 (722) 2 26 01 82; ñe kja ne ndetjo k'o ra dyara ne telephono kja ne Jmu'u Ts'ibondo (CATGEM) dya ra n'estaji merio 01 800 6 96 96 96 a mbo'o kja B'ondo ñe 070 mba ra Zu /mi ñe yo jñiñi k'u/ b'u/b'u/ bextjo.

c) Soo ra dyopju/ kjane:

Kja ne korreo elektroniko dgprogramasociales@edomex.gob.mx ñe K'o b'u/b'u/ kja www.secogem.gob.mx/SAM.

d) Ri mats'e:

Kja ne Kontraloria ne SEDESEM k'u/ b'u/b'u/ kja ne Av. Baja Velocidad, Paseo Tollocan pezhe 1003, km 52.5, Col. Zona Industrial, Toluca, kja ne Ts'ib'ondo México, C.P. 50070, telefono: 01 (722) 2 26 01 94; ñe kja ne ngumu/ k'o pjoxteti ye te'e, ñe kja ne ngumu/ k'o para kja ne Sekretaria ne Kontroloria kja ne Ts'ibondo.

K'O E JÑA'A K'O B'EZH

NAJA. Ju/nsu/ji nrexe k'o b'u/b'u/ añeba kja ne Xorxiskuama "Gaceta del Gobierno".

YEJE. Yo jña'a k'u mamaji yo jmu_te ra so/'o/ ngich'i ma ra kjogu/ d'a pa'a k'o ju/nsu/ji kja ne Xorxiskuama "Gaceta del Gobierno" ñe ra so/'o/ pju/ru/ji ngich'i ma dya ra dyopju/ji naño jña o ma dya kjuaru/ yo b'epji.

JÑ'I. Yo tjuru/jnu ra pjongu/ kja ne xiskuama mba ra paraji na jo'o.

NZIYO. K'a pa'a k'a ro kjogu/ ma ra unu/ji k'e pjoxti ko unu/ un b'os'u/, ke na tsjaji jango ga mimi tr'apju/.

TS'ICH'A. Ra pjongu/ji nu ko jeb'i nu b'epjijnu ko chju'u nu dye'e ko in jyo'o, ko o pjongu/ji nu pa'a ts'ich'a 5 nu zana dyech'a yeje nu kje'e 2013 ñeje ko jña'a ko o potu/ mi jñite pa'a nu zana naja ñe dyech'a jñinchjo 19 nu zana ñanto nu kje'e 2014 ñe nu jñite pa'a nu zana naja nu kje'e 2015, ko o pjongu/ji nu "Gaceta del Gobierno".

ÑANTO. Texe ko dya janda nu tjuru/jnu, ra pepjiji nu jmuru/te.

Ju/nsu/ kja ne jñiñi kja Zu/mi de Lerdo, t'ajñiñi kjane Ts'ib'ondo, da nu pa'a dyote jñincho 29, naja zana, nu kje/'e/ dyote dyech'a ts'ich'a 2015.

ARTURO OSORNIO SÁNCHEZ
NE SEKRETARIO K'O PJOXTEJI
KJA NE TS'IB'ONDO

"Nujna b'os'u/te dyak'o in tsjaja, dya pesk'o ra nu'u yo jmuru/ te'e. dya so'o ra usaji gua n'año b'epji un jango dya pjos'u/ji nte'e k'a dyarga jo'o rga pepji nuba b'os'u/re ra wenchiji ñe ra matr'u/ji kja arkate jango ga mama k'a tjuru/ jmu'u"

Traducido por:

Lengua Mazahua:

Mtro. Antonio Romero Hernández